

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti: čak. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strassmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Izmenjava manjšin- skega prebivalstva

Hitlerjev petkov govor je poleg neposrednih mirovnih ponudb zapadu vseboval tudi nekaj programatičnih točk nemške narodnosocialistične politike v pogledu reševanja manjšinskega vprašanja na evropskem vzhodu in jugovzhodu. Medtem ko se Hitlerjevi mirovni predlogi tičejo predvsem trenutnega mednarodnega položaja obeh vojni strank, gre pri drugem vprašanju bolj za cilje nemške politike v bližnji bodočnosti, ki se tičejo tudi vseh drugih evropskih držav, ako imajo na svojem ozemlju kakšne narodne manjšine, zlasti nemške. Zato je razumljivo, ako je Hitlerjevo stališče glede nemških narodnih manjšin vzbudilo posebno pozornost ne glede na usodo njegovih mirovnih pogojev. Zlasti ni nobenega dvoma, da so Hitlerjeve izjave o velikopražni čitali predvsem pripadniki nemških manjšin na evropskem vzhodu in jugovzhodu, saj se na nje neposredno nanašajo.

Med nalogami, ki čakajo po Hitlerjevem mnenju Nemčijo v prostoru zapadno od nove interesne meje z Rusijo, to je na prostoru, ki ga je Hitler v skladu s predvojnimi in povojnimi nemškimi težnjami označil za »Srednjo Evropo«, je v peti točki navedena tudi popolna preureditev narodnostnih razmer. Dosegla naj bi se s preselitvijo narodnih manjšin. Hitler je pri tem mislil predvsem na preselitev Nemcev, ki se nahajajo v državah vzhodne in jugovzhodne Evrope, kakor je to posebej omenil v svojem govoru, ne da bi se sicer spuščal v podrobnosti. Dejal je med drugim:

»Za najvažnejšo nalogo pa smatram, da se preuredi narodnostne razmere. To je, da se izvrši preselitev poedinih narodnosti, tako da bi po završitvi tega procesa nastale med narodi jasnejše meje, kakor so danes. Vedeti moramo, da so po vsem vzhodu in jugovzhodu Evrope raztreseni otoki nemškega življa, ki se tam ne morejo obdržati. Prav ti narodnostni otoki pa so pogosto vzroki mednarodnih zapletov. Proti koncu svojega govora je Hitler te nemške naloge v bližnji bodočnosti formalno vpletel tudi med mirovne predloge, ki jih je stavil za pado. Toda glede na okoliščini, da Hitler smatra narodnostni problem za najvažnejšo nemško nalogo, bo to vprašanje tudi samo po sebi predmet nadaljnje pozornosti zlasti na evropskem vzhodu in jugovzhodu.

Tako je po primeru italijansko-nemške rešitve južnotirolskega vprašanja prvič postavljeno vprašanje izmenjave prebivalstva tudi pred vse ostale raztresene nemške manjšine na evropskem vzhodu in jugovzhodu. Hitlerjeva zamisel o zamenjavi manjšinskega prebivalstva sama na sebi ni nova, saj so nam podobni primeri znani še iz preteklosti in je zlasti še vsem v spominu zamenjava med Grki in Turki, ko je šlo za milijone ljudi. Vendar pa ta zamisel še posebej odgovarja osnovnemu narodnosocialističnemu načelu, da se morajo vsi Nemci prej ali slej združiti v tretjem rajhu. Marsikje so si pripadniki nemških narodnih manjšin to načelo predstavljali tako, da bo Nemčija razširila svojo suverenost nanje. Hitlerjev petkov govor pa je pokazal, da so bila ta tolmačenja v osnovi napačna.

Predvsem je Hitler v svojem govoru z naštevanjem posameznih držav, ki so danes nemške sosedice, izrecno pri vsaki navedel, da nima Nemčija nasproti njih nobenih teritorialnih zahtev. Vse sedanje meje Nemčije s sosednimi državami je označil za nespremenljive, tako na zapadu kakor na jugu, jugovzhodu in vzhodu. Ker pa so izven teh novih mej tretjega rajha, tako na vzhodu kakor jugovzhodu Evrope, ostali v strnjem drugodromnem ozemlju še vedno otoki nemškega življa, je za Hitlerja jasno, da se združitev teh Nemcev s tretjim rajhom ne more drugače izvesti kakor z njihovo preselitvijo tja. Isto velja na drugi strani za tuje narodne manjšine v Nemčiji. Na tej osnovi sta se sporezumevali tudi Italija in Nemčija glede Južne Tirolske. Z mednarodnim sporazumom sta se obe državi dogovorili glede odpoklica nemških državljanov iz Južne Tirolske, glede onih Nemcev, ki so bili italijanski državljani, pa je Italija dovolila njih svobodno izselitev, vendar s takojšnjo izgubo italijanskega državljanstva. Za one Nemce, ki bi želeli še nadalje ostati na Južnem Tirolskem, pa velja, da se morajo sprijazniti z dejstvom nespremenljivosti sedanjih italijanskih mej ter temu primerno uravnati vse svoje nadaljnje življenje in delovanje.

Iz Hitlerjevega govora, kakor smo rekli, niso razvidne podrobnosti glede preselitve nemškega manjšinskega prebivalstva iz vzhodne in jugovzhodne Evrope in obratno nemškega prebivalstva iz Nemčije. To je končno ra-

Ves Baltik pod ruskim vplivom

Tudi pogajanja z Litvo pred zaključkom — Rusi zahtevajo od Litve dve vojaški oporišči in prost izvoz do letonske luke Libave — S Finsko zaenkrat diplomatska pogajanja

Moskva, 7. okt. br. Po zaključku pogajanj z Estonsko se bližajo sedaj tudi pogajanja Rusije v Litvo uspešnem zaključku. Danes je prispela v Moskvo posebna litovska delegacija z zunanjim ministrom Urbisom na čelu, da dokonča pogajanja z Estonsko in Letonsko. Na več sejah je litovska vlada proučila ruske predloge in dala svoji delegaciji potrebna navodila in pooblastila.

Litovska delegacija je prispela s posebnim letalom danes popoldne kmalu po 17. uri na moskovsko letališče, kjer jo je sprejel pomočnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin. Delegacija se je nastala v domu državnih gostov.

Kakor zatrjujejo, se bo Urbis še nočoj v Kremli sestal z Molotovom in Stalinom, da dovrši pogajanja o novi ureditvi odnosov med obema državama na osnovi navedenih, ki mu jih je dala vlada po svojih dvodnevnih posvetovanjih v Kovnu. Tukajšnji informirani krogi zatrjujejo, da zahteva Rusija od Litve dve vojaški oporišči, eno na obali, a drugo v notranjosti države. Nadalje zahtevajo Rusi prost prevoz skozi Litvo do letonske luke Libave za vse svoje izvozne blago, ter še posebej prevoz svojega lesa po Njemeni do morja.

Odstop ozemlja okrog Vilna Litvi?

London, 7. okt. s. Iz Stockholma poročajo, da bo pogodba med Rusijo in Litvo predvidoma le malo različna od pogoda med Rusijo in Estonsko ter Letonsko. Rusija namerava odstopiti Litvi del ozemlja okoli Vilna, zahtevala pa bo zato, da ji Litva prepusti ozemlje za zgraditev vojaškega pristanišča ob litovski obali. To ozemlje bi morala Litva Rusiji odstopiti kot lastnino in ga ne samo dati v najem. Rusija beje tudi predlaga, da ona utrdi litovsko mejo proti Nemčiji.

Kovno, 7. okt. s. Z litovsko delegacijo, ki jo vodi zunanji minister Urbis, je odpotoval v Moskvo tudi ruski vojaški ataše v Kovnu.

Pričetek diplomatskih pogajanj s Finsko

Moskva, 7. oktobra. br. Po končanih pogajanjih z baltičnimi državami pridejo na vrsto pogajanja s Finsko. Po diplomatski poti se že vodijo razgovori o najvažnejših političnih in gospodarskih vprašanjih. Moskovska vlada je povabila finsko vlado, naj čimprej pošlje v Moskvo svojega pooblaščenca, da se ta pogajanja zaključijo. Odgovor finske vlade do tega trenutka še ni prispel.

Helsinki, 7. okt. br. Finski zunanji minister je danes izjavil, da so se po diplomatski poti pogajanja z Rusijo že pričela. Nanašala so se na novo ureditve odnosov med obema državama na političnem in gospodarskem področju. Moskovska vlada je sedaj po svojem poslaniku v Helsinkih vprašala, ali je finska vlada pripravljena poslati v Moskvo svojega posebnega delegata, da bi se nadalje pogajali.

Kolikor je bilo mogoče zvedeti, finska vlada na ta poziv še ni dala nobenega konkretnega odgovora.

Pariz, 7. oktobra. o. Agencija Havas poroča iz Helsinkov, da se Rusija zanima v vprašanju Finske predvsem za utrditev Alandskih otokov. Obstaja tudi namen revizije finsko-ruske meje, ki naj bi segla do 70 km daleč na finsko ozemlje.

Delna mobilizacija na Finskem

London, 7. okt. s. Po poročilih iz Helsinkov je finska vlada kot varnostni ukrep odredila delni vpoklic rezervistov.

Stockholm, 7. okt. s. Po zanesljivih poročilih bo zahtevala Rusija od Finske manjše mejne korekture in odstopitev treh manjših otokov v Finskem zalivu. Kot protiuslugi namerava dovoliti, da Finska utrdi Alandske otoče.

Prijateljstvo med Rusijo in Estonsko

Tallin, 7. oktobra. br. V vojnem ministruvu so danes popoldne priredili zajtrk v čast ruski vojaški misli, ki se z zastopniki estonskega generalnega štaba pogaja o podrobnih izvedbi letonsko-ruskega pakta o vzajemni pomoči. Vodja estonske delegacije je ob tej priliki v napitnici naglasil, da bo pakt nedvomno mnogo pripomogel k dobrih odnosom med obema državama, zagotovil varnost Estonske, a hkratu tudi

zumljivo, ker se take množestvene preselitve ne dajo izvesti brez podrobnih dogovorov med interesiranimi državami. Zato tudi ni mogoče reči, ali se da za vse primere uporabiti italijanski zgled. Med raznimi načrti za rešitev manjšinskih vprašanj, ki se v glavnem tičejo prav srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope, je bil že od vsega začetka tudi načrt o izmenjavi prebivalstva, ki se je tu in tam lahko tudi uspešno izvedel — seveda le po dogovoru obeh prizadetih držav in ob upoštevanju želja manjšinskega prebivalstva. Ali se da to načelo na splošno izvesti, bi lahko pokazala šele izkušnja.

omogočil Rusiji dostop na odprto morje. Vodja ruske delegacije, general Mereckov, je s svoji zdravici poudaril, da Rusija ne bo uničiti neodvisnosti malih držav, nego jih dejansko le zaščititi.

Letonska naj postane industrijska dežela

Moskva, 7. oktobra. AA. (DNB) O priliki sklenitve letonsko-ruskega sporazuma je letonski minister za zunanje zadeve Munters poslal sovjetskemu komisarju za zunanje zadeve Molotovu brzojavko, v kateri je naglasil, da je v ožračju medsebojnega zaupanja prišlo do hitrega sporazuma ter s tem okrepitev prijateljstva med Letonsko in Rusijo. Molotov je v svojem odgovoru izrazil prepričanje, da bo spora-

zum služil trajnemu miru ter napredku narodov Letonije in Rusije.

Vsi letonski listi obširno komentirajo sklenitev svetjsko-letonskega pakta o medsebojni pomoči ter dodajo, da je letonski narod z zadovoljstvom sprejel ta pakt, ki ponovno potrjuje prijateljstvo, ki obstaja med Rusijo in Letonsko.

Moskva, 7. oktobra. o. »Pravda« poudarja, da namerava Rusija predvsem zopet pretvoriti agrarno Letonsko v industrijsko državo, da bi lahko na ta način krila ruske potrebe. Pod carsko Rusijo je bila v Letoniji industrija zelo razvita, po osvoboditvi pa je postala agrarna dežela, ker je izgubila zveze s Sovjetsko unijo.

Riga, 7. oktobra. AA. (DNB) Uradno se sporoča, da je dosedanj načelnik generalnega štaba Hartmanis dodeljen za poseb-

no službo glavnemu poveljniku generalu Pertisu. Za novega načelnika generalnega štaba je imenovan general Roozenstajns.

Nemška trgovinska delegacija na poti v Moskvo

Berlin, 7. okt. br. Danes popoldne je s letalom odpotovala v Moskvo delegacija nemške vlade, ki se bo v smislu dogovora med Ribbentropom in Molotovom pogajala o izvedbi novega trgovinskega sporazuma med obema državama. Delegacijo vodi načelnik zunanjega ministrstva dr. Ritter in šteje 23 zastopnikov trgovine in industrije.

Bern, 7. oktobra. AA. (Havas) Švicarski listi poročajo, da bo dr. Schacht kmalu odpotoval v Moskvo.

Svet o nemških predlogih

Odobranje v Nemčiji, Mussolini molči, angleški in francoski tisk odklanja predloge, Roosevelt pa bi posredoval le na željo Anglije in Francije

Berlin, 7. okt. AA. (DNB) Vsi nemški listi v svojih uvodnikih naglašajo glavne misli Hitlerjevega govora v državnem zboru. »Berliner Börsenzeitung« naglašja, da je vodja Nemčije v svojem govoru na nedvoumen in jasn način označil kot glavni cilj nemške zunanje politike nov politični in moralni red. Istotako naglašja list velikodušnost in miroljubnost Nemčije, ki mora napraviti najmočnejši vtis pri vseh ljudeh, ki trezno mislijo in pravilno čutijo. Novi red mora pomeniti konec vsem intrigam versajskega sistema ter rešiti tudi kolonialno vprašanje. Adolf Hitler se bori za obnovo in zavarovanje miru, čigar blagodat bo prinesla korist vsem narodom in vsem ljudem, ne pa samo gotovim privilegiranim osebam. Hitler je poslal nasprotnikom predloge, da bi se preprečila vojna, v kateri bi padli milijoni vojakov zapadnih demokracij. Njegove besede, v katerih je naglašal nesmiselnost nadaljnega vojskovanja, bodo napravile brez dvoma velik vtis, posebno v Franciji, ker bodo ljudje uvideli, kakšna norost je v tako usodnih trenutkih doprinositi žrtve, ki jih cilji ne upravičujejo. Govor vodje rajha je pokazal pot, ki vodi od Versailles k miru. Zdaj imata besedo London in Pariz.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi: Vodja Nemčije je podal v svojem govoru na sijajen način kratek načrt zgodovine, na osnovi katerega je izvajal potrebo, da naroda pridejo do miru. Istotako je pokazal tudi pot, ki bi evropskim narodom prihranila žrtve, ki jih nobeni cilji ne upravičujejo.

»Mussolini molči«
Rim, 7. okt. s. Ministrski predsednik Mussolini je imel pred fašističnimi voditelji iz Sardinije danes 20 minut trajajoč govor, v katerem pa ni niti z besedico omenil sedanje vojne kakor tudi ne večrainskega Hitlerjevega govora.

Rim, 7. okt. z. Merodajni rimski krogi kažejo veliko razumevanje za večrainski Hitlerjev govor in smatrajo, da je bil v celoti zmeren in da vsebuje tudi gotove konstruktivne predloge, ki se ne bi smeli že v naprej odklanjati. Merodajni rimski činitelji si prizadevajo postaviti v ospredje pozitivna dejstva Hitlerjevega govora, vendar pa so dovolj realni, da razumejo tudi odklonilno stališče Anglije in Francije, ki ne moreta kratkoma ustaviti svoje široke razpredene akcije. »Popolo d'Italia« piše, da je kljub vsej kritiki, ki jo je slišati iz Londona in Pariza, v Hitlerjevem govoru vendarle nekaj točk, o katerih je možen razgovor. List pa priznava, da je bil ta govor namenjen predvsem nemškemu množicam in da ne more vplivati na razpoloženje mednarodne javnosti. Evropa se nahaja na važnem razpotju med končno vojno in vojno, ki se šele pričene. Vsi narodi bi morali to dobro premisliti in vsakdo mora prevzeti svoj del odgovornosti. »Corriere della Sera« piše, da iz Hitlerjevega govora jasno zveni želja po miru. Hitler bi bil pripravljen pristati na novo ureditve Evrope in zopet obnoviti poljsko državo. Prav tako kažejo njegova izjavljanja, da Nemčija ne misli več na kako nadvlado in je menda baš zaradi tega izrazila mnenje, da bi bilo najbolje, če bi se vse države medsebojno obveščale o pravih ciljih svoje zunanje politike.

Milan, 7. okt. AA. (Stefani). »Corriere della Sera« pravi, da je Hitlerjev govor preveč važen, da bi se mogel smatrati za navadno polemiko. Najvažnejši del je on, ki vsebuje načrt o gospodarski obnovi in ureditvi političnih vprašanj. Gre za konstruktivni načrt, ki nudi demokracijam, ki so stopile v nesmiselno vojno, priliko, da ponovno proučijo ves evropski položaj s stališča, ki se naslanja na stvarnost. Nemška predeliteljska stališča pred dilemo: mir ali vojna, je popolnoma zadostna, da se odpre pot za naknadno razčiščenje položaja, v kolikor Anglija in Francija ne bosta šli za vsako ceno za doseg nečesa, kar ni mogoče več popraviti. Katoliški list »Italia« pravi, da je glavni motiv Hitlerjevega

govora potreba, da Evropa pride do miru in pravice. Hitlerjev glas se dviga nad armadami, ki stojijo druga proti drugi, ter prinaša vizijo tragedije, ki ji doslej ni enake. Ali bo to tragedijo lahko ustaviti, to je vprašanje, ki se nahaja v srcih vseh narodov. V vsakem primeru morajo vodilne osebe pred zgodovino prevzeti odgovornost. Civilizacija zahteva, da se žrtvuje vsak ponos, ker samo za to ceno se lahko mir ohrani.

Vprašanje preselitve nemških manjšin

Berlin, 7. oktobra. z. Nevtralni opazovalci v Berlinu so skušali dobiti podrobnejše informacije glede večrainskega Hitlerjevega predloga, da se nemško manjšinsko vprašanje v drugih državah uredi na sličen način, kakor je bilo urejeno v

Južni Tirolski, to je, da se Nemci preselijo iz tujih držav v Nemčijo. Mislijeva je tu predvsem Jugoslavija, kjer je sedaj največja nemška narodna manjšina, prav tako pa tudi Madžarska in Rumunija. Do tega predloga je prišel Hitler v zvezi s sporazumom z Rusijo. Ta sporazum namreč določa, da se izselijo iz Rusije vsi Nemci, ki jih je tam okrog 250.000. Prav tako se bodo z onega ozemlja, ki je pripadlo Rusiji, izselili vsi Poljaki na Poljsko. Teh je okrog dva milijona. Nasprotno pa bodo Ukrajinci, ki so po sedaj določeni meji prišli pod Nemčijo, preseljeni v Rusko Ukrajino.

Na merodajnem mestu v Berlinu pa o vseh teh načrtih ni mogoče dobiti pravih nikakih podrobnejših informacij in zlasti ni znano, ali se bo ta zamenjava, če bo do nje prišlo, izvedla brez teritorialnih koncesij na eni in drugi strani.

Odgovori iz Anglije

Poluradna angleška izjava — Skupno proučevanje Hitlerjevih predlogov z vladami dominionov in s Francijo

London, 8. okt. br. Angleški listi tudi v svojih današnjih jutranjih izdajah ostro komentirajo večrainski govor kancelarja Hitlerja. Ward Price, ki je bil v prejšnjih letih poročevalec angleških listov v Berlinu in je ponovno govoril s Hitlerjem, je objavil v današnjem »Daily Mailu« članek, v katerem meni, da je Hitlerjev govor močno razočaral Nemce same. Spoznati bodo morali, da bo treba lahko zmago na Poljskem težko plačati na zapadu. Čudno je to, pravi Price, da je kancelar v svojem govoru znova načel razna vprašanja, kakor židovski problem in problem nemške valute. Židovski problem je vendar že likvidiran, a o kakšnem valutnem problemu ne more biti govora, ker Nemčija prave valute nima.

»Manchester Guardian« ugotavlja, da kancelar Hitler še zmerom zaupa v svoje metode. Zanaša se nato, da bosta Anglija in Francija tudi tokrat verjeli njegovim obljubam, da je prevzel vlogo pacifista in internacionalista. Sedaj zahteva stabilizacijo prihril v Evropi. Toda take zahteve je postavil še pred vsakim svojim zavajevanjem malih držav. Ali naj se tako postopanje tolažni kot korak za stabilizacijo prihril v Evropi? Anglija in Francija mu ne smeta slediti nego se mu upreti do konca.

London, 7. okt. s. Poluradna angleška izjava o Hitlerjevem govoru zavrača najprej navedbo o poljski državi, o načinu vojevanja na Poljskem ter trditve, da je Anglija kriva za vojno. Glede mirovnih predlogov, ki jih je omenil kancelar Hitler pa ugotavlja: Predlogi so v sedanjih obliki v mnogih ozihih nejasni in ne vsebujejo nobene sugestije za popravno krivic, storjenih drugim narodom. Kljub temu bo angleška vlada, kakor sta v svojih govorih že napovedala ministri predsednik Chamberlain in zunanji minister Halifax, predloge skrbno proučila skupno z vladami dominionov in zavezniških držav. Pripomniti pa je treba: 1. da ne pride v poštev noben mirovni predlog, če ne reši Evrope grožnje večnih napadov; 2. zagotovila nemške vlade so se že tako pogosto izkazala brez vrednosti, da bi bilo potrebno nekaj več kakor taka zagotovila, da se ustvari zaupanje, ki bi moglo služiti kot podlaga za mir.

London, 7. oktobra. AA. (Havas) »Daily Express« odgovarja na Hitlerjev govor ter pravi: Mi znamo sedaj jezik, ki ga Nemčija razume: 10 topov za vsak nemški top, 10 granat na vsako nemško granato, 10 tankov na vsak nemški tank, 10 letal na vsako nemško letalo.

»News Chronicle« pravi, da bo angleška vlada v kratkem notificirala protipredloge glede končne odgovornosti. Pogoj angleške vlade morajo biti strogi ter morajo vsebovati reparacije za žrtve nemškega

napada ter popoln preokret nemške politike napram nemškim sosedom.

Chamberlain bo odgovoril v sredo?

London, 7. okt. br. (DNB) Poleg poluradne izjave, ki je bila sredi objavljena o Hitlerjevem govoru, bo v imenu angleške vlade oficijelno odgovoril ministrski predsednik Chamberlain na prihodnji seji spodnje zbornice v ponedeljek popoldne. Tokrat bo podal samo kratko izjavo, obširnejše pa bo odgovoril na seji spodnje zbornice prihodnje sredo. Dotlej bodo končana posvetovanja, ki jih vodi angleška vlada glede sestave oficijelnega odgovora za vladami dominionov in s francosko vlado.

Pariz: Nič stvarnega

Pariz, 7. okt. AA. (Havas). Dobro poučeni krogi smatrajo, da je večrainski Hitlerjev govor tak, kakor so ga v poučenih pričakovali. Ta govor bo razočaral vse, ki so mislili, da bo v njem mogoče najti bistvene novosti in precizne predloge. Če pustimo ob stran stara poglavja, s katerimi se Hitler bavi po svoji stari navadi, kakor: versajska pogodba, življenjski prostor Nemčije, istovestnost rajha in fuhrerja — se govor v nekaterih ozihih razlikuje od prejšnjih govorov. Razlikuje se v prvi vrsti po načinu, s katerim je Hitler govoril o Poljski, njenih šefih in njenih vojaki. Njegov napad proti angleškimi ministrom postaja že osebnejši, kakršni so bili nekoč njegovi napadi na Schuschnigga in Beneša. Kar se tiče mednarodne politike, se Hitler predstavlja kot vođa evropskega reda in svobode. Na eno stran postavlja Nemčijo, katere superiornost in ljubezen do miru je absolutna dogma, na drugo stran pa postavlja zapadne vesleje. Hitler je za likvidacijo vseh problemov, ki zanimajo Nemčijo v Srednji Evropi, za likvidacijo, ki je zagotovljena samo z nemško-sovjetskimi sodelovanjem. Prejšnji preokreti so dobili svoja pojasnila v trditvi, da je držal le eno obljubo, ki je zanj pomnila kako vrednost, namreč obljubo nemškemu narodu, da bo uničil versajsko pogodbo. Tako se čisto naravno pojasnjuje cela vrsta protislovij. Izjave so prepletene z grožnjami, s katerimi se končuje govor, ki postavlja mir pod zaščito nemškega boga.

Pariški listi menijo, da Hitlerjev govor ne prinaša niti enega novega elementa v razvoj mednarodnega položaja. »Petit Parisien« pravi: Hitler ni formuliral nobene precizne ponudbe za mir. Nič stvarnega razen aluzij na potrebo premirja. Govor se je prav tako komaj dotaknil omejitev oboroževanja, razdelitve surovin in gospodar-

Nadaljevanje na 2. strani

sluga sodelovanja, in sicer tako stabo, da se je takoj videlo, kaj bi rad. Cilj je ta, da se sovražnost ustavi, ker vidi njegov narod v nadaljevanju brezmišelnosti nesrečo in veliko nevarnost. »Jour« pravi enostavno: Brez vsake koristi je spuščati se v pretres nemških predlogov. »Victoire« pravi: Na današnji dan v rajstagu sta Velika Britanija in Francija odgovorili preko Daladiera in Chamberlaina že vnaprej.

Roosevelt odklanja posredovanje

Washington, 7. okt. br. Predsednik Roosevelt je danes sprejel novinarje, ki so želeli od njega informacij, v koliko se je po njegovi sodbi spremenil položaj po zadnjem Hitlerjevem govoru. Roosevelt je dejal, da

glede položaja nima ničesar pripomniti. Na vprašanje novinarjev, ali bi sprejel vlogo posredovalca za mir, kakor je razumeti iz Hitlerjevega govora, je Roosevelt odgovoril, da na to ni niti misliti, pripomnil pa je, da bi take posredovalne vloge morda ne odklonil, če bi tako želeli izraziti Francija in Anglija.

Washington, 7. oktobra. AA. (Reuter) Dobro obveščeni krogi trdijo, da ni verjetno, da bi Roosevelt predlagal vojskovanjem se državam premirje poprej, preden ne bi dobil od Anglije in Francije vnaprejšnje zagotovila, da bosta njegovo ponudbo v načelu sprejeli. Predsednik Roosevelt je sprejel z gotovim presenečenjem sporočilo o Hitlerjevem govoru, posebno zaradi tega, ker Nemčija ni sprejela prejšnjega predloga za posredovanje, ki ga je predsednik Roosevelt poslal evropskim narodom.

Baltik pod kontrolo Rusije

Ruska vlada se pravkar pogaja z litovsko vlado o odstopu dveh mest za ruska vojska oporišča (eno ob morju, drugo v notranjosti). Obenem zahteva prost prevoz svojega blaga skozi Litvo v pristanišče Libavo na Letonskem. Kakor je znano, je Rusija že sklenila podobno pogodbo z Estonijo, kjer ima sedaj vojska oporišča na otokih Dagö in Osel ter v luki Baltički port zapadno od Talina. Na Letonskem je Rusija dobila vojska oporišča v Libavi in Vindavi ter letalsko in artilerijsko oporišče v Pitragu. V toku so sedaj slična pogajanja tudi s Finsko.

Pomen rusko-turških razgovorov v Moskvi

Rusija si nikakor ne misli odtujiti Turčije in se razvijajo razgovori v prijateljskem ozračju

London, 7. okt. a. V komentarju o rusko-turških pogajanjih v Moskvi pravi Reuter, da se Rusija ne namerava boriti na strani Nemčije niti po odklonitvi njene mirovne ponudbe, ker hoče skrbeti za lastno varnost. Znano je, da bi v primeru, ako bi odšla od sebe Turčija, nikakor ne bila izključena možnost invazije v Rusijo s črnega morja ter uničenje Bakuja in tamšnjih petrolejskih vrelcev po angleških vojnih ladjah s pomočjo letalstva. Zato tudi zahteva predvsem ruska vlada, naj Turčija zapre Dardanele za vse tuje vojne ladje.

Turške ugotovitve

Ankara, 7. oktobra. b. Glede na vesti nekaterih inozemskih listov, da so se pojavile težave v rusko-turških pogajanjih v Moskvi, objavlja oficiozni list »Tan« daljše pojasnilo, v katerem ugotavlja najprej, da poteka pogajanja zunanjega ministra Saradzogla v Moskvi v vsakem pogledu zadovoljivo in v znamenju starih prijateljskih odnosov med Turčijo in Rusijo. Nato pa pripominja, da bi se Saradzoglu nato vrnil v Ankaru, ako bi se pri dosedanjih pogajanjih pojavilo najmanjše nesoglasje.

Turški listi v ostalem ne privikajo kohezivnosti vprašanj, ki so predmet moskovskih razgovorov zunanjega ministra. Toda sprito velikega pomena določitve medsebojnih interesov obeh držav izražajo v vseh krogih upanje, da bo mogoče staro prijateljstvo med obema državama

ne le ohraniti, temveč še poglobiti. Zelo verjetno je, da je Saradzoglu sedaj točno informiran o ruskih namelih in da bo svoje informacije lahko sporočil na svojem povratku tudi ostalim prijateljskim državam na Balkanu. V informiranih turških krogih sodijo, da se hoče Moskva čimprej zavarovati predvsem na baltičskem področju, kjer si je izgovorila pri pogajanjih z Ribbentropom svoj vpliv v zameno za koncesijo, ki jo je napravila Nemčiji s prepustitvijo ozemlja med prvotno dogovorjeno demarkacijsko črto na Poljskem in novo interesno mejo med obema državama.

Glede balkanske politike Rusije pa smatrajo v tukajšnjih krogih, da gre za odzivljen predvorne ruske politike. Zato je izven dvoma, da kaže Rusija posebno zanimanje za vprašanje Dardanel, katerih zavarovanje se zdi brez ruskega vpliva na Balkanu nemogoče. Rusija bo zato slej ko prej posegla v razvoj odnosov med Bolgarijo in ostalimi balkanskimi državami, kar seveda ne pomeni, da bi zaradi tega morala nastopiti kakšna trenja. Temutudi je izven dvoma, da se interesi Rusije, Nemčije in Italije v pogledu ohranitve balkanske nevtralnosti v sedanji vojni popolnoma krijejo, tako da so presenečenja v tem predelu Evrope izključena. Tudi z ideološkega vidika ne presojajo v turških krogih nove ruske politike pesimistično, ker so mnenja, da je Rusija iz svoje sedanje politike povsem izločila ideološki moment.

Paris, 7. oktobra. AA. (Havas) Navala slabejšemu vremenu je vladala včeraj na bojišču med Mozelo in Reno mnogo večja aktivnost kot pred dvema dnevoma. Toda to še niso operacije večjega obsega temveč lokalni spopadi, streljanje s strojnimi in podobno. V borbah te vrste sodelujejo samo predstraže na eni in drugi strani. Včerajšnja aktivnost je obsegala bojišče v dolžini 160 km. V pokrajini zapadno od Wiesenburga je sovražnik izvršil napad na francoske predstraže, ki pa je bil ustavljen že v samem začetku. Nemci že od začetka sovražnosti izvršujejo napade v gozdnem predelu okoli Wiesenburga, izza katerega se v razdalji par kilometrov začnejo dvigati Mali Vogeli. Verjetno je, da se skuša nemško vrhovno poveljništvo polastiti tega ugodnega terena, vendar nemška vojska ni imela doslej v tem oziru nobenih uspehov.

Prezident Lebrun v glavnem stanu

Paris, 7. okt. a. Francoski predsednik Lebrun je v spremstvu vrhovnega poveljnika francoske vojske Gamelina včeraj drugič posetil glavni stan francoske vojske v vojnem ozemlju ter imel razgovore s šefom generalnega štaba Georgesom in poveljnikom letalstva Vuilleminom.

Angleške letalske izgube

London, 7. okt. a. Novi seznam žrtv angleškega letalstva navaja od začetka vojne pa doslej 27 mrtvih, 2 ranjena in 19 pogrešanih.

Ruski obisk Siegfriedove črte

Berlin, 7. oktobra. br. (Stefani) Iz tukajšnjih vojaških krogov poročajo, da bo v kratkem maršal Vorosilov in drugi visoki ruski častniki obiskali Siegfriedovo utrbeno črto. Prav tako bo službeno odposlano ruske mornarice posetilo velike nemške ladjedelnice in nemške pomorske utrube.

Belgijski kralj Leopold nadzira mejo

Bruselj, 7. oktobra. AA. (DNB) Kralj Leopold je nadaljeval včeraj svoje inspekcijsko potovanje ob meji ter je med drugim obiskal garnizijo v Charleroiu, v bližini francoske meje.

Čsl. vlada v Londonu čsl. vojska v Franciji

London, 7. okt. a. Po poročilih iz češkoslovaških političnih krogov bo v kratkem ustanovljena češkoslovaška vlada, ki bo imela svoj stalni sedež v Londonu. Predsednik vlade bo dr. Beneš. Če dalje časa, sta tako v Londonu, kakor v Parizu in drugod v toku pogajanja za ustanovitev češkoslovaške vlade. Vest, da bi bila vlada že ustanovljena, so netočne.

Paris, 7. okt. a. Bivši češkoslovaški predsednik dr. Beneš je imel danes važne razgovore s češkoslovaškim poslanikom dr. Osuskim in s francoskimi politiki. V razgovoru s novinarji je izjavil dr. Osuski, da je sporazum, ki sta ga podpisala s francoskim ministrskim predsednikom Daladierom, izrednega pomena. Trenutno predstavlja češkoslovaško poslanstvo v Parizu edino legalno češkoslovaško vlado. Češkoslovaška vojska bo osnovana v Franciji na osnovi češkoslovaških vojaških zakonov.

London, 7. oktobra. a. »Daily Mail« poročajo, da je dr. Beneš ustanovil v Londonu češkoslovaško vlado. Dr. Beneš bo izvrševal posle njenega predsednika češkoslovaški poslanik v Parizu Osuski pa bo zunanji minister, vendar pa bo ostal v Franciji, kjer bo vzdrževal stike s francosko vlado. Dr. Beneš je imel pred svojim odhodom v Pariz daljši razgovor z zunanjim ministrom Halifaxom.

Vojna na morju

London, 7. oktobra. br. Po poročilu angleške admiraltete je danes popolnoma več nemških letal napadlo dva angleška minonosca. Napad je bil odbit.

London, 7. oktobra. s. Nemška podmornica je včeraj potopila angleški parnik »Glenfarg« (876 ton). En član posadke je bil ubit, ostali so rešeni.

New York, 7. okt. a. Ameriška admiralteta sporoča, da so včeraj približno 30 km od obale Floride opazili podmornico, za katero je nedvomno ugotovljeno, da ni bila ameriška. S tem je bila prekinjena nevtralnost ameriških vod v smislu sklepov panamske konference.

London, 7. oktobra. AA. (Reuter). Diplomatski urednik agencije Reuter izve iz zanesljivega vira, da se je sistem spremljanja trgovskih parnikov izkazal zelo dobro. Lahko se reče, da je bila v toku minulega tedna dosežena popolna varnost gibanja trgovinskih ladij. Ni prišlo do nobenega incidenta. Samo ena ladja je naletela na mino, vendar se ji je posrečilo, da se je še pravočasno zatekla v neko pristanišče.

New York, 7. okt. a. V območju Panamskega prekopu bo prihodnji tork prva zatemnitev in večja za obrambo proti letalskim napadom.

Velika kitajska zmaga pri Čangši

London, 7. okt. a. Iz Čungkinga poročajo o veliki kitajski zmagi nad japonsko vojsko pri mestu Čangša v provinci Hunan. Kitajci poročajo, da je padlo 30.000 Japoncev in da je bila japonska vojska potopljena za 60 km nazaj.

Tokio, 7. oktobra. z. Zastopnik mornariškega ministertva je izjavil novinarjem, da je bombni napad kitajskih vojnih letal na Hankov dokaz, da je kitajsko vojni letalstvo temeljito reorganizirano, česar Kitajska ni mogla izvesti brez izdatne podpore kake tuje države.

Važen dogovor med Pešto in Bukarešto

Bukarešta, 8. okt. br. Rumunska in madžarska vlada sta se danes sporazumeli, da bosta takoj umaknili vse svoje čete s skupnih meja, ki so bile tam koncentrirane v letošnji pomladi. V obmejnih pokrajinah bodo odslej na obeh straneh ostale le še v tamkajšnjih garnizijah normalno nastanjen četa.

Velika posojila poljski vladi v Parizu

Za organiziranje in vzdrževanje poljske vojske v tujini sta izplačali Anglija in Francija novi poljski vladi milijardne zneske.

Belin, 7. oktobra. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi izdalo naslednje vojno poročilo o včerajšnjih operacijah na vzhodni fronti:

Na področjih vzhodno od Više in okrog Suwalkija so nemške čete v sporazumu z rusko vojsko brez vsakega incidenta prodirale dalje proti nemško-ruski interesni meji.

Med poslednjimi ostanki poljske vojske, ki se je včeraj predala pri Kocku, sta bila tudi 2 divizijska poveljnika in 100 oficirjev.

Tri četrtine Varšave v razvalinah

Varšava, 7. okt. z. Po dosedanjih ugotovitvah je dobre tri četrtine Varšave v razvalinah. Vse ceste so razorane od granat in letalskih bomb. Najhujše je trpelo središče mesta z glavnim kolodvorom in največjimi trgovinami. Škoda se ne da še niti približno oceniti, gre pa v milijarde.

Zaleski pojde v London

London, 7. okt. a. Prihodnji teden pride v London zunanji minister pariške poljske vlade Zaleski. Trajanje obiska je določeno za 2 ali 3 dni. Zaleski bo imel razgovore z zunanjim ministrom Halifaxom in drugimi angleškimi politiki. Angleška vlada je dala bivšemu poslaniku v Varšavi Kennardu navodila, da prihodnji teden zopet nastopi funkcijo poslanika pri poljski vladi v Parizu.

London, 7. okt. s. Angleška vlada je objavila »Belo knjigo« s podatki o posojilu Anglije in Francije Poljski. Na podlagi te

Balkanske igre v Atenah

Drugo mesto je naše

Naši atleti včeraj niso imeli dneva, vendar je vrstni red nespremenjen — Dva nova balkanska rekorda

Atene, 7. oktobra. Pred 50.000 gledalci so se danes četrti dan nadaljevale X. Balkanske igre. Jugoslovenska ekipa je danes odrezala slabše kakor se je splošno pričakovalo in ni zasedla nobenega prvega mesta, temveč samo druga in tretja, v nekaterih disciplinah pa se sploh ni plasirala.

V toku na 200 m je Stevanović pri 100 m v predteku izgubil ravnotežje in padel. V drugi skupini je zmagal Kling, ki je Jug. edini zastopal v finalu. Toda tamkaj je zaostal že takoj po startu in šele od 60 m dalje se je začel bližati vodilnemu Turku ter nazadnje zasedel drugo mesto.

Rezultati: 1. Muzaffer (Turčija) 23.2, 2. Kling (Jugoslavija) 23.8, 3. Geren (T), 4. Lambrakis (Grčija).

V skoku v daljino so bili vsi slabi. Od starih skakačev so pričakovali skoke nad 7 m, česar pa ni dosegel nobeden. Med Jugoslovenoma Lenetom in Lazarevičem je bil slednji posebno slab ter je dosegel samo 6.38 m in se sploh ni plasiral. Tudi Lenert ni bil v običajni formi in je zasedel komaj tretje mesto.

Rezultati: 1. Stoilicescu (Rumunija) 6.83 m, 2. Elesteriades (G) 6.82, 3. Lenert (J) 6.77 m, 4. Klinis (G) 6.72 m.

V toku na 5000 m se je od vsega začetka začela huda borba. Vodstvo je prevzel Rumun Cristea, ki je izjavil, da bo popravil svoj poraz. Takoj po startu sta se ga prijelja Rumun in Turk, dočim sta bila dva Grka in naš Kotnik v posebni skupini. Pri 3000 m sta se Grk in Kotnik približala vodilni skupini, od katere pa je eden zaostal, Kotnik pa se je priključil najboljšemu Grku Mavropostolosu in Rumunu Cristeji. Kotnik je na tretjem mestu še 800 m od cilja in hoče zdaj prehiteti oba pred seboj, kar mu pa ne uspe, tako da ostane vrstni red do cilja nespremenjen.

Rezultati: 1. Mauropostolos, (G) 15:34.6, (dov balnaski rekord), 2. Cristea (R) 15:41.4, 3. Kotnik (J) 16:10.6.

V metu diska po balkanskem stilu smo bili že v naprej obojeni na slab uspeh, ker sta oba Grka izredno dobra metalca in sta tudi z veliko premočjo zasedla dve prvi mesti. Tudi eden Rumunov je bil boljši od naših, ki v začetku nista niti prišla preko 40 m. Šele v zadnjem metu se je Kovačević posrečilo priti na 4. mesto in rešiti eno točko za Jugoslavijo.

Rezultati: Slios (G) 50.11 (nov balkanski rekord), 2. Floros (G) 46.625, 3. Havalata (R) 44.62, 4. Kovačević (J) 42.615.

V toku na 400 m z zaprekami rezultat tudi zaostaja za pričakovanji. Naša teklača Erlih in Skušek sta bila zelo slaba. Slednji je prišel v finale samo slučajno, ker je Turku podrl zadnjo zapreko, kar pa se je Skušku primerilo v finalu. Erlih se je dobro držal do zadnje zapreke, kjer pa sta ga prehitela oba Grka.

Rezultati: Skiadon (G) 54.8, 2. Mantos (G) 55, 3. Majesčuk (R) 57.9, 4. Kis (R) 58.

V balkanski stafeti (800X400X200X100) je naša stafeta nastopila v postavi Naberinik, Kilnar, Radončič, Stevanović in prišla na drugo mesto s časom 3:28.8. Prvo mesto je pripadlo Grkom s 3:27.6, za nami pa so bili Turki s 3:32.8 in Rumuni s 3:33.6.

Po današnjem predzadnjem dnevu je stanje tak: Grčija 62, Jugoslavija 40, Rumunija 26, in Turčija 22. Če vsi računi ne varajo, bo z jutrišnjim koncem Jugoslavija tudi to pot obdržala tradicionalno drugo mesto.

Uredba o zlati podlagi Narodne banke

Beograd, 7. oktobra. p. Današnje »Službene Novine« objavljajo uredbo o obratovanju podlage Narodne banke, ki se glasi:

Na podlagi uredbe o izpremembi obstoječih predpisov in uveljavljenju novih od 16. septembra 1939, je ministrski svet na predlog finančnega ministra predpisal naslednjo uredbo o obratovanju podlage Narodne banke:

Čl. 1. Narodna banka se pooblašča, da pri izračunavanju pokritja svojih obveznosti na pokaz in zaradi ohranitve predpisane odstotne kritja po čl. 1 uredbe o likvidaciji revolving kreditov od 15. januarja l. 1935 obračunava v bodoče podlago (zlate in zlate devize) na osnovi stvarne vrednosti zlata in deviz.

Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo z objavo v »Službenih Novinah«.

Gornja uredba še ne daje osnov za valorizacijo zlatega zaklada Narodne banke, temveč predpisuje le nov način izračunavanja odstotnega kritja obdobja bankovcev in obveznosti na pokaz.

Naša narodna banka knjiži vrednost zlata in deviz v svoji bilanci in v svojih tedenskih izkazih po zakoniti paritetni ceni, ki je določena z zakonom o denarju kraljevine Jugoslavije. Po tem zakonu znaša cena za kg čistega zlata 37.736 din, medtem ko se gibanje današnja tržna cena zlata na višini okrog 61.7000 din. Razlika med izkazano vrednostjo zlatega zaklada Narodne banke in dejansko vrednostjo znaša okrog 1200 milijonov din. Komu bo pripadla razlika, ko bo izvršena valorizacija vrednosti zlata je že v naprej določeno z zakonima dvema uredbama o emisiji posebnih blagajniških zapisov za narodno obrambo v višini 840 milijonov din. Za izplačilo teh blagajniških zapisov se bo, kakor določata ti dve uredbi, prvenstveno uporabljal znesek od valorizacije zlatega zaklada Narodne banke, kadar bo ta valorizacija izvedena.

Gornja uredba ima le namen spremeniti način izračunavanja zlatega kritja. Po uredbi od 15. jan. 1935. se kritje računa tako, da se vrednosti zlatega zaklada po

ga je razvidno, da doslej Anglija ni izplačala Poljski še ničesar iz svojih odobrenih posojil. Sedaj bo stavila poljski vladi v Franciji na razpolago pet, francoska vlada pa šest milijonov funtov (1320 milijonov dinarjev). Zneski bodo porabljeni za organizacijo poljske armade v Franciji.

Obnova poštne prometa med Nemčijo in Poljsko

Berlin, 7. okt. br. Poštna uprava je danes objavila, da se z današnjim dnem obnovi poštni promet med Nemčijo in poljskimi kraji. Poštna tarifa bo enaka, kakor velja za vso Nemčijo. Obnavlja pa se poštna zveza le z nekaterimi poštnimi kraji, tako z Grudziadzom, Bldgoščem, Torunjem, Krakovom in še nekaterimi drugimi. Polagoma bo obnovljena z vsemi poljskimi kraji.

Ojačenje ameriške vojske

Washington, 7. okt. a. Ameriška vlada je odredila, da se kopna vojska ojači na najvišjo dovoljeno število v mirnem času, 280.000 mož. Še tekom zime bo izvežbenih novih 60.000 mož, tako da bo vsa vojska popolnoma pripravljena za vsak primer.

Maršal de Bono pri Mussoliniju

Rim, 7. oktobra. br. Mussolini je sprejel maršala de Bona, ki mu je poročal o različnih vojaških zadevah, ki so postale aktualne po njegovih zadnjih inspekcijah.

Topniški boj na zapadu

Med Renom in Mozelo močnejši topovski ogenj in živahno gibanje patrulj

Paris, 7. oktobra. AA. (Havas) Vojno poročilo od 7. oktobra zjutraj pravi: Aktivnost izvidniških oddelkov na bojišču zlasti jugozapadno od Saarbrückna.

Paris, 7. okt. a. Večerni francoski vojni komunikacijski pravi: Velika topniška akcija na obeh straneh v osrednem med Mozelo in Saaro. Patrolne borbe na obeh straneh, zlasti južno od Zweibrückna. Ta teden je francoska mornarica zaplenila 30.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo.

Nemško poročilo

Berlin, 7. okt. br. Na zapadu smo odbili nekaj krajevnih napadov sovražnih izvidniških čet. V ostalem je bilo nekoliko zapornega ognja s sovražne strani.

Francoska izvidniška letala so poskušala preleteti Ren pri Bonn pod Kölnom. Bila so zavrnjena od nemških lovskih letal in protiletalskega topništva. V letalskem spopadu je bilo eno francosko letalo sestreljeno.

no v bližini Godesberga, drugo pa je bilo v bližini Euskirchena prisiljeno pristati. Stirje člani posadke, med katerimi je bil tudi neki generalštabni podpolkovnik, so bili ujeti. Nemško letalstvo ni imelo izgub.

12 nemških napadov med Renom in Saarbrücknom

Paris, 7. okt. a. Tekom zadnjih 24 ur so Nemci na več mestih ponovno poskusili prodreti na francosko ozemlje. Samo ponoči je bilo na sektorju med Saarbrücknom in Renom izvršenih 12 nemških napadov. Vsi napadi so bili odbiti z artilerijskim in strojnimi ognjem. Posebno močan je bil nemški napad jugozapadno od Saarbrückna. Francoski vojaški krogi mislijo, da imajo napadi namen preizkusiti moč Maginotove linije med Saarbrücknom in Renom ter najti morebitno slabo točko za glavni nemški napad, ki se bo po mnenju strokovnjakov izvršil nekeje v tem predelu.

Nov grob

Snoči je umrl v Ljubljani g. Martin Hudales, policijski nadstrahnik v pokoju. Pogreb bo naknadno objavljen. Žalujčim naše iskreno sožalje!

Vremenska napoved

Zemunska: Pretežno oblačno vreme v vsej kraljevini, tu pa tam dež. Bolj vedno, bo na primorju in v južnih krajih.

Drobtine iz „Modre knjige“

Podrobnosti iz neobjavljenih diplomatskih dokumentov o razgovorih angleškega poslanika v Berlinu z nemškimi državniki pred nemško-poljsko vojno

Poročali smo že o glavni vsebini angleške »Modre knjige«, ki jo je angleško ministrstvo izdalo pred kratkim kot dopolnilo svoje »Bele knjige«, prve zbirke dokumentov o poslednjih fazah angleško-nemških razgovorov pred izbruhom sedanje vojne. Medtem ko se »Bela knjiga« nanaša v glavnem le na kratko razdobje med 21. avgustom in 3. septembrom tik pred vstopom Anglije v vojno z Nemčijo, zajema »Modra knjiga« glavne diplomatske dogodke v razvoju nemško-poljskih in angleško-nemških odnosov od leta 1934 dalje, vsebuje pa tudi vse dokumente »Bele knjige«.

»Modra knjiga« obsega okoli 200 strani, na katerih je objavljenih skupno 144 diplomatskih dokumentov, začeti s nemško-poljsko prijateljsko pogodbo iz leta 1934. Zadnji dokument v knjigi je Chamberlainov poziv nemškemu narodu z dne 4. septembra. V neposredni ali posredni zvezi z razvojem nemško-poljskih odnosov v zadnjih letih je 66 dokumentov, ostali pa se nanašajo na razvoj dogodkov, ki so dovedli do angleško-nemške vojne. Dasi je bila velika večina dokumentov v celoti ali v izvlečku že objavljena in je javnosti njih vsebina več ali manj znana, ima vendar »Modra knjiga« svojo priložnost v tem, da so v njej zbrani vsi važni dokumenti, katerih poznavanje nam omogoča presojati dogodke v zadnjih pet let, na drugi strani po so prvič objavljeni nekateri strogo zaupni diplomatski dokumenti, kakor brzojavke in zaupna poročila angleških diplomatskih zastopnikov angleškemu zunanjemu ministru, ki jih javnost doslej ni mogla poznati. Prav ta del »Modre knjige« je za široko javnost tudi najbolj zanimiv. Zato bomo podali nekaj drobtin iz tega neznanega dela knjige, ki vsebuje predvsem nekaj zelo dramatično opisanih razgovorov angleškega veleposlanika v Berlinu z vodilnimi nemškimi državniki, Hitlerjem, Göringom, Ribbentropom, Göttselom, Weizsäckerjem in drugimi. Vsebinsko teh razgovorov je bila sporočena angleškemu zunanjemu ministru Halifaxu v šifriranih brzojavkah, katerih vrednost je v tem, da so jih napisali možje, ki so sami osebno doživeli, kar opisujejo.

Obisk pri Goeringu

Prva taka brzojavka veleposlanika Hendersona Halifaxu je ona, ki se nanaša na Hendersonov razgovor z maršalom Göringom 28. maja. Razgovor je bil v Göringovi palači v Karinhallu in se je seveda tičal predvsem vojne, ki bi mogla nastati zaradi Gdanskca. Henderson je opozoril maršala Göringa, da bi slehera enostranska nemška akcija, ako bi se ji Poljaki uprli z orožjem, imela za posledico, da bi tudi Anglija in Francija stopili v vojno z Nemčijo, kar bi samo zavleklo vojno. Tu pripominja veleposlanik Henderson: »Ni

savala Anglija. Hitler je tudi pripomnil, da bi bili Čehi še danes svobodni, ako bi jih Anglija ne bila hujskala proti Nemčiji, nakar je zelo ostro napadal Anglijo. Dejal je, da se je polnih 20 let zavzemal za angleško prijateljstvo, da pa je bil vselej s prezirom odbit. Nemčija v morebitni vojni nima kaj izgubiti, Anglija pa veliko. Osebnost ne želim vojne, je rekel Hitler, toda ne bom se ji izogibal, ako bo potrebno. Nemški narod da je letos še bolj na njegovi strani kakor v lanskem septembru.

Tudi naslednjega dne — 24. avgusta — je bil Henderson spet pri Hitlerju, ki je v tem drugem razgovoru kategorično izjavil, da bo udaril na Poljsko, ako bo le še en sam Nemec na Poljskem preganjan. Henderson je govoril nemškemu kancelarju o tragediji vojne, Hitler pa ga je zavrnil, da bo za vse odgovorna Anglija, ki se je po njegovem mnenju odločila, da

Adolf Hitler

umiti Nemčijo. »Sedaj sem star 50 let, je izjavil Hitler, ljubeša mi je vojna danes nego tedaj, ko bi jih štel 55 ali 60.« Na Hendersonovo pripombo, da bi bilo absurdno govoriti o želji po uničenju naroda, je Hitler odgovoril, da se Anglija bori za manjvredno rasa in pa samo za Nemčijo; da se bodo Nemci to pot borili do zadnjega moža in da bi tudi leta 1914. položaj drugače izgledal, ako bi bil on tedaj na oblasti v Nemčiji. Sklicujoč se na pakt o nenapadanju z Rusijo, je končno še pripomnil, da ga je Anglija pristila, da je sklenil sporazum z Rusijo. Henderson pripominja tu, da ni bil Hitler nič kaj odlaševljen pri tem, poudaril pa je, da sklepa sporazume samo na dolgo dobo.

»Z Rusijo se Nemčija ne želi boriti«

Pri tretjem razgovoru naslednjega dne — 25. avgusta — je Hitler ustmeno ponudil nemška jamstva Veliki Britaniji in celo vojaško pomoč, ki bi veljala za vse primere, samo ne proti Rusiji, »s katero se Nemčija nikdar ne želi boriti«, ako Anglija zadovolji njegove omenjene kolonialne zahteve in dovoli, da sam uredi poljsko vprašanje. Hitler je končno predlagal Hendersonu, naj ta njegov predlog z letalom odnese v London. (Tu gre za one Hitlerjeve predloge, ki so nato v dneh do 30. avgusta tvorili predmet izmenjave misli med Londonom in Berlinom v obliki dveh angleških pisanih odgovorov in dveh dodatnih odgovorov nemške vlade.) Zanimivo je, da Hitler v tem svojem predlogu med drugim napoveduje, da bo, ako bi navzlic temu prišlo do vojne, takoj porušil nemško-poljskega spora stavlil angleški vladi novo mirovno ponudbo. Znano je, da je bila ta ponudba vnešena v nemško-rusko skupno izjavo z dne 28. septembra in tvoril predmet sedanje »mirovne ofenzive«.

Poljski problem

Henderson pripominja v svoji brzojavki z dne 25. avgusta, da je bil Hitler med tem razgovorom »absolutno miren in normalen« ter da je govoril »z veliko resnostjo in odkritostjo«. Henderson je opozoril Hitlerja, da dvomi v uspeh njegove ponudbe Angliji, ako se takoj ne začne pogajati med Beckom in Ribbentropom za mirno rešitev spora, nakar mu je Hitler naglo odgovoril: »Ako mislite, da bi moja ponudba ne bila koristna, potem je nikar ne pošljite v London!« Becka da je že v marcu povabil v Berlin, pa je njegovo povabilo odklonil. On sicer priznava dobro voljo i Becku i poljskemu veleposlaniku Lipskemu, toda onadva očitno nimata kontrole nad tem, kar se dogaja na Poljskem. Hitler je podrobno govoril o preganjanju Nemcev na Poljskem ter med drugim omenil, da se je moral Ribbentrop na svojem povratku iz Rusije iz Königsberga vrniti v Berlin z letalom preko morda, da se ne bi izpostavil nevarnosti poljskega obstreljevanja.

Ako bo zaradi Poljske izbruhnila nova svetovna vojna, je končno pripomnil Hitler, bo Japonska zmagovalca, ker bo lahko izkoristila evropske razprtije. Nemčije ne želi spremeniti v vojaško taborišče, ako pa bo prisiljena, bo to storil. V ostalem pa je on umetnik in ne politik in čim bo rešeno poljsko vprašanje, se bo umaknil iz političnega življenja in posvetil umetnosti. On ne želi, da bi Anglija prelomila svojo besedo Poljski, toda na drugi strani ne vidi, kako naj se Nemčija s Poljsko sporazume.

Odgovor angleške vlade na Hitlerjevo ponudbo je veleposlanik Henderson izročil 28. avgusta. Še pred tem sta si v dneh 25. in 27. avgusta izmenjala lord Halifax in angleški veleposlanik v Varšavi brzojavke o možnosti zamenjave nemške manjšine na Poljskem in poljske v Nemčiji ter o morebitnih nevtralnih opazovalcih glede postopanja z nemško manjšino. Beck je na izmenjavo prebivalstva v načelu pristal. O tem je bilo 28. avgusta govora tudi v razgovoru veleposlanika Hendersona s Hitlerjem, ki je trajal nad eno uro in pri katerem sta bila navzoča tudi Ribbentrop in dr. Schmidt. Hendersonovo poročilo o tem razgovoru obsega v »Modri knjigi« dve strani in pol. Glavni del raz-

govora se je nanašal na spoštovanje dane besede. Henderson je spet izjavil, da Anglija ne more prelomiti dane besede. Enako veljavo je imela nekoč tudi nemška beseda. Ko je maršal Blücher hitel na pomoč Wellingtonu pri Waterlooju, je dejal nemškimi četami: »Naprej, moji vojaki, dal sem besedo svojemu bratu Wellingtonu in vi ne morete želeči, da bi jo prelomili.« Hitler je na to opazko pripomnil, da je to bilo pred 125 leti... V ostalem pa se je razgovor spet sukal okoli vprašanj nemško-poljskih in angleško-nemških odnosov. Tu zasluži pozornost dve izjavi. Veleposlanik Henderson je dejal, da mora izbirati med prijateljstvom z Anglijo ter pretiranimi zahtevami proti Poljski. V marcu je Hitler zahteval samo »koridor skozi koridor«; več bi se mu tudi ne moglo priznati. Zunanji minister Ribbentrop pa je Hendersona vprašal, ali bi imel Chamberlain za seboj ves angleški narod, ako bi se odločil za politiko prijateljstva z Nemčijo. Henderson je odgovoril, da ni nobenega dvoma, da bi Chamberlain to mogel imeti, vendar pod pogojem, da bi tudi Nemčija iskreno želela sodelovati z Anglijo. Hitler je končno vprašal, ali bi hotela Anglija sprejeti zvezo (alijanso) z Nemčijo. Henderson osebno te možnosti ne izključuje, vendar pod pogojem, ako to opraviči razvoj dogodkov. Ves razgovor je potekal, pripominja Henderson »v mirnem in prijateljskem ozračju«.

Nemčija za prijateljske odnose z Anglijo

V dodatni brzojavki k temu razgovoru izjavi, da sta (Henderson in Hitler) drug drugemu »enkrat pojasnila, da niti Nemčija niti Anglija ne »blufirata«. Na Hitlerjevo vprašanje, ali bi hotela Anglija pokazati dobro voljo napram Nemčiji s tem, da bi ji odstopila kake kolonije, je Henderson odgovoril, da je o koncesijah lažje govoriti v ugodnem kakor v neugodnem ozračju.

Dne 29. avgusta ob 7.15 je Hitler izročil Hendersonu odgovor na angleški odgovor od prejšnjega dne. Henderson pravi v svoji brzojavki Halifaxu o razgovoru, ki ga je imel istega dne zvečer s Hitlerjem, da je bil Hitler manj razsoden kakor prejšnjega dne in da je ves razgovor potekel »zelo burno«. Hitler je opozoril Hendersona na nova preganjanja Nemcev na Poljskem ter na poljsko mobilizacijo. Pri-

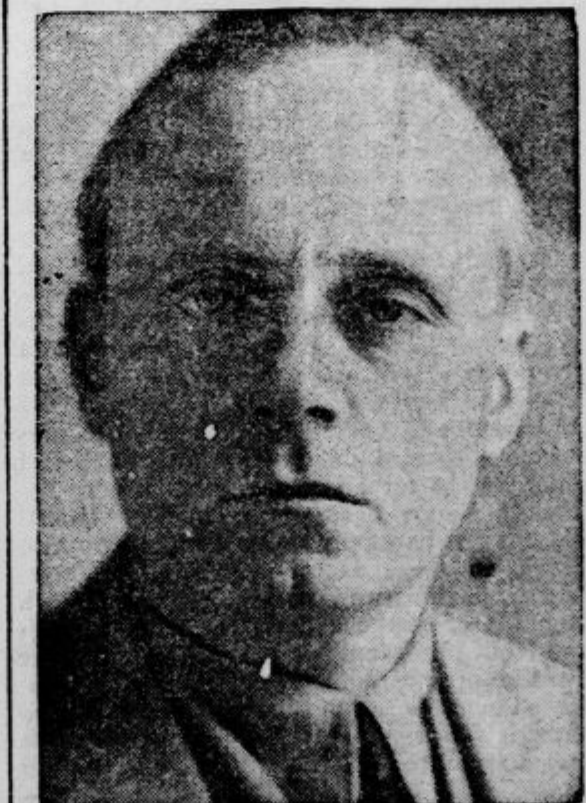

Angleški zunanji minister Halifax

pomnil je, da si želi prijateljstvo z Anglijo bolj kakor karkoli na svetu, da pa zaradi tega ne more žrtvovati nemških interesov. Glede nemške zahteve, naj bi Poljska najkasneje do 30. avgusta zvečer poslala v Berlin svojega opolnomočenega zastopnika, ki bi vodil pogajanja z nemško vlado, je Henderson pripomnil, da se mu ta zahteva po roku zdi ultimativna. Hitler in Ribbentrop pa sta mu odgovorila, da zahteva naglo postopanje položaj na Poljskem. Po vsem tem je bilo po mnenju Hendersona »odveč« govoriti o premirju, kajti vse je bilo sedaj odvisno samo od tega, ali bo Beck ali kateri drugi predstavnik Poljske prišel v Berlin.

V svoji brzojavki Hendersonu z dne 30. avgusta označuje lord Halifax nemško zahtevo o poljskem zastopniku za pogajanja v Berlinu tako v kratkem roku za »nerazumno«. Na angleško vprašanje v Varšavi je namreč poljski zunanji minister Beck odgovoril, da po izkušnjah z Avstrijo, ČSR in Litvo ne misli iti v Berlin, da bi igral vlogo Hache.

Istega dne je Henderson sporočil lordu Halifaxu, da mu je Hitler dejal, da je iz Varšave do Berlina z letalom samo pol-drog uro. V isti brzojavki priporoča angleški vladi, naj bi svetovljal Poljski, da še v zadnjem hipu vzpostavi neposredne

Nemški zunanji minister Ribbentrop

stike s Berlinom, da bi bil ves svet prepričan, da je Poljska zaradi miru hotela storiti vse, kar je bilo v njeni moči, kajti po Hendersonovem mnenju se iniciativa v tej zadevi ne sme prepustiti Hitlerju. V tem primeru bi sledila še ena vojna ali pa še ena nemška zmaga, izvojevana s silo, ki bi ga (Hitlerja) vzpodbudila, da nadaljuje to svojo pot prihodnje leto in leto kasneje. Zanimive so brzojavke lorda Halifaxa, ki nasvetuje tako Varšavi kakor Berlinu, naj se izogiba omejenih incidentov. Takšna je na primer Halifaxova brzojavka angleškemu veleposlaniku v Varšavi siru Kennardu katerega prosti, naj nasvetuje poljski vladi, da prepreči sleherno preganjanje pripadnikov nemške manjšine, omeji hujskajočo propagando po radiu itd. Angleški veleposlanik v Varšavi predlaga poljski vladi, naj sprejme pogajanja z Nemčijo v kakšni nevtralni državi, in to na osnovi kompromisa med nemškimi predlogi izmarca letošnjega leta ter poljskim stališčem o statusu quo.

Tik pred vojno s Poljsko

30. avgusta zvečer se začnejo zadnje dejanje in dramatičnih razgovorih pred izbruhom sovražnosti. Veleposlanik Henderson je obiskal nemškega zunanjega ministra Ribbentropa, katerega je opozoril na pomirjevalni vpliv angleške vlade v Varšavi. Ribbentrop pa je veleposlanika ostro zavrnil, čes da so ti angleški nasveti poljski vladi »verflicht« (dohodno v brzojavki) malo zalegli. Henderson je na to opazko odgovoril, da se čudi, ko sliši take besede iz ust zunanjega ministra. Nato je angleški veleposlanik nasvetoval nemškemu zunanjemu ministru, naj bi še isti večer poklical k sebi poljskega veleposlanika v Berlinu Lipskega, čes da angleška vlada ne more nasvetovati svoji zaveznici, naj enostavno sprejme od Nemčije predlagani postopek, temveč naj se razgovori razvijajo normalno. Ribbentrop pa ni hotel o tem ničesar slišati. Henderson piše dobesedno: »V zelo ostri obliki je Ribbentrop dejal, da ne bo nikdar pozval poljskega veleposlanika k sebi.« Pač pa je Ribbentrop predal Hendersonu nemške predloge, ki so bili naslednjega dne ob 21. uri objavljeni v nemškem radiu. Prečital mu jih je naglo in v nemškem jeziku. Henderson pripominja, da Ribbentropovega čitanja ni pozorno poslušal, ker je mislil, da mu bo nemški zunanji minister pisмено izročil, kar mu je prebral. Ko pa je od Ribbentropa zahteval, naj mu izroči tekst predlanih predlogov, mu je ta odgovoril, da je za to sedaj prepozno, ker ni med te mpršel v Berlin noben poljski opolnomočen zastopnik. Ribbentrop mu na posebno zahtevo ni hotel dati niti prepa predlanih predlogov. Henderson pri-

Naši jubilanti

Vzorna Cirilmetodarka

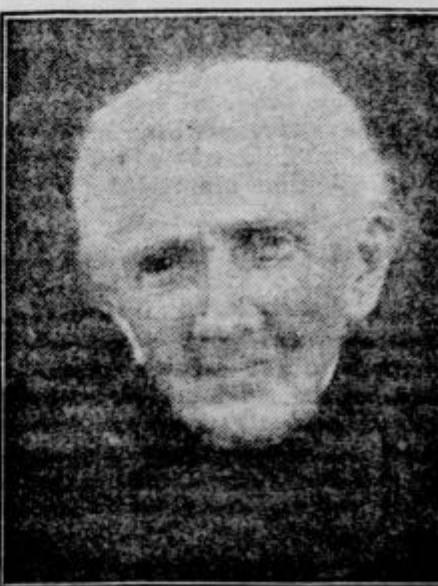
Gospa Mihaela Šega, vdova po višjem železniškem inšpektorju v poklju, je po nedavnem godovanju praznovala pretekli petek tudi lep življenjski jubilej, 60letnico rojstva. Po rodu je iz ugledne družine, v naši javnosti pa je začela delovati, ko se je leta 1906 poročila. V srečnem zakoncu se ji je rodilo pet otrok, ob katerih živi še trije. Lenka in Miška sta ji v zvesto oporo doma v Radovljici, sin inž. Vlado pa je ravnatelj največje tovarne papirja v Bolgariji.

Gospa Mihaela je bila vedno pridna narodna delavka, ki je zvesto pomagala pokojni gospi Franji Tavčarjevi. Zlasti je pokazala svojo zavednost in organizatorsko sposobnost kot predsednica ženske po-družnice CMD za St. Peter. Prva je uvedla jurjevanje na Gradu, ki je takoj prvo leto vrglo 36.000 kron za našo šolsko družbo. Pridobila je veliko število članov in članice ter je gmotno učvrstila šentpetersko po-družnico, ki je odletel med vzornimi edinci CMD. Želimo ugledni gospi še vrsto zadovoljnih let!

Pupčeva mati

V nekaj dneh bo praznovala svoj 88. rojstni dan najstarejša mamica v Stražišču, gospa Marija Tepina, po domače Pupčeva mati. Rodila se je 13. oktobra 1851. v Stražišču kot hčerka revnega sitarskega delavca. V družini je bilo 6 otrok in je Marija kot najstarejša po smrti svoje matere prevzela skrb za vse delo pri hiši. Z 29. le-

tom se je poročila s sitarskim delavcem Francetom Tepino. Njen zakon je bil blagoslovljen s 5 otroki, a sta 2 umrla že v nežni mladosti. Po nekaj letih zakonske sreče ji je umrl mož in nanjo je padla wa-

pominja, da je Ribbentrop govoril kakor Hitler v svojih najslabših urah.

Naslednjega dne je lord Halifax naročil angleškemu veleposlaniku v Varšavi, naj takoj predlaga poljski vladi, da neposredno ali preko angleške vlade izjavi, da sprejme načelo neposrednih pogajanj na osnovi britanskih predlogov z dne 29. avgusta (sporočenih v drugem angleškem odgovoru na nemške predloge s priporočilom »modus vivendi« glede Gdanskca. Razen tega, naj po nasvetu lorda Halifaxa poljski veleposlanik v Berlinu takoj sporoči nemški vladi, da je pripravljen prevzeti nemške predloge, ako so pripravljene, da jih sporoči svoji vladi. Istočasno je lord Halifax sporočil tudi veleposlaniku Hendersonu v Berlinu, naj javi nemški vladi, da poljska vlada uvideva potrebo takojšnje vzpostavitve »modus vivendi« glede Gdanskca.

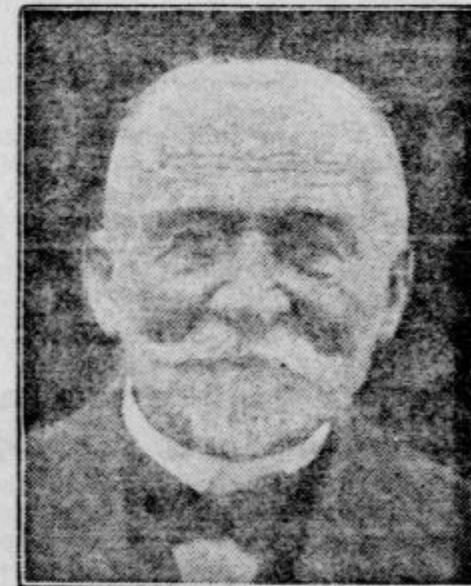
Nemški zunanji minister je sprejel poljskega veleposlanika v Berlinu šele 31. avgusta zvečer. Takoj po tem obisku pa je nemška vlada objavila svoje predloge Poljski po radiu. Veleposlanik Lipski je skušal stopiti takoj v zvezo s poljsko vlado, toda ni mu uspelo, ker so bile med tem pretrgane že vse zveze med Nemčijo in Poljsko. Naslednjega dne zjutraj so nemške čete zasedle Gdansk in Hitler je ob 5.45, kakor je izjavil v svojem govoru pred rajstvom 1. septembra tega leta, odredil korakanje nemških čet na Poljsko.

skrb, kako preskrbeti 3 majhne otročiče. To težko nalogo je zgledno izvedla. Sin France je zdaj že upokojen orožniški narednik, hči Ivana je poročena, hči Tona pa je gospodinjska pomočnica. Sin France se je vrnil iz Bosne k materi domov ter ji pomaga na stare dni.

Jubilantka se živo spominja vseh važnih dogodkov iz svojega življenja. Tako ji je v spominu velik požar, ki je upeljal skoro vso vas. Dobro se spominja tudi potresa leta 1895. Pri fari Sv. Martina pomni že 6 župnikov, stanoovanje je menjala 10 krat. Letos je 50 let, odkar je vdova. V visoki starosti ji je vid sicer opešal, drugače pa je še čvrsta. Njene sestre, čeprav mlajše, so že vse pomrle, istotako brat, ki je bil duhovnik nekdanje morarice. Stara mamica se pri svojem sinu dobro počuti. Ob njenem visokem življenjskem jubileju se pridružujemo čestitkam njenih domačih vsi, ki jo poznamo, ter želimo, da bi srečno dočakala skrajno mejo življenja.

Starosta naših učiteljev

V D. M. v Polju je 4. t. m. v krogu svojih najožjih sorodnikov ter nekaterih prijateljev in častilcev obhajal svoj dni pomne pa je prestopil v 94. leto svoje starosti. Visoka starost mu ni mogla vzeti prožnosti duha, a tudi telesno je še v toliki meri pri moči, da se ob lepem vremenu še vedno giblje na prostem ter kaj gospodari na svojem vrtu. Izredno živl so njegovi spomini na dolgo dobo vzorov in bojov značajnega ter vedno za pravico in

resnico zavzetega slovenskega učitelja. Isel je iz stare učiteljske šole v Idriji in povsod, kjer je služboval, je bil zvest član in delavec narodnih in naprednih organizacij. V D. M. v Polju prebiva že od leta 1893. — kot učitelj in vzgojitelj 27 let do leta 1910, ko je bil upokojen, od takrat pa kot upokojenec. S svojim delom in blagim značajem si je pridobil spoštovanje in hvaležnost kraja in vsega okoliša. Z vsi ljubeznijo se spominja svojega rojstnega kraja Ledin in Zirov. Tudi zdaj, ko je slavil god in rojstni dan, je ponavljal željo, da bi še enkrat videl Zlri. Izrazil je upanje, da se mu bo tudi ta želja izpolnila, kar iskreno vsi želimo.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih v zlato žilo in otekem jeter, je pravi blagoslov naravnega »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefov« voda mlo deluje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Gospodarstvo

Gospodarski pomen preprečevanja nezgod

Nezgod s smrtnim izidom ali s težjimi in trajnejšimi telesnimi poškodbami so v Sloveniji vedno številnejše. Življenje je vedno bolj nemirno, vedno bolj zmehanizirano. V dnevnem prerivanju, v borbi za kruh in v stremjenju po užitku, niti posameznik niti množica ne misli na nevarnosti, ki na vsak korak ogrožajo življenje in zdravje posameznika.

Problem obratnih in neobratnih nezgod postaja z vsakim dnem bolj resen in aktualen. V bolniški statistiki okrožnega urada zavzemajo prvo mesto poškodbe, med katerimi tvorijo seveda znatno večino poškodbe izven dela. Izdatki za zdravljenje in za podporo dosegajo ogromne milijone. Izguba delovnih dni je zelo velika. Poškodbe so naš najresnejši zdravstveni in s tem tudi gospodarski problem, ki daleč nadkriljuje probleme tuberkuloze, spolnih bolezni in drugih socialnih bolezni. Začudo pa smo do danes nasproti temu problemu ostali brezbrbrižni in nezaskrbljeni. V zadnjem času smo se pod vtisom vedno številnejših in težkih nezgod malo bolj razgledali in v nekaterih krajih so sklicali celo posebne ankete zaradi moderniziranja varnosti prometa po mestnih ulicah in cestah, da bi se zmanjšalo število prometnih nezgod. Na ceste smo dobili tudi letelo policije, ki predvaja mnogo kilometrov, ni pa znano, koliko nezgod ta drveni motor prepreči. Včasih se človeku zdi, da bo skoraj sam v svojem divjem diru moral povzročiti nezgodo.

Za moderno državo je problem preprečevanja vsakovrstnih nezgod tako važen, da ne more ostati izven skrbstva socialne in gospodarske ter prometne politike države. V vseh drugih državah je ta problem zakonito rešen z obveznimi organizacijami za preprečevanje nezgod, mnogo pa v tem oziru stori prostovoljne organizacije. Važno vlogo pri tem igrajo življenjske zavarovalnice, ki ustanavljajo svoje posebne urade za preprečevanje nezgod. Ti uradi organizirajo velikopotezno skrbstvo in ukrepe za sistematično preprečevanje in zmanjševanje najrazličnejših nezgod. Življenjske zavarovalnice so nedvomno dolžne, da se s problemom nesreč prav resno pečajo. Med prostovoljnimi organizacijami zavzemajo važno mesto narodni ali pokrajinski odbori za preprečevanje nezgod, ki predstavljajo delovno skupnost najrazličnejših čimteljev, ki so po svojem znanju dolžni, da se zanimajo za zmanjšanje števila obratnih in neobratnih nezgod.

Posebno široko je ta organizacija razpletena v Ameriki pod nazivom »National Safety Council«. Vsaokletni kongresi za preprečevanje nezgod širijo smisel za ta problem in zbirajo pozitivne predloge za uspešnost taldih prizadevanj. Člani te organizacije so delodajalci, zlasti velikih obratov. V 25 letih je bilo v ameriški industriji po cenitvi te organizacije in po prizadevanjih tega gibanja preprečeno 270.000 smrtnih nezgod in okoli 27 milijonov drugih nesreč z večjo ali manjšo delovno nesposobnostjo ponesrečenih oseb.

nov drugih nesreč z večjo ali manjšo delovno nesposobnostjo ponesrečenih oseb. V državah, v katerih je gibanje za preprečevanje nezgod staro, so prišli do spoznanja, da prinesejo varnostni predpisi in zakoni sami le prav malo praktičnih koristi. Težje gibanje mora biti preloženo v množico. Potrebna je sistematična vzgoja najširših ljudskih množic. Množice same so postale nosilce gibanja za preprečevanje nezgod, množica je gonilna moč za gibanje, ona je velesila, s katero v kulturnih državah skušajo število nezgod skrbeti na minimum.

Industrijski razvoj Slovenije, razgibano turistično in športno življenje, visoka kultura slovenskega naroda, vse to od nas nujno zahteva, da problem preprečevanja nezgod postavimo na dnevni red. Nihče ne zbira statističnih podatkov, nikjer ti podatki niso objavljeni, toda zgornjo in nujno kličo po taki organizaciji zlasti vsaka lepa nedelja, ki prinese naravnost strašne številke najrazličnejših, zlasti prometnih nesreč.

Posamezna gospodarstva v svojem delokrogu na ta problem slabo in nesistematično mislijo. Imamo velika podjetja, z več sto zaposlenimi delavci in vendar v teh podjetjih ni osebe, ki bi se izključno zanimala za problem preprečevanja nezgod. Mnogokje bi morali poslovalci poseben inženjer, v vsakem večjem obratu pa vsaj posamezne osebe, ki bi se morale dnevno vsaj nekaj ur zanimati za vprašanja, ki se tičejo ureditve varnostnih naprav v podjetjih in o vzgoji delavstva za preprečevanje nezgod. Slovenci moramo ustanoviti svoj lasten narodni odbor za preprečevanje nezgod, v katerem naj poleg banke uprvi sodelujejo stanovske zbornice, zlasti delavska in trgovska zbornica, socialno-zavarovalne ustanove, socialno-politični in narodno-gospodarski delavci in časopisje. Brez takega nosilca gibanja za preprečevanje nezgod, prizadevanja ne bodo rodila uspeha. Smatrali smo za potrebno, da imamo svoje lastno društvo za ceste, ki je gotovo potrebno in koristno, moderniziramo cestni promet, motoriziramo turizem, pospešujemo industrializacijo Slovenije, pri tem pa moramo misliti tudi na neizbežne posledice, ki jih prinaša moderno življenje. Brez narodnega odbora za preprečevanje nezgod organizacija našega skrbstva za ljudsko zdravje in življenjsko varnost ni popolna. Stroga beseda in oko stražnika na cesti je za zadovoljivo rešitev problema za preprečevanje nezgod mnogo premalo. Prav bo, ako banska uprava iniciativno pokaže svoje zanimanje tudi za to stran našega javnega življenja. Finančna sredstva za izvedbo te akcije ne bi bila velika, razne ustanove in korporacije pa imajo na uspešni rešitvi tega vprašanja tako velik socialni in gmeten interes, da bi s popolno uvidenostjo rade prispevale potrebne denarne zneske.

—djb.

Slovenija najbolj redno plačuje anuitete za kmčke dolgove

Privilegirana agrarna banka v Beogradu objavlja, da so kmčki dolžniki od konca leta 1936 do 1. septembra t. l. plačali na račun dožnih anuitet 314,8 milijona din, in sicer do konca leta 1937. 143,5 milijona din, v letu 1938. 130,4 milijona din in od začetka letošnjega leta do 1. septembra 40,9 milijona din. Od letošnjih plačil kmčkih dolžnikov v višini 40,9 milijona din odpade na plačila s teritorija centrale v Beogradu 20,3 milijona din, na plačila s teritorija podružnice v Ljubljani 11,7 milijona din, na plačila s teritorija podružnice v Zagrebu 5,35 milijona din in na plačila s teritorija podružnice v Sarajevu 3,56 milijona din.

Plačevanje anuitet za kmčke dolgove, ki so bili prenešeni na Privilegirano agrarno banko je na posameznih področjih zelo različno. Letos pa so se razlike še povečale.

Izkaz Privilegirane agrarne banke vsebuje glede plačil kmčkih dolžnikov na posameznih področjih podatke le za tekoče leto. Upoštevati pa je treba tudi prejšnja plačila. Če najnovejši podatke izpopolnimo s podatki iz laniških izkazov Privilegirane agrarne banke, tedaj vidimo, da so dosedanja celotna plačila kmčkih dolžnikov v teku 2 let in tri četrt pri posameznih področjih dosegla naslednje zneske (v prvi razpredelnici navajamo višino časovno prevzetih kmčkih dolgov, kakor je objavljena v letnem poročilu PAB za leto 1938; vse v milijonih din):

	Izročeni vplač. km. dolgov do 1. IX. 1939	Izročeni vplač. km. dolgov do 1. IX. 1938
podr. Ljubljana	466	68,9
centr. Beograd	1502	170,1

	podr. Zagreb	536	53,8	10,0%
	podr. Sarajevo	378	21,8	5,8%
Kmčki dolžniki v dravski banovini plačujejo dolžne anuitete najbolj točno. To velja zlasti za letošnja plačila, medtem ko se je drugje, posebno na področju zagrebske podružnice, plačevanje poslabšalo. V razmerju z vsoto časovno prevzetih dolgov je bilo razmerje med vplačili v prvih devetih mesecih letošnjega leta naslednje (v milijonih din):				

	izročeni km. dolg.	vplačila v odst. km. dolgov
podr. Ljubljana	466	11,7 2,50%
centr. Beograd	1502	20,3 1,36%
podr. Zagreb	536	5,3 1,00%
podr. Sarajevo	378	3,6 0,95%

Privilegirana agrarna banka je od 1. avgusta t. l. izplačala denarnim zavodom na račun prve anuitete 125,2 milijona din (na področju centrale 59,3, na področju zagrebske podružnice 27,0, na področju ljubljanske podružnice 24,5 in na področju sarajevske podružnice 14,8 milijona din). Ker se druga anuiteta denarnim zavodom izplačuje na podlagi končno prevzetih dolgov, se izplačilo te druge anuitete denarnim zavodom vrše le postopno, odnosno vzporedno z definitivnim prevzemom dolgov. Na račun druge anuitete je do 1. avgusta Privilegirana agrarna banka izplačala denarnim zavodom 55,4 milijona din (na področju centrale v Beogradu 20,95, na področju podružnice v Zagrebu 10,40, na področju podružnice v Ljubljani 18,86 in na področju podružnice v Sarajevu 7,15 milijona din). V celoti je bilo doslej izplačano denarnim zavodom na račun prve in druge anuitete 180,5 milijona din.

Pred povečanjem našega izvoza v Anglijo in Francijo

V večerajšnji številki smo objavili obvestilo angleškega ministrstva za informacije glede trgovine z Jugoslavijo, ki pravi, da se angleška trgovina z Jugoslavijo zaradi vojne stanja ne bo zmanjšala in da bo Anglija skupaj s svojimi zavezniki v stanju oskrbovati Jugoslavijo z najpotrebnejšimi proizvodi. Objavili smo tudi informacije »Jugoslovenskega kurirja« iz Londona, po katerih je treba v najkrajšem času pričakovati veliko aktivnost Anglije v trgovini z balkanskimi državami. Anglija in Francija pripravljata skupen načrt za zmanjšanje trgovine z Balkanom. Anglija je pripravljena odkupiti velike količine živil, surovin, lesa, rud in kovin. Nadalje pravi ta informacija iz Londona, da bo v kratkem odpotovala na Balkan posebna angleška delegacija, ki bo sklepala tudi sporazume o nakupu potrebnega blaga.

»Jugoslovenski Kurir« prinaša sedaj o tem vprašanju še nove informacije. Ukinjenje sistema svobodne zunanje trgovine v Angliji in uvedba dirigirane trgovine z inozemstvom omogoča takojšnjo realizacijo angleških načrtov glede nakupov v balkanskih državah. Angleški uvozniki se živo zanimajo zlasti za maslo, meso, žito, perutnino in jajca, prav tako pa za rudo, kovine in ostale surovine. Naši gospodarski krogi smatrajo, da bi morala tudi naša država napraviti potrebne ko-

rezo. Izredno lep in obilen nastavek se je zaradi skrajno neugodnega vremena med ovetom močno skrtil. Zato moramo računati z množinsko srednjo trgovino, to je za 25 do 30% slabše kakor lani.

Lepo je bilo videti vinograde ob koncu septembra. Tudi sedaj je listje lepo zeleno, grozdje vseh vrst lepo rumeno in popolnoma zdravo, kakor že dolgo ne.

Pretekli teden smo imeli skrat močno slano. Skrat pa manj občutno. Slana je ajdo in vrtna nasade takoj uničila — kar je povzročilo precej škodo. Na vinorodnih hribovskih seveda škoda ni bilo. Zelo lepo so letos obrodile slive in hruske ter breskve — deloma so lepo obrodila tudi jabolka. Velika škoda je, da v tem radju ni živahne kupčije in da se nudijsko skrajno nizke cene.

Zalogo starega vina so zelo majhne — navzile temu pa ni posebnega povpraševanja.

Sedaj imamo nekaj deževnih dni — vreme je postalo nestalno. Oblasti so določile 9. oktober za pričetek trgatve. Ker je bilo grozdje tako izredno lepo in zdravo — so mnogi vinogradniki hoteli z trgatvijo še dalje čakati.

Nestalo vreme bodo vinogradniki smatrali kot opozorilo, da še lahko postane slabše, zato bodo skoraj gotovo v ponedeljek 9. t. m. pričeli s splošno trgatvijo.

Dozorelo je grozdje kakor redko kdaj in tako lahko računamo, če ne bo preveč neugodno vreme, da bomo imeli pri vseh vrstah 20 — 23% sladkorja. Souvierova ranina, brana 25. sept. je imela 20½ sladkorja.

Po vseletni skrbni okrog pridelovanja, pride sedaj skrb z vnovčenjem pridelka. Upamo da bo dobra kakovost privlekla kupce in da bo prišlo do živahnih kupčij po primernih cenah.

Gospodarske vesti

— Zanimanje tekstilne industrije za južno srbijanski bombaž. Prejšnja leta se je naša tekstilna industrija vedno borila proti prevzemanju domačega bombaža, predvsem zaradi kakovostnih razlik. Vprašanje določitve cene za letošnji bombaž je spomlad delalo mnogo težko. Minimalna odkupna cena je bila določena šele s posebno uredbi in sicer na lanišnji višini. Letos pa zaradi prevzema bombaža ne bo nobenih težko, ker se je dobava bombaža iz inozemstva skoraj ustavila. Tekstilna industrija se je pričela zanimati za domači bombaž, za katerega nudi sedaj že višjo ceno, nego znaša minimalna odkupna cena, določena z uredbi. Južnosrbijanski bombaž se prodaja že po 20 din za kilogram, medtem ko znaša minimalna odkupna cena le 16 din. Za nekatere boljše vrste ponujajo predlince celo 22 din. Na žalost pa je letošnji pridelek razmeroma majhen v primeri s površino bombažnih kultur. Vsekakor bo manjši nego se je pričakovalo pred enim mesecem.

— V letošnji sezoni smo izvozili 2000 vagonov svežih sliv. V prihodnjih dneh b zaključena letošnja sezona izvoza svežih sliv. Kakor je znano, smo imeli letos rekordno letino, toda prav ob pričetku izvozne sezone so zaradi izbruha vojne nastale prometne ovire, ki so onemogočile izvoz v inozemstvo. Vrh tega je izpadla možnost izvoza na poljsko tržišče, kamor

bi skoraj lahko izvozili okrog 500 vagonov. Navzile tel težkočam smo doslej izvozili v inozemstvo okrog 2000 vagonov svežih sliv, od tega okrog 1500 vagonov v Nemčijo.

— Pred ustanovitvijo prodajne centrale za kvas. Na predlog zainteresiranih uradnih ustanov pripravila finančno ministrstvo uredbi o organizaciji in proizvodnji kvasa. V načrtu te uredbe je predvidena ustanovitev prodajne centrale za kvas, kjer bi bila koncentrirana vsa prodaja. Ta centrala bi vršila tudi kontrolo produkcije v naši državi.

— Iz zadružnega registra. Pri Kmetijski družbi r. z. o. z. v Ljubljani sta bila izbrisana člana izvršnega odbora Ivan Urek in Milan Mravlje, vpisani pa so bili kot člani izvršnega odbora Ivan Ažman, posestnik iz Hraša, Ivan Grad, posestnik v Berčevem, Vladimir Kreft, posestnik v Sv. Jurju ob Ščavnici, Ivan Kronovšek, posestnikov sin v Ljubljani; kot pooblaščenec pa je bil vpisan Milan Mravlje.

— Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini zapuščine po pok. Andreju Knezu iz Viča (poravnalni upravitelj dr. Milan Korun, odv. v Ljubljani; poravnalni narek 14. nov. ob 11., prijavni rok do 25. okt.) in o imovini Andreja Kneza, pos. in gostilničarja v Svidci št. 22 (poravnalni upravitelj dr. Juro Adlešič, odv. v Ljubljani; poravnalni narek 14. nov. ob 11., prijavni rok do 25. okt.).

— Nemčija omejuje tudi potrošnjo umetnih surovin. V Nemčiji so izdali naredbo, po kateri se omejuje uporaba umetnih smol, ki se izdelujejo iz fenola in krezoila. Iz te umetne tvarine se ne smejo izdelovati predmeti za okraske, bižuterijski predmeti, in predmeti za opremo in za zavoje. Iz takih umetnih smol se smejo nadalje izdelovati le kapice za tube, skatle za trakove za pisalne stroje in predmeti za opremo lekarniških izdelkov. Umetne tvarine za prešanje pa se ne smejo uporabljati za izdelavo predmetov dnevne uporabe, razen posod za milo, pepelnikov in kozarec.

— Dobava metalurškega kokska iz Šlezije. Zaradi vojne med Nemčijo in Poljsko so se ustavile dobave metalurškega kokska iz Šlezije. Sedaj poročajo, da je na poti v našo državo večji transport takega kokska iz koksarn v bližini Katowic. Redna dobava metalurškega kokska je važna za našo toplotniško industrijo, ki si pred pričetkom vojne ni ustvarila večjih rezerv.

Borze

Borza

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 8,37 milijona din nasproti 9,40, 6,77 in 12,18 milijona din v prejšnjih treh tednih.

Na efektivnem tržišču so tečaji nadalje popuščali. Tečaj Vojne škode je v teku tedna nazadnje od 390 na 385, 6% bežulške obveznice so popuščili od 66 na 60, 7% investicijsko od 91 na 85 in 7% Bialovcem posojilo pa od 85 na 70!

Devize

Curli. Pariz 10.1750, London 17,93, New York 445,75, Bruselj 74,60, Milan 22,50, Amsterdam 237,12, Berlin 177, Stockholm 106,15, Oslo 101,05, København 86.

Mesto Ljubljana — torpedovki »Ljubljani«

Split, 7. okt. o. Davi so v zalivu splitske ladjedelnice razvili na veliki torpedovki »Ljubljani« častno vojno zastavo, ki jo je ladij darovala mestna občina ljubljanska. Kakor je znano, je bila torpedovka »Ljubljana« v celoti zgrajena v splitski ladjedelnici in skoro izključno iz domačega materiala. Razvitiu zastave ob 11. dopolne so prisostvovali poleg zastopnikov civilnih in vojaških oblasti tudi zastopniki ljubljanske mestne občine z županom dr. Adleščem na čelu. Po prečitjanju sklepa ljubljanskega mestnega sveta, da pokloni

mestna občina torpedovki »Ljubljani« častno zastavo, grb in silko ljubljanskega mesta in po govoru župana dr. Adlešiča je bila izvršena blagoslovitev poklonjene zastave. Po blagoslovitvi je spregovoril poveljnik torpedovke kapetan fregate Josip Albin, ki je ob prevzemu zastave poudarjal povezanost Ljubljane z našim morjem. Po govoru poveljnika pomorske obalne komande kontraadmirala Marjasa viča so ob sviranju državne himne dvignili zastavo vrh jambora.

Zanimiva vprašanja ob volitvah v senat

Povodom avtentičnega tolmačenja, ki ga je izdal minister pravde o reviziji volilnih seznamov za senatske volitve, se je ponovno razvila diskusija o tem, kdo bo prav za prav 12. novembra smel voliti nove senatorje. Kakor je znano, veljajo tudi za senat stalni volilni imeniki, ki se vsako leto v januarju po uradnih podatkih revidirajo. Razen tega je mogoče popravljati sezname volilcev tudi vselej takrat, kadar so razpisane volitve za senat, in sicer vse do 10 dni pred dnevom volitev, v danem primeru torej do 2. novembra tekočega leta. V senatskih volilnih seznamih so bili letos v januarju vpisani tudi še vsi narodni poslanci. Po objavljenem avtentičnem tolmačenju ministra pravde bodo okrožna sodišča na sedežu posameznih banovin sedaj brisala vse bivše narodne poslance kot volilce v senat. To vprašanje je torej dokončno razrešeno. Glede članov bankih svetov in predsednikov občin pa pravi naredba ministra pravde, da se naj revizija izvrši po kriteriju, ali je v času od dneva, ko so se sestavljali volilni seznam, pa do dne, ko se lahko seznam popravilo, to je do 2. novembra, katera izmed teh oseb izgubila lastnost volilca za senat iz tega avtoritativnega navodila sledi predvsem, da imajo volilna sodišča brisati iz volilnih seznamov vse one vpisane člane bankih svetov, ki so bili dosedaj kot taki razrešeni, ali pa bodo še do 2. novembra razrešeni. Na drugi strani pa bodo do tega datuma na novo imenovani člani bankih svetov seveda imeli pravico zahtevati vpis v volilni imenik.

Najbolj zanimivo vprašanje pa ostane, kaj bo z župani, ki jim do senatskih volitev odnosno do 2. novembra poteče funkcjska doba. Glasilo JRZ za Slovenijo citira mišljenje »Hrvatskega dnevnika«, da bodo v drinski banovini odpadli vsi župani, ker jim poteče njihova funkcjska doba 8. novembra, torej 4 dni pred volitvami. V tej banovini bi torej imelo volilno pravico samo 45 članov banskega sveta. Ker Hrvati dosedaj v bankskem svetu v Sarajevu niso imeli nobenega zastopnika, sklepa »Slovenec«, da bi ostali pri senatskih volitvah sploh brez vsakega glasu. Drinska banovina voli pet senatorjev. Če obvelja glede volilne pravice županov stališče, ki ga uvaša »Slovenec«, potem nastane v drinski banovini še druga težkoča. Senatske volitve se tam namreč sploh ne bi mogle vršiti, ker ne bi nihče mogel vložiti kandidatske liste. Da je kandidatska lista veljavna, jo mora podpisati najmanj 50 volilnih upravičen-

cev, v drinski banovini pa bi bilo po navedah »Slovenca« le 45 volilnih upravičen-

cev. Navedene komplikacije v ostalem niso le v drinski, temveč tudi v nekaterih drugih banovinah, zlasti tudi v dravski banovini. V smislu ministrovega avtentičnega tolmačenja določb o volilnih seznamih za senatske volitve je tudi ljubljansko okrožno sodišče postavljeno pred dejstvo, da ogromna večina županov v dravski banovini na dan, ko se zaključijo volilni seznam, ne bo več v posesti aktivne volilne legitimacije, ker bo takrat tudi njim že potekla funkcjska doba. Splošne občinske volitve v dravski banovini so se vršile 25. oktobra 1936. Že prej pa so bile opravljene volitve v 76 občinah, tako da je do 25. oktobra že imelo nad 300 občin svoje izvoljene občinske uprave in župane. Funkcijska doba vseh teh bo torej potekla pred zaključkom revizije volilnih seznamov in bi ti župani 12. novembra ne mogli imeti volilne pravice. Tudi v dravski banovini bi torej v glavnem tvorili senatsko volilno telo imenovani člani banskega sveta, postavljeni župani štirih avtonomnih mest in župani njih podrežinskih občin. Kjer so bile volitve po 2. novembru 1936. Iz tega sledi, da bi bilo v dravski banovini približno 80 volilcev za 4 senatske mandate. Položaj pa bi bil kljub temu še nekoliko ugodnejši kakor v drinski banovini, kjer bodo težkoče celo z vlaganjem kandidatske liste. V dravski banovini bo JRZ mogla postaviti svojo kandidatsko listo in bo pri tem ostalo razen podpisnikov še 20 do 30 drugih volilcev, tako da je računati, da bo prišel en mandat na približno 20 glasov.

Naš novi poslanik na Letonskem

Beograd, 7. okt. p. Za novega jugoslovenskega poslanika v Rigi je imenovan Ivan Vukotić, bivši poslanik v Tirani.

Iz državne službe

Beograd, 7. okt. p. V višjo skupino sta napredovala Anton Grošelj, profesor trgovske akademije v Ljubljani, in Anton Benčina, predmetni učitelj na srednji tehniški šoli v Ljubljani. — Upokojeni so Albina Rihteršič, inspektor pošte v Celju, Ljudevit Staut, višji kontrolor pošte Ljubljana I., Marija Pernat, inspektor pošte Maribor I., in Anton Verz, inspektor pošte direkcije v Ljubljani.

Pri afekciji želodca ali črevesja v začetnem štadiju zelo dobro hasne vrecle Tempel ali Styria.

Beleške

Konferenca v Beogradu

Včeraj se je vrnil v Beograd podpredsednik vlade dr. Maček. Po njegovem prihodu je bila v predsedstvu vlade konferenca na kateri so bili predsednik vlade Cvetković, podpredsednik vlade dr. Maček, minister pravde dr. Marković, vojni minister general Nedić in notranji minister Mihaldžić.

O kandidaturah v senat

Pred nekaj dnevi smo objavili komunikate, da je med grupama ministrov dr. Lazza Markovića in Bože Maksimovića ter vodstvom JRZ napravljen sporazum o političnem sodelovanju. Te skupine se bodo tudi na terenu medsebojno podpirale. Sodelovanje se nanaša seveda predvsem na razne politične akcije med narodom ter bo prišlo prvič do izraza pri predstojnih senatskih volitvah. Vršijo se pogajanja, da sprejme JRZ na svoje kandidatne liste tudi nekaj pristavev obeh gori navedenih skupin. Zemljorodniki, ki so tudi zastopniki v vladi, niso pristopili k temu sporazumu in se je govorilo, da bodo pri senatskih volitvah postavili samostojne liste. Vendar to ni verjetno. Bolj verjetno je, da bodo tudi oni kandidirali v okviru oficijelnih kandidatnih list.

Kar se tiče senatskih kandidatov v dravski banovini, situacija še ni razčiščena. Kakor je znano, obstoji v Ljubljani politična grupa, ki se je prej priznavala radikalnemu glavnemu odboru, a je povodom decembrskih volitev svoje zveze z oficijelno radikalno stranko prekinila in proglasila abstinenco ali glasovala za listo Milana Stojadinovića. Sedaj se je ta grupa pridružila skupini ministra dr. Lazza Markovića. V smislu beogradskega sporazuma bi morala biti ta grupa pritegnjena k sodelovanju pri senatskih volitvah s tem, da se pri postavitvi kandidatov tudi ona upošteva. Kakor nam poročajo, se vodi določa razgovori, v kateri obliki, odnosno potom katere osebnosti se naj to zgodi. Banovinski odbor JRZ, ki mu pripada pravica postavljanja kandidatov, še ni zavzel svojega stališča. Končna odločitev pa bo padla v Beogradu med šefi posameznih grup.

Poročajo tudi, da bo vodstvo JRZ ponudilo kandidature nekaterim politikom, ki so pristajali radikalnega glavnega odbora, a bi vodstvo JRZ želelo, da jih pridobi na svojo stran. Senatske volitve naj bi tako tudi podprle akcije za koncentracijo radikalov, ki je vsled odklanjalnega stališča radikalnega glavnega odbora zastala.

Slovenska društva na Koroškem

Kakor smo že takrat poročali, je Slovenska prosvetna zveza v Celovcu dobila letošnje poletje od državnega komisarja za društva dovoljenje, da smejo vsa pri njej vlagjena društva nadaljevati svoje kulturno delo med slovenskim ljudstvom. Pač pa je bila za to dovoljena določena upravna taksa v višini 1.000 mark, s čimer bi bile krite tudi takse pri zvezi vlaganih društev. Poleti pa so tudi posamezna društva začela dobivati posebne plačilne naloge, ki so po večini znašali 5 mark za društvo.

Kakor sedaj izhaja iz poziva Slov. prosvetne zveze v zadnjem »Koroškem Slovincu«, je dunajski društveni komisar odredil, da se slovenskim kulturnim društvom pomotoma predpisani prispevek črta. Iz omenjenega poziva tudi izhaja, da so morala slovenska društva vložiti nova pravila, ki bodo predvidoma odobrena že tekom oktobra, nakar se bodo lahko vršili društveni občni zbori.

Izgradnja banovine Hrvatske

Po vesteh iz Zagreba, je bilo včeraj od banske oblasti sporočeno novinarjem, da je že izdelan volilni red za hrvatski sabor. Objavljen bo še ta mesec in bo temelj na splošni in tajni volilni pravici. Nadalje so bili novinarji obveščeni, da so v petih ministrstvih končali že vse delo za prenos pristojnosti na bansko oblast v Zagrebu. So to ministrstva za šume in rudnike, za trgovino in industrijo, za gradbo, za socialno politiko in narodno zdravje ter ministrstvo za pravosodje, o katerem je bila prenošana uredba že objavljena. Glede finančne samostojnosti banovine Hrvatske se je izvedelo, da bodo Hrvatski prepuščeni vsi neposredni davki.

Inž. Košutić — predsednik zagrebaške hranilnice

Kakor poročajo iz Zagreba, se je včeraj sestel novi upravni odbor zagrebaške Mestne hranilnice k prvi seji, na kateri je bil izvoljen za predsednika inž. Košutić, podpredsednik HSS. Inž. Košutić je sprejel izvolitev z izjavo, da odstopa nagrado za svoje delo socialnemu oddelku zagrebaškega magistrata kot podporo zagrebskim siromakom.

Pomen Estonske za Rusijo

Organ sovjetskega mornariškega komisariata »Rdeča mornarica« razpravlja o dalekosežnosti sporazuma, ki je bil sklenjen med Estonsko in sovjetsko Rusijo glede pomorskih oporišč na Baltičnem morju. List dokazuje, da je bila doslej Estonska povsem nezavarovana pred napadi z morske strani, ker ni imela nobenih pomorskih utrd, niti svoje lastne vojne mornarice. Po sporazumu, ki je bil sklenjen pred nekaj dnevi, se je položaj povsem spremenil, ker bo ruska mornarica v najkrajšem času izgradila moderno opremljena in vojaško utrjena pomorska oporišča na estonski obali. Glavno pozornost bo posvetila sovjetska vojna mornarica doslej neznanemu pristanišču Baltiski, ki bo postalo v kratkem močno pomorsko oporišče ter veliko letališče za sovjetske vojne hidroavione.

Pred petimi leti smo izgubili Viteškega kralja

Viteški kralj z bratrancom knezom Pavlom na »Dubrovniku« tik pred odhodom iz Boke Kotorske v Marseille

Kraljeva pot v smrt

Jutri bo minilo pet let, odkar smo v Marseille izgubili Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Kako naglo je minila ta doba, koliko burnih dogodkov se je zvrstilo odtlej! Toda preko vseh tegob se je v našem spominu očuvale svetle slike Viteškega kralja. In bolečina, ki smo jo čutili ob nenadni strašni izgubi, ne skeli danes nič manj, kakor je skelela takrat, ko je po vsem svetu šla žalostna novica, da je zločinska roka ugonobila našega vladarja. — Nič manj, kakor takrat, ko se je mrtvi kralj vrnil na »Dubrovnik« po morju na prag svoje domovine, nič manj, kakor takrat, ko je Viteški kralj v tožnem zmagovalju poromal k počitku ob strani svojih slavnih dedov na Oplenju. Da nam bodo ob petletnici podrobno oživilni usodni trenutki žalogre v Marseille, objavljamo zapiske rojaka, ki je bil priča kraljeve smrti.

Marseille se je res iskreno pripravil, da z navdušenim sprejemom izkaže hvalnost kralju Jugoslavije za počaščenje ob prvem uradnem posetu Francije. Glavno mesto francoskega juga, odkoder so leta 1915 krenile prve francoske čete na pomoč Srbiji, je bilo res ponosno, da bo kralj najprej stopil na njegova tla. Težko je prečutili, koliko desetstisočev ljudi je bilo zbranih na starih fortoch pred vhomom v pristanišče, nadalje v samem starem pristanišču, na veliki ulici Canebière in po ulicah, dolgih sedem in pol kilometra tja do spomenika bojevnikov z vzhoda, koder naj bi se popeljal kralj s svojim spremstvom. Na vsej tej poti je bila pravica gneča.

Pa tudi priroda sama je poveljala svetčanost tega dne. Jasno, sončno južno vreme je ustvarilo najlepše razpoloženje. Tako ob prvih popoldanskih urah je bil vsako na svojem mestu. Kajti čim so se razpostavili policijski kordoni in so se proti pristanišču popeljali odposlanci predsednika republike in francoske vlade, je bilo krantje nemogoče.

Z mogočne križarke »Colbert« opazuje mo že celo uro, kako se Dubrovnik s svojim spremstvom približuje pristanišču. Ze je tu, pred nami. S »Colberta« se odpelje mornariški minister Piétri v spremstvu našega maršala dvora generala Dimitrijeviča, da sprejme kralja. Vidimo, kako naš vladar zadovoljen seže gospodu Piétriju v roko. V uniformi admiralja, z lento legije časti čez prsi, se popelje vladar v najljubeznivejšem razgovoru s Piétrijem na kopno. Podmornice tvorijo špalir, na njih stoje posadke in pozdravljajo kralja: »Hurá! hurá! hurá! hurá!« Tuljenje siren na vseh ladjah oglašuje topovske salve in se družijo s en sam krik z vzklikanjem naroda na obali. Podmornici »Nautilus« in »Ribe« obkrožujeta veliki ponton, zastrti s teškimi rdečimi zavesami in okrašen z zelenjem. Tu so bo izkrcal kralj. Minister Barthou je že na pontonu v družbi samih uglednih mož, med njimi je prefekt, general, več admiralov, župan, predstavniki bojevnikov s solumske fronte. Na pomolu stoji častna četa z zastavo pod poveljstvom polkovnika. Nekaj dalje bataljon pešadije, na levi in desni strani pa zapira prihod k ulici Canebière republikanska garda na konjih.

Kraljev čoln polagoma pristane ob pontonu. Na stopnice prvi skoči kraljev adjutant, polkovnik Milorad Radović in pomaga kralju. Barthou stoji na vrhu stopnic in se globoko klanja vladarju. Vladar mu nasmejan, kakor vedno, stisne roko in jo

še nekaj časa pridržijo v svoji desnici, ko mu Barthou izraža dobrodoščilo. Pristopi francoski poslanik iz Beograda Emile Naggiar in tudi njemu seže kralj v roko, medtem pa Barthou veselo pozdravlja ministra Jeftića, nakar se okrene h kralju, da mu predstavi odposlanca predsednika republike in nato še dve vrsti ostalih odličnikov. Ko zapušta ponton, stopa kralj mimo novinarjev iz Jugoslavije in po vrsti stisne roko tudi njim. Vesel je in raznežen.

Nesteti fotografski in filmski aparati ne izpušijo niti enega prizora. vladar Aleksander in minister Barthou se znajdetja pred pravcatim zidom objektivov. Obstateta in se zadovoljna nasmehneta. Fotoreporterji so opravili svojo dolžnost in vladar s svojim spremstvom lahko nadaljuje pot. General, ki stopa pred njim, vodi proti častni četi. Kralj sprejme raport. Nato se vsedejo kralj, Barthou in general Joubert v prvi avto. Pred njimi krene majhen oddelek gardnih konjenikov. Prefektov avtomobil, v katerem se pelje visoki gost, veliki odprti Delage, polahko krene dalje. Za njim pojezdijo drugi oddelek konjenikov, ali na vso nesrečo: ob straneh ni častne straže!

Atentat: šofer je pritisnil morilčevo glavo ob vrata

Kralj Aleksander deset dni pred smrtjo

Pred petimi leti — v zadnjih dneh septembra se je zgodil eden tistih, na zunaj nenadnih preobratov, ki nas poslej pogosto presenečajo, zdaj v dobrem, zdaj v slabem smislu. 27. septembra 1934 je bil v bolgarski prestolnici Sofiji velik dan, prelomni dan: vse mesto se je odelo v bolgarske in jugoslovanske zastave, kakor še nikdar po usodnih vojnah na Balkanu. Kralj Aleksander in kraljica Marija sta dospela v Sofijo in bila deležna tako mogočnega, slikovitega in toplega sprejema, kakor že dolgo nihče na teh starih tleh, ki so bila prizorišče tolikih zgodovinskih sprememb.

Stali smo na okrašenem sofijskem kolodvoru in čakali prihoda kraljevega vlaka. Dan je bil lep in svež in vsem je ležalo na obrazih in v očeh nekaj slovesnega in vzradočenega. Peron je bil ves pisan od uniform in svečanih oblek: preproge, cvetje, strumna častna četa, godba — vse je bleščalo, ne vem ali od sonca ali od nemira, ki je vzburlil duše. Tedajci je napetost dosegla vrh: začelo se je pričakovano sopihanje vlaka, združeno z brnenjem letal, ki so spremljala kraljevski vlak. Kralj Boris in kraljica sta s sultu stopila iz dvorne čakalnice, zaigrala je godba, zadoneli so zvonovi v mestu, zagrmeli topovi nekje za postajo: kralj Aleksander in kraljica Marija sta stopila iz vlaka in se pozdravljala z visokimi gostitelji. Se vidim v duhu tisti Aleksandrov smehljaj, ki v tem hipu ni imel nič vladarskega, bil je smehljaj prijatelja, ki stiska roko prijatelju. Prav tako so se naša srca smehljala Bolgarom in bolgarska

nam... Občutili smo to zunaj, ko smo se v kraljevem spremstvu peljali med špalirji občinstva po širokem buljarju Marije Luize.

Vidim v duhu kralja Aleksandra na terasi kraljevskega gradu, kjer je bil obdan s člani kraljevske hiše in najvišjimi dostojanstveniki. V načinu, kako se je gibal, kako je stal, kako govoril s kraljem Borisom in z drugimi, je bilo čutili nekaj mladostnega. Vojak, vladar, državnik in človek — navaden človek, ki veruje in se veseli — so se spreminjali kakor nagle maske v izrazu njegovega obraza, nad katerim so kakor pri vseh ljudeh, kjer se volja izravnavala z inteligenco, gospodovala nemirne, bliskajoče se oči. Ko je potlej stopil v pozo vojaka-poveljnika in odzdravljaj reki bolgarskih vojakov, ki je v pravilnem ritmu tekla več ko pol ure mimo terase kraljevega dvora, je bila v ličij njegove telesne drže, v profilu njegovega obraza neka zamišljenost. Kaj je mislil ob tem pohodu bolgarske vojske? O toku zgodovine, o Heraklitovi zadnji modrosti: vse teče? Vse se spreminja, čas vse obrača, in v tej usodni menli, ki je kruti in blagodejni zakon narave, je treba najti pravilne odnose, zvezati prave niti. On jih je vezal. Morda je prav na tej terasi, ko so mu prihajali nasproti ogromni vzkliki pohodne vojske: »Zdravje želaem. Vaše Veličestvo« — morda je — prav tedaj občutil, da je združil srečne niti in začel veliko delo za novo zgodovinsko usodo Balkana. Kajti tu je bil kovač njegove bodočnosti; tih zavest od-

Kraljev avto že zavija v ulico Canebière. Spremljajo ga zvoki jugoslovanske himne. Na obeh straneh po pločnikih pozdravlja nepregledna množica. Pred njo približno na vsak korak po en orožnik. Kordon ni tak, da bi mogel zadržati naval množice, ki vsa iz sebe v pravem južnjaškem zanosu manifestira:

— Živel kralj junak! Živeli zavezniki! Od vseh strani se lomi orkan vzklikov. Kralj in Barthou nasmejana odzdravljata. Kdo bi ob tem mogel le misliti, da se bo drznil zločinec poseči v triumf? Navdušenje se polasča tudi čuvarjev reda. Vzklikajo z drugimi in njihovi pogledi so uprti v kraljev avto. Na tisoče rok mahlja v zraku. Cilindri, klobuki, delavske čepice — to mrgoli na vseh straneh.

Za kraljevim avtom in oddeikom konjenikov se peljeta v zaprtem avtomobilu minister Jevtić in Piétri. Nato poslanik Spaljković. V četrtem avtu je maršal dvora general Dimitrijević. Potem ostalo spremstvo v številnih drugih avtomobilih.

Odprti kraljev avto se pomika mimo borze. Vihar navdušenja raste. Avto pasira točno četrto obletnico od vhoda v ulico Canebière — osemdeset metrov od kraja, odkoder se je bil pomaknil.

Na desni strani nasproti trgu nastane prerivanje. Isti trenutek se od tam odluči močan moški, temno opravljen. Hitro, preden je sploh kdo to mogel preprečiti — v trenutku ko je bil kralj Aleksander v razgovoru obrnjen na levo proti Barthouju — je neznanec že skočil na stopnico avtomobila in začel streljati v kralja. Strelji so odjeknili kakor iz strojnice.

Kriki, presenečenje, panika. Konjeniki so se pomicali v množico, ki je prebila kordon in se zgrnila okrog kraljevega avtomobila in okrog pobitega morilca, ogorčena, vzklikajoč: »Morilec! Ubijte ga! Kralja je ustrelil! Barthou je mrtev!... Konjeniki so razganjali in s pomočjo orožnikov vendarle očistili prostor okrog kraljevega avtomobila. Na desni strani, kaka dva koraka stran, se policisti in agenti še rujejo okrog nečesa, poleg njih je polkovnik Piolet na konju z golo sablo v desnici.

Stražen je pogled v avto. Kralj Aleksander leži zleknjen, okrvavljen. Minister Jevtić je prvi prihitel z upravnikom dvora, polkovnikom Pavlovičem na pomoč, razpel in prezeval je admiralno uniformo, da bi kralju pomagal. Kralj je smrtno ranjen, to se vidi na prvi pogled. Minister Jevtić se je nagnil nadenj, govori lmu je nekaj in tedaj je veliki smrtnik polahko izgovoril svojo zgodovinsko oporoko »Čuvajte Jugoslavijo!«

Zločinske krogle iz atentatorjevega samokresca so za vedno presecale govor velikega kralja. Boril se je z dušo, kri ga je dušila.

— V bolnišnici! Takoj k zdravnikom! — so se čuli vzkliki.

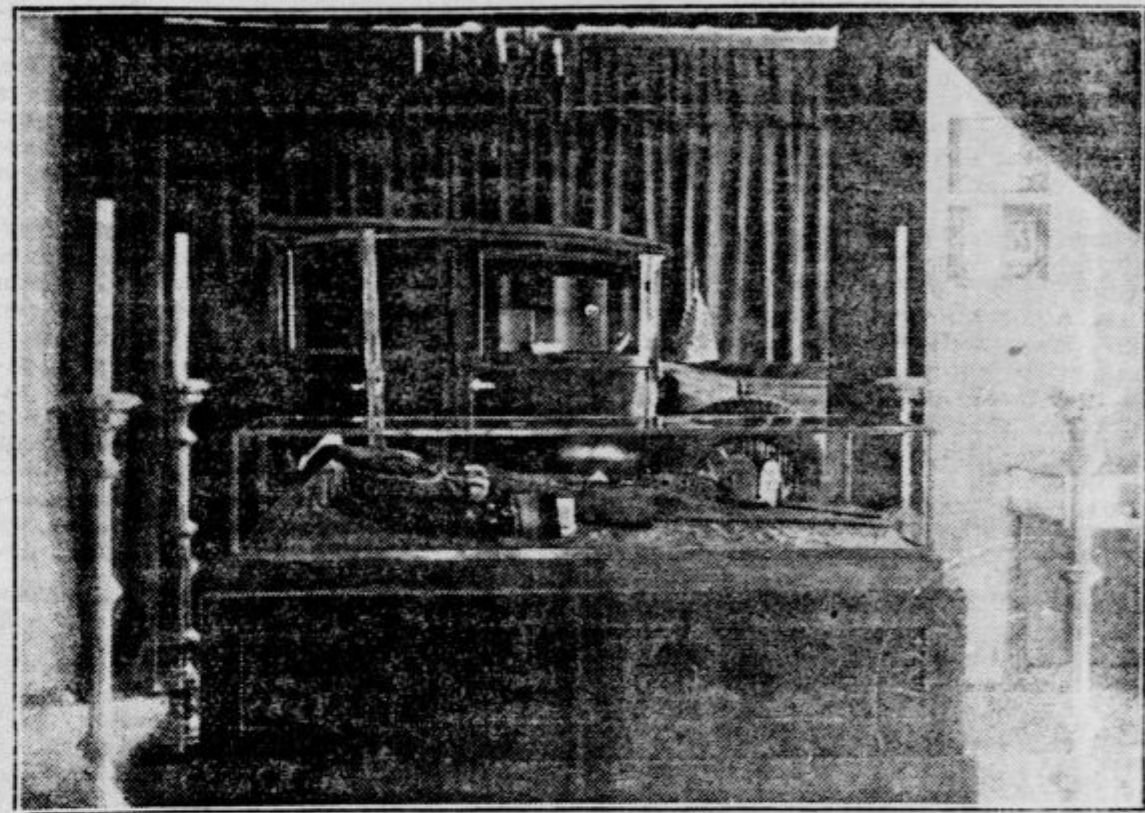
Potem so policisti s tal dvigali atentatorja. Tudi on je bil v agoniji. Nesli so ga proti malemu kiosku na trgu. Glavo, ki je bila okrvavljena po udarcu s sablo polkovnika Pioleta, je bil treščil ob vrata avtomobila šofer Foisac — pravijo, da eden najboljših marsejskih detektivov — in vrata so bila od tistega pritiska vsa okrvavljena.

Umirajo je v avtu ležal kralj. Ze ga jadrno popeljejo proti prefekturi. Množica se razliva po ulicah kakor povodenj, vpije, tuli vmes tu in tam jok in kriki groze. V paniki je obležalo več ranjencev. A kje je minister Barthou? Bil je ranjen od morilčevih strelcov — to se vé — ali čim se je bil avto ustavil, je minister Barthou skočil iz avtomobila sam in so ga s prvim avtomobilom prepeljali v bolnišnico. Ranjen je bil nadalje general Georges in njega so najprej prenesli v palačo borze, odkoder so ga čez čas takisto prepeljali v bolnišnico Hotel Dieux.

Na Canebiéri je ležalo še nekaj ranjenecov. Med njimi detektiv Galli. Pravijo: On je bil tisti, ki je hotel atentatorja zadržati, ko se je izluščil iz množice. Toda zločinec je najprej ranil njega, nakar se je pogibal na stopnice kraljevega avtomobila.

Toliko trpljenja na potovanju po razbesnolem morju od domovine do Marseillea — in zdaj... Ponosni brod je onemel kakor grobnica.

— Šest oficirjev — pripoveduje Slovenec izmed njih — nas je bila odbranih za častno stražo pri mrtvem kralju. Kraljev adjutant nam je spotoma pokazal mesto atentata. Še je bilo polno ljudi na mestu nesreče. V prefekturi so nas povedli v rdečo dvorano, poleg katere je ležal mrtvi kralj. Ob dvajsetih sem nastopil stražo pri mrtvem kralju. Solze sem imel v očeh, ko sem dvignil svojo sablo mrtvemu kralju v pozdrav... Kralj je ležal še vedno v admiralni uniformi na divanu. Do prsi je bil pokrit v našo vojno zastavo. Tako naravno ga je bilo videti, kakor da bi spal. Obraz neizpremenjen, oči nalahno zaprte. Opazoval sem njegove blage, dobre poteze na ob-

Žalna dvorana v vojnem muzeju v Beogradu: spredaj v vitrini okrvavljena admiralna uniforma Viteškega kralja, zadaj avto Delage, v katerem se je naš kralj peljal v smrt

Avtomobil s umirajočim kraljem je odbrzel po ulici Fareol. Množica je tudi tu prebila kordon in se razlila po ulici. Takisto vse valovi pred prefekturo. Na dvorišču prefektore že stoji fatalni avto Delage prazen, sedeži vsi okrvavljeni. Šofer Foisac razlaga, kako je začutil morilca na stopnici avtomobila, kako je z desnico segel nazaj in začel njegovo glavo pritiskati ob vrata avtomobila.

Prefektov kabinet je poln gospode. Ze so tu minister Jevtić, poslanik Spaljković, častniki iz kraljevega spremstva. Kralj leži na velikem, s svilno prevlečenem kanapeju. Ob njem profesorja Bertrand in Henry in še dva vojaška zdravnika. Srce hočejo obuditi z injekcijami kafe. Zaman. Mladi vojaški zdravnik stori poslednje, kar moret igla njegove injekcijske brizgalne prodre v kralja tik ob srcu. Zaman, zaman... Kralj Aleksander je bled, oči ugašajo, življenje umira.

V tišini šepet: — Ali je še kaj življenja? — Mošk. Glave zdravnikov počasi odkimajo. Nič več. Drugega odgovora ni. Pridušeno ihtenje se družijo v skupen jok, solze poteko po vseh licih.

Minister Jevtić pristopi h kanapeju. V obe svoji dlani vzame in dvigne kraljevo desnico, ne verjame zdravnikom. Sam se hoče prepričati, da v žilah še utripa kri. In uveriti se mora on poslednji od navzočnih, da je tisto srce, ki je vedno utripalo za svoj narod, zares utihnilo za vekomaj. Porazna je ta velika in žalostna resnica. Kakor na dlani je stvarnost, neizbrisna je beseda: mrtev. Toda vera in ljubezen in upanje — vse tri čednosti, ki jih človek najbolj pozna v najtežjih trenutkih — se upirajo. Nekdo je blizu glave mrtvega kralja prižgal mrtvaško svečo. Tedaj je poslanik Spaljković bolešno, vendar bodreče vzkliknil:

— Aleksander I. je umrl. Slava mu! Živel kralj Peter II!

Novica o kraljevi smrti je porazila posadko »Dubrovnika«. Pripravljali so se ravno na razhod po mestu, ko je prihitel na brod kraljev adjutant: »Kralj je mrtev! Atentat... Oči so se zameglele, v grlih je zastala beseda. Po prvi osuplosti so mnogi zaihteli na glas. Oficirji kakor mornarji.

OB PETI OBLETNICI

Na devetih si oktober ločil se, duh blag in dober, od sveta v jesenski čas. Ko življenje se posavlja, svet k počitku se odpravlja, si odpravil se od nas. Bil si truden: saj življenje vse ti je bilo pestenje za pravico in svobodo s kruto mačeho usodo — a Ti volja ni odrekla, kajti bil si mož iz jekla. Peta se jesen obnavlja. Duh se Tvoj pred nami javlja lepši ko nekdanje čase. Jače nas prikpleta nase. Tvoj obraz, podoba Tvoja — vzor ljubezni, dela, boja!

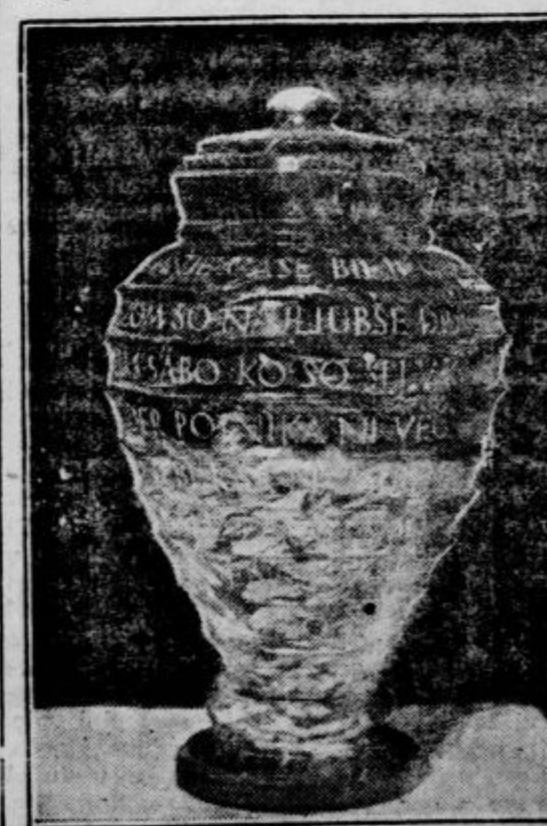
Griša Koritnik

tudi jezikovni vzgled razumevanja in bratstva.

Nedolgo pred polnočjo sem stopil sam v eno sosednih dvoran. Bila je začudo prazna, čeprav se je družba precej razlila po dvoranh in iskala postranskih bufetov. Preden sem se prav zavedel, sem opazil na koncu dvorane, za okroglo mizo s fotelji bolgarsko kraljico Ivano in kralja Aleksandra: Oba sta me za hip pogledala in potlej nadaljevala razgovor, v katerem je bila neka sorodniška intimnost. Zadostovalo je le nekaj pogledov, da sem ohranil v spominu poteze Aleksandrovega obraza: bile so mehkeše in zaupljiveše kakor kdaj poprej. Morda sta se vsoka sorodnika spominjala kakšnih ljudi in stvari, ki sta jih oba imela rada; zdelo se je, da so govorila čustva.

Odšel sem v sosedno dvorano, in ko sem se diskretno vračal, ni bilo več visokih besedovalcev v intimnem kotičku z mizo in fotelji. Bil sem na hodniku prav v tistem hipu, ko je vladarska skupina s sultu zapuščala dvorano, da se umakne v zasebne apartamente. Videl sem potlej sledove za kraljem Aleksandrom v gradu Vrani pri Sofiji, kamor smo prispeli dve uri po odhodu našega kralja in kraljice. Zdelo se je, da je bilo v ozračju sob še nekaj njegovega diha. Upravnik mi je bil dal v spomin neko kraljevo kuverto s pisalne mize in nekaj preostalih bonbonov s kraljičine mize. Videl sem bleščeči odhod s sofijske postaje... Toda nikjer nisem slutil fantoma smrti, ki se je že plazil okrog te viteške postave. Samo še deset dni... in parabellum v zločinskih roki je tam na marsejskem trgu končal to življenje!... Iz kraljevih poslednjih dni sem

najbolj ohranil v spominu tisti dobrodušni, intimni pogled izza mize s fotelji v prazni dvorani svečano razsvetljenega kraljevskega gradu: bil je pogled človeka, ki je odložil masko vladarja. Prav na tega človeka v kralju sem živo mislil nekaj dni pozneje, ko je Jugoslavija izgubila v njem svojega velikega graditelja in vodjo

Zara s slovensko prstjo ob grobnici

Dolenjske Toplice

Radio tema 38° C.

Vsi, ki trpite na revmatizmu vseh vrst, nevralgijah, išiasu, posledicah zlomljenih, rekonvalescenti itd., obiščite že iz starega veka poznano kopališče, katero je povrnilo izgubljeno zdravje že tisočom bolnikov. — Znižane cene. Penzija za vso oskrbo in kopalno obdobje 45.— do 65.—. Zahtevajte prospekte!

UPRAVA.

DANIELLE DARRIEUX

je zopet navdušila Ljubljano

Povratek ob zori

Sen vsake žene: elegantne toalete, udobno življenje v lelemestnem razkošju, ples, koncerti, gledališče! Vsaka žena hrepeni po tem udobju, ki ga vidi družbenega z življenjem v lelemestu... Tudi Anita je hrepenela po takem udobju in po lepoti v lelemestu, dokler ni po burnih dogodkih ene noči v lelemestnem zabavišču spoznala, da je bil njen življenjski sen le prazen, goljufiv blesk, in se je skesana, razočarana vrnila v domačo vas! — Predstave: ob 10.30 uri matinejska predstava po znižanih cenah, in ob 15., 17., 19. in 21. uri

Enako kakor prekrasna filma »Zoraba zupanja« in »Katja Dolgorukova« je tudi ta najnovejši film slavne Francozinje pravi triumf te umetnice!

Film po noveli pisateljice Vicky Baumove. »RETOUR A L'AUDE«

KINO UNION — Tel. 22-21

Domače vesti

• Vseučiliški profesor dr. Fran Ramovš v Beogradu. V prestolnici se mudi že več dni profesor Aleksandrova univerze dr. Ramovš kot član tretjega mednarodnega kongresa slavistov, ki bi se moral vršiti od 18. do 25. septembra t. l. v Beogradu. Kongresno vodstvo, v katerem sta poleg njega še zastopniki beogradske univerze profesor Belić in zagrebiški profesor Ivšić, ima sedaj svoje zaključne likvidacijske seje. Kakor znano, je moral biti kongres, ki je bil zasnovan v velikem slogu svojih predhodnikov v Pragi in Varšavi, sprito nepredvidenih mednarodnih dogodkov zaključen, ne da bi se bil otvoril, kar je zavoljo njegovega lepega programa in izredno velikega števila prijavljenih tudi iz tujine, zelo obžalovati. Vendar pa bo tudi tako obrodil in zapustil trajne sledove v slovenski filologiji. V celoti izide do konca tega meseca poleg treh že izšlih pet kongresnih knjig z zbirko odgovorov na vprašanja, s poročili in predavanji ter pregledom organizacije in opravljenega dela. Vsak prijavitelj udeležbenega kongresa prejme tudi umetniški spominski medaljon z likom vodilnih jugoslovanskih slavistov utemeljiteljev Slovenca Miklošiča, Hrvata Jagića in Srba Karadžića. Kongresno predsedstvo je te dni obiskalo ministra prosvote in financ ter bo predvidoma do te nedelje končalo svoje zasedanje.

nika ob grobu poslovala v imenu oficirjev kapetan I. razreda g. Milčič, v imenu podoficirjev pa narednik-vodnik g. Tomac. Pokojnik je zapustil soprogo, ki je Karlovačka, ter dve hčerki v starosti 12 in 14 let. Ivanu Braitenbergerju blag spomin. družini in sorodnikom pa iskreno sožalje. — Idrjica C. K.

• Večerni trgovski tečaj na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15, prične z rednim poukom v ponedeljek dne 9. okt. — Prijave se sprejemajo vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov (knjižništvo, računstvo, korespondenca, stenografija, stroještje, nemščina itd.) Šolnina zmerna. (—)

• Pravda za zapuščeno patriarha Varne. Pokojni patriarh Varne je imel dva brata: Alekso in Uroša, ki sta kmalu za njim umrla. Prvi ni imel potomcev, drugi pa je zapustil mladoletnega sina Djordja in so pri razpravi o zapuščini patriarha varuhi mladoletnega Djordja zahtevali, naj se zanj obrani ena tretjina premoženja in nepremičnega premoženja pokojnega patriarha, ki je umrl brez oporoke, a bi moral del njegovega premoženja postati last najbližjega sorodnika, ki je njegov mladoletni nečak Djordje. Ar-

V SVOJEM LASTNEM INTERESU poravnajte naročnino za tekoči mesec

na vsak način še tekom tega tedna, da ne nastopi počivanje Vašega nezgodnega zavarovanja

pri »ZEDINJENI ZAVAROVALNICI D. D.«

• Himen. V Zagrebu sta se 26. septembra v evangelijski cerkvi poročila g. Feliks Potočnik, krojaški mojster, in gospa Jelka Hošek-Potočnik, posestnica in gostilničarka v Virovitici. Poročno obredje je opravil nadškof g. J. Popp. Bilo srečno. (—)

• Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani Ladislav Lovrenčič iz Sodražice, Ciril Rus iz Ljubljane in Anton Trento iz Trsta. Čestitamo!

Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2

vpišuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo, tečaje in predmete — knjižništvo, računstvo, slovensčina, nemščina, francščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. — Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. — Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

• V voznem redu bodo z današnjim dnem nastopile nekatere majhne spremembe, ki se v glavnem nanašajo na sezonske postanke brzih vlakov v nekaterih naših tujkoprmetnih krajih in na promet nekaterih sezonskih vlakov, ki so bili vsi v naprej določeni po sedaj veljavnem voznem redu. Za zimski čas pa pripravljajo železniška uprava skupno z generalno direkcijo nov voznik red, ki bo glede na trenutne mednarodne razmere močno spremenjen, predvsem glede gostote vlakov na posameznih krogih, kjer je promet v zadnjem mesecu pokazal znatno nazadovanje. Kdaj bodo te izredne spremembe stopile v veljavo, še ni določeno, vendar pa računajo, da je treba z njimi računati v najbližji bodočnosti.

ZUNDAPP O.ZUZEK

KVALITETNI LUBJANČI

MOTOCIKLI TAVČARJEVA

Vsak model oovite takoj.

• Društvo Narodni dom v Zagrebu, mladinski odsek, začel je z rednimi članskimi sestanki, ki bodo vsako sredo zvečer. Prirejena bo vrsta zanimivih predavanj, ki jih bomo sproti objavili. Prvi sestanek bo v sredo 11. t. m. in ima namen v prvi vrsti seznaniti članstvo o bodočem delu mladinskega odseka. Posebej se bo razpravljalo o organizaciji člankov, plesne šole, dramatskega odseka in pevskega odseka. Vabimo člane društva in sploh Slovence v Zagrebu, da se sestanka udeležijo in s tem pokažejo svojo slovensko zavednost. Sestanek se prične ob pol 21.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

• Tragična smrt vrliga Idrjica. V Karlovcu so 29. septembra pokopali 49letnega Ivana Braitenbergerja, narednika-vodnika I. stopnje. Pokojni Ivan se je rodil 3. junija 1890 v Idriji. Njegov oče je bil rudar, a se je bavil tudi z mizarstvom ter se je tudi njegov sin izučil te obrti. Pozneje je bil Ivan sprejet v rudarsko službo in je delal v rudniku do leta 1911., ko je šel služiti vojak v Ljubljano k 17. polspolku. V začetku svetovne vojne je bil v Galaciji ranjen, vnovič pa je šel na fronto leta 1915, in je prišel kot štabni narednik proti koncu svetovne vojne v italijansko vojno ujetništvo. Ko se je vrnil, je stopil v našo vojsko ter se udeležil osvobodilnih bojev na Koroškem in v Prekmurju. V Karlovcu je služboval pri vojnem okrožju od leta 1925. ter dosegel čin narednika-vodnika I. stopnje. Nedavno je bil obveščan, da bo s 1. oktobrom upokojen in ga je vest o prezgodnji upokojitvi tako potrla, da si je vzel življenje. Bil je dober in skrben družinski oče. Iskrin prijatelj, vreden in marljiv v službi ter je užival vsemogoč velike simpatije, katere je dokazala tudi velika udeležba pri njegovem z vojaškimi častmi opravljenem pogrebu. Ganljivo sta se od pokoj-

hierejski sinod pa je kot izvršni organ arhierejskega zbora po svojem pooblaščenem odvetniku dr. Živadinoviču iz Beograda zavzel stališče, da nečak Djordje nima nobene pravice do dediščine pokojnega patriarha, ker ustava pravoslavne cerkve določa, da pripada vse premoženje cerkvenih činiteljev cerkvi in da pri tem ne odločajo civilni zakoni. Varuhi mladoletnega nečaka so se zdaj v zaščito njegovih pravic obrnili na beograjsko sodišče in o zapuščini pokojnega patriarha se bo razvila precej zamotana pravda.

• Pokret proti tombolam in hazardu. Poročali smo že, da so vsa banjaška muslimanska društva sklenila složno akcijo, da se prepreči med ramazanskim postom, ki se začne sredi tega meseca, med muslimanskim prebivalstvom tako ukoreninjeno kvartanje. Ko se muslimani postijo ves dan in se zvečer, ko jim je spet dovoljeno zaužiti vodo in pijačo, zbirajo v javnih lokalih, imajo že od nekdaj navado, da kvartajo. Pogubonosno so se razpasle razne hazardne igre, med katerimi je ona z blagovestnim imenom »božji blagoslov« najbolj nevarna. Po starem običaju pa prirejajo najrazličnejša društva tudi v lokalih in na prostem tombole, ki tudi niso daleč od hazarda. Muslimanske organizacije hočejo temeljito iztrebiti kvartanje strast in upajo pri tem na velik uspeh. Zda pa je samostojno tudi centralno tajništvo Delavskih zbornic uvedlo svojo akcijo proti vsakovrstnim hazardnim igram in tudi proti tombolam v lokalih in na prostem. Na merodajna mesta je centralno tajništvo Delavskih zbornic poslalo svojo spomenico, v kateri slika, koliko škodo imajo delavci, ki se pušajo v upu na dobiček v igre z raznimi avtomatičnimi igralnimi aparati, ki so v nekaterih delavskih središčih nameščeni že v vsakem lokalni. Zelo nevarne za delovno ljudstvo pa so tudi javne tombole. Take tombole prirejajo najrazličnejše organizacije in je tajništvo Delavskih zbornic mnenja, naj bi se take prireditve omejile na minimum in dovolile naj bi se samo tombole, pri katerih jamčijo prireditelji, da bo šel ves dohodek v socialne namene, v prvi vrsti pa v sklade za zdravljenje jetičnega delavstva.

• Angliški trgovski parniki v spremstvu vojnih ladij in letal. V splitskem pristanišču je pristal parnik »Vicko Perić«. Odplul je 19. septembra iz Rotterdamu s tovorom premoga za Italijo. Vso pot ni imel nobenih neprilic. Samo angleške oblasti so ga za štiri dni ustavile v Gibraltarju in ko so vso ladjo pregledale, so dovolile nadaljnje potovanje. Posadica našega parnika pripoveduje, da je videla pred Gibraltarjem 46 angleških trgovskih brodov, ki so v spremstvu 6 angleških rušilcev in velikega števila letal nadaljevali svojo pot.

• Še nekaj besed o aretaciji Branka Zwergerja. Iz Krškega nam pišejo: Poročali smo o aretaciji bivšega konfidenta Branka Zwergerja, ki ga dolžijo, da je v zvezi z morilci pred osmimi leti umorilnega dr. Milana Šufajla iz Zagreba. Aretacija je vzbudila na Hrvaškem zadoščanje, ker je bil Zwerger zelo sovražen. Zda si lasti zaslug aretacije detektiv g. Derinković. Našim čitateljem je že iz detektivskega članka znano, da je bil Zwerger aretiran od krških orožnikov. Sedaj pa citamo v »Zagrebskem listu«, od 5. t. m. da je bil »poznati doznik in konfident Branko Zwerger, uhlčen po agentu Derinkoviću«. Res je pa tole: Zwerger je bil ponovno opazovan od orožnikov v Krškem in je bil od patrolo, ki so jo tvorili: narednik Meršol, podnarednik Kralj in kaplar Ozmeč, aretiran dne 28. septembra ter se istega dne ob 14. eskortiran v Zagreb, dočim je g. Derinković le oddale sledil patroli.

• Zaradi feredže je izgubila moža in očeta. Napredne muslimanke so tudi v naši državi že davno odoščile temne pajčolane ali feredže, so pa še starokopitne rodbine, ki ne marajo opustiti starih običajev. Mlada muslimanska žena Husija Mufetovićeva iz Novega Pazara je zaradi feredže zdaj doživela kruto tragedijo. Mlada žena, ki se je šele pred letom poročila, je nevarno zbolela. Na kliniki v Beogradu so ji zdravniki s spretno operacijo rešili življenje. Husija je okrevala,

II. veliki filmski šlager

Rež. CECIL B. DE MILLE
BARBARA STANWYCK,
AKIM TAMIROFF

Kino Matica — tel. 21-24

Predstave ob 10.30, 15., 17., 19., 21.

se vsečila vrnitve v življenje, a preko zdov bolnišnice je v njem starokopitni kraj prodrla vest, da je pred »nevernik« odločila svoj pajčolan. Prišlo je najprej pismo njenega moža: K meni ne smeš več nazaj, ker si se odkrila, potem pa je sledilo pismo očeta: Predeta bodi, hči, ki si se izneverila — Mlada žena je bila obupana in prosila je, naj jo obdrži v bolnišnici vsaj tako dolgo, dokler ne najde kje zatočišča. Prišlo pa je pismo njene matere, naj se vrne domov, češ, da se bo oče že dal omečit in da ji bo odpustil — greh. Zda se mlada Husija okrevana, a zelo žalostna odpravlja v Novi Pazar ter pripoveduje: Vračam se sicer v življenje, a izgubila sem moža in morla tudi očeta — zaradi nesrečne neumne feredže.

• Razpis zdravniškega mesta v Sevnici. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesto pogodbenega zdravnika za zdravniški okoliš Sevnica. Rok za vlaganje prošnje je do 4. novembra 1939.

• Opozorilo na predavanje v nacionalni uri rada. Drevi ob 19.20 h ljubljanska radio-postaja oddaja predavanje o zgodovinskem razvoju slovenskega obrtništva. Predaval bo priljubljeni predavatelj, strokovni učitelj in publicist g. Rudolf Dostal. Opozorjamo na zanimivo predavanje.

• Otvoritev nemškega kina v Ptuj. V petek zvečer je bila prva otvoritvena predstava novega ptujskega kina, ki bo s svojim programom odgovarjal težnjam ptujske nemške narodne manjšine. Otvoritvene proslave so se udeležili med drugim tudi areški načelnik dr. Vidic, središki podnačelnik Prah, ptujski župan dr. Remec, šef davkarje Primc, postajnaščelnik Keržan, policijska stražnika Požun in Pogačnik ter še nekateri drugi slovenski domačini.

DANES KAKOR VSAK DAN na izbiro kuhinjske specialitete v staroznani

GOSTILNI LOVŠIN — GRADIŠČE 13

(pri dram. gledališču)

Danes: goska z mlinci — divji zajec s cmoki — deviška pečenka — plučna pečenka
počimice — krvavice itd. Vino: Portugalka — Traminice — Ovlček — Opolo.

• Jugoslov. klub ljubiteljev brakov obvešča gg. sodnike in člane, da bo tekma brakov dne 22. t. m. na Silivnici pri Cerklju po objavljenem sporodu. Rok za prijave tekmovalcev poteče 15. t. m., naročite pri klubovem predsedniku pravčasno prenočišča. Odbor.

• Vabimo in opozarjamo na sledeče izlete: 15. oktobra k mednarodni nogometni tekmi v Zagrebu, od 19. do 22. oktobra na Dunaj (dunajski sejmi). 31. t. m. do 1. novembra v Trst. Vse informacije in prospekti na razpolago v vseh biljetarnah Ptutnika. (—)

• Oskrbovane planinske postojanke SPD. Slovensko planinsko društvo obvešča svoje člane, da je obisk naših planin do državne meje dovoljen in neoviran, ako se planince izkaže s člansko izkaznico SPD, opremljeno s člansko znamko za leto 1939. Stalno so oskrbovane »Zlatorog« ob Boh. jezuru (od postaje Bistrica-Boh. jezero je zveza z avtozvoščiki), Dom na Komni (od »Zlatoroga« tri ure), Dom na Kravcu (od Cerklje avtozvoščiki), Dom na Veliki Planini (dostop 2 uri od gostilne pri »Jurčku« v Črni ter mimo Podkrajnika do koč na Veliki Planini, Dom v Kamniški Bistrici, avtobusna zveza do Stahovice, odtod pešpot, Valvazorjev dom pod Stolom, izhodišče Žirovnica, planinske postojanke v Savlju in na Pohorju. V oktobru so v sobotah in nedeljah oskrbovane Erjavčeva koča na Vršču, kamor prideš iz Kranjske gore v dveh in pol urah, Čojzova koča na Koprskem sedlu in koča v Jermanovih vratih (izhodišče v Kamniški Bistrici) ter Spodnja koča na Golici, ki bo redno oskrbovana od nedeljah in praznikov. Planine v jeseni nudijo edinstvene užitke, zato ne zamudite prilike, od lepih oktobrskih dnevi. Podrobne informacije o planinskih izletih v jeseni in o planinskih kočah dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/L.

• Zimsko portlo Kamnik-Nebotičnik. (—)

• Zimsko poslovanje nemških zdravilišč. Po uradnem obvestilu nemške državne zveze za tujski promet je večina nemških zdravilišč in klimatičnih letovišč odprta ter domačin in tujim obiskovalcem na razpolago. Obratovanje je takšno kakor v prejšnjih letih in sezonah. Prebivalci so v zadostnem številu na razpolago, prav tako vsa zdravila in v vseh zdraviliščih in letoviščih so za vso zimo na sporedu glasbene in druge prireditve. Med južnimi in južnoslovenskimi kopališči so v pol-

„UNION PACIFIC“

Monumentalni, pustolovski velfilm. — Burni dnevi gradbe železnice. Krvavi boji in napadi tisočev Indijancev na Union Pacific. — Film napetih prizorov, krvavih dejanj, borb, velike ljubezni in zdravega humora.

NAJOPASNEJŠA MEDNARODNA SPIJONSKA TOLPA RAZKINKANA!

Katastrofa ameriškega vojnega zrakoplova! Razrušena radijska postaja na oceanskem otoku. Veliki duhovnik agent vohunske tolpe. Izbruh vulkana. Smrt v podmornici. Junasta psa Bucka! — Takih pustolovščin še niste videli v nobenem filmu!

KINO SLOGA — Tel. 27-30

Matineja danes ob 10.30

Znižane cene!

ČAR BOHEMOV

Marta Eggerth, Jan Klepura.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM V SISKI — Telefon 41-79.

HARRY BAUR v vlogi orientalskega velikaša v filmu

Tajne Rdečega morja

Predstave: danes ob 3., 5., 7. in 9. ter jutri ob 9. uri.

Prihodnji spored:

Sherlock Holmes

— Vojni dobrovoljci v Ljubljani se vabijo na izredno žalno sejo društvenega upravnega in nadzornega odbora Sreske organizacije Zveze vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem in nepozabnim vrhovnim komandantom iz svetovne vojne. Seja bo v ponedeljek 9. t. m. ob pol 19. v društveni sobi (Francišanska ulica 10). — Uprava.

— Tramvaj k izletniškim vlakom promena voziti danes ker so izletniški vladi ukinjeli. Doslej je tramvaj namreč ob nedeljah prišel zaradi izletniških vlakov voziti že ob 4. zjutraj, odslej bo pa prišel z rednim prometom vsak dan ob 6. zjutraj.

Kdo najbolje čas prebije, kadar lije, lije, lije? Kdor vesel in nasmeján ČIK uživa dan na dan.

Glavna založba JERAS MAKŠ

v Ljubljani, Miklošičeva c. 24

— Namesto venca na grob blagopokojnega Bogomila Kajzela je poklonil g. univ. prof. dr. Evgen Kanský 200 din Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu. Iskrena hvala!

— Pevce Hubadove župe vabimo, da se udeležijo skupne vaje jutri ob 19. v Hubadovi dvorani Glasbene Matice za nastop ob 20. uri v Narodnem domu ob peti obletnici smrti viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja. župna uprava.

Barutana Kamnik sprejme takoj 4-5 diplomirane inženirje-kemičarje.

kateri morajo biti rojeni naši državljani. Prednost imajo neozelenjeni in kateri so odušili vojaški rok, ali pa so istega oproščeni.

V službo sprejeti kandidati bi imeli 70 do 90 din, dnevno. Po uspešni službi bi se predložili za stalne državne, civilne ali vojaške (inženir-poročnike) nameščence, z mesečno plačo.

Podrobna pojasnila daje barutana Kamnik.

— Za »Spominski kamen br. Bogumila Kajzela« v bodočem domu Ljubljanskega Sokola so namesto venca na krsto pokojnika darovali br. in sr. Pavčič Pero in Vali din 100, br. dr. Rupnik Janko 100 din, br. Tony Rihard 100 din, br. Fran Bonac 500 din, br. dr. Fran Kandare 200 din, br. Fran Hočevar 300 din, br. dr. Albin Štefe 100 din in br. inž. Albert Poženc 100 din, za kar jim izreka uprava svojo bratsko in toplo zahvalo.

ČEVLJI

najnovejši otroški in dekliški modeli, iz plavega boxa ali kroko usnja — štifletne — fine sportne vrste — skijaške zbite nepremočljive — smučarske šivane — tople zimске vrste — in vse druge vrste dobite

najceneje pri

»TRIUMF«, Miklošičeva cesta 12

— Vse delodajalce in obveznike telesne vzgoje obvešča mestni odsek za telesno vzgojo, da se prične redni pouk obvezne telesne vzgoje spet 9. t. m., torej že jutri. Obveznikom bo razpored objavljen v obrtno nadaljevalnih solah.

— Opozarjamo občinstvo, da bo priredilo Kolo jugoslovanskih sester vrsto predavanj o zaščiti prehrani in obrambi civilnega prebivalstva v primeru vojne. Prvo teh zanimivih predavanj bo imel g. inž. Dimnik, ki nam bo poljudno obrazložil, kakšna naj bodo zaključila. Čas in dneve teh prireditev bomo pravočasno objavili v časopisih.

NOGE

negujte sedaj, sicer Vas v zimi bole. — Sanoped je najboljšo sredstvo. Vrečica 2 din.

— Bojničarski tečaj Rdečega križa se prične prihodnji teden. Zaradi prevelikega števila prijavljenih ne bo mogoče pričeti vseh tečajev naenkrat, ker je število predavateljev omejeno. Prijavitelji, ki sedaj niso dobili vabil, pridejo na vrsto pri prihodnjih tečajih, ki se predvidoma začno pričetkom novembra. Pododbor Rdečega križa za Ljubljano.

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUSCAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LIŠAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUSI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO. DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA ŠKATLICO.

u— Lepo darilo za dijaka ali vojaka. Pod tem naslovom včeraj objavljene in-serat tvrdke Foto Turist Lojze Smuc, Ljubljana, je od tiskarskega škrata izma-ličen na ta način, da je cena 30 din iz-premenjena v 3 din. Citatelj se seveda sami takoj ugotovijo napako, kajti za ce-lo vrsto brivskih in toaletnih potrebščin je že cena 30 din zelo nizka.

u— Nemščino, stenografijo in stroje-pisje se lahko uče v večernih urah na Trgovskem učilišču Robida, Ljubljana, Tr-novska ulica 15. Šolnina nizka. (—)

Ne badi v zadregi, kadar dobiš goste!

POKLICI tel. št. 23-51 delikateso
RAFKO KORETIČ,
ALEKSANDROVA 4

In takoj ti dostavi vse okusne delikatese. plošče, sendviče, narezke, najfinjši sir. — Priporočamo domače specialitete: dolce-verde, gervais, sendvič-pastete, mozaični kruh, francosko solato. — V bogati izbiri: domača in tuja vina, vermut, likerji, sekt. Kar koli najboljše poželite, v zsem vam postreže delikatesna trgovina

RAFKO KORETIČA
v palači Viktorij. Oglejte si izlozbe!

u— Plesna šola na Taboru ima danes ob 20. redno plesno vajo. Pouk začetnikov se prične točno en četrt ure prej. (—)

u— Tečaj o negi in prehrani dojenčka se prične dne 16. t. m. v drž. zavodu za zdravstveno zaščito mater in otrok (Dečji dom kraljice Marije) v Ljubljani, Lipičeva ulica in sicer bosta dva tečaja: eden ob ponedeljkih in sredo od pol 17. do 18. ure, drugi ob torekih in četrtek od pol 17. do 18. ure. Posamezni tečaj traja 12 ur in je brezplačen. Prijave se sprejemajo do 16. t. m. dnevno od 8. do 12. ure tudi telefon-sko na št. 44-71.

DR. E. HAMMERSCHMIDT
specialist za kožne in spolne bolezni
ZOPET REDNO ORDINIRA

u— Zveza akademsko izobraženih žena v Ljubljani obvešča vse nove interese za jezikovne tečaje, ki so se že pričeli, ka-kor tudi za vse jezikovne tečaje, ki se še le bodo pričeli, da dobe podrobne informacije v ponedeljek 9. t. m. ob 19. uri na učiteljsku. Odbor.

u— Zveza gospodinj opozarja na ve-černi kuharski tečaj, ki se bo pričel 16. t. m. Vse podrobnosti pri vpisu dnevno med 16. in 17. uro, Gradišče 14./I. Zadnji termin 12. t. m. (—)

Zobozdravnik-specialist

dr. JOŽE RANT
ZOPET REDNO ORDINIRA
NEBOTIČNIK TEL. 33-93

u— Smuška telovadba za člane SPD pri-čne v sredo dne 11. t. m. ob 19. v telovad-nici II. drž. realne gimnazije na Poljanah, vhod iz Strossmajerjeve ulice. Dostop ima-jo tudi nečlani. Poučeval bo smuški učitelj g. Černič, ki je smučarjem znan iz stalne smuške šole v Domu na Komni. Za smu-čarje začetnike kot tudi za izvečbane smu-čarje je priporočljivo, da se razgibajo mi-šice, predno bodo drsili s svojimi smučmi po belo blestečih smučiščih. Prijave spre-jema pisarna SPD, Ljubljana, Aleksandro-va c. 4/I. Ker je število omejeno, hitite s prijavi. (—)

STARO ŽELEZO

medenino, baker in cink — kupuje po naj-vejših dnevnih cenah FRANC BELIČ pri Rupena Lutz — Ljubljana VII.

u— Jugoslovansko kirurško društvo, Sekcija Ljubljana ima 10. t. m. ob 18. uri redni letni občni zbor v predavalnici bol-nice za ženske bolezni v Ljubljani. Spo-redki: 1. Poročilo odbora, 2. Slučajnosti. (—)

u— V gostilni pri Mošcu na Viču da-nes sveže domače kolone. (—)

u— Severjevo portugalko iz Kostanje-vice toči gostilna Činkole. (—)

Reprezentativen lokal

nov, prostoren, nasproti hotela Union se odda za november. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »LOKAL 19«.

u— V gostilni Strajzelj na Poljanah se toči prvovrstno dolensko portugalko, iz-boren cvček in dolenski traminec. (—)

u— Na žegnanje k D. M. v Polju bo danes nedvomno usmerilo mnogo Ljubljan-čanov in okoličanov svoje izlete. Tudi le-tos bodo izletniki kar najboljše postreženi s kolonami in drugimi toplimi jedili in iz-bornim vinom pri Avgustu Kuharju v Vevčah pri D. M. v Polju, kamor naj vsakdo krene na oddih in okrepite. (—)

Dr. Pavločič Franc
zopet redno ordinira
od 9. — 3. pop.

u— Večerni trgovski tečaj pri Trgov-skem učnem zavodu v Ljubljani, Kon-gresni trg 2. Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi uradnimi urami v pisarni zavoda. (—)

u— Negozda v tovarni. Na kirurški od-delek so včeraj pripeljali 27-letnega ple-tilskega mojstra Aleksandra Rosenberga, zaposlenega v tovarni Ika v Kranju. Pri delu ga je stroj zgrabil za roko in mu zmečkal zapestje.

u— Še vedno je čas, da si v poslovalnici »Jutra« na Ježici pri Ivanu Dobovšku na-vestite srečke državne razredne loterije 39. kola. Dobitki se vam takoj izplačajo. Po želji se vam srečke dostavijo na dom. V podružnici se tudi sprejemajo člani Vodni-kove družbe.

u— Za mestne roveže je poslal 50 din odvetnik g. dr. Alojzij Kobal, Tyrševa c. 1a/II; neimenovan dobrotnik je za mestno kuhinjo v cukrarni daroval 30 kg jedilnih buč v vrednosti 30 din in g. Bogomir Ko-bal, Pražakova ul., je daroval 300 din. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpi-ra-nih.

u— Izgubljen je listnico z 2.100 din elek-tromonter Edvin Rausnitz iz Zagreba, ko je delal na fasadi zavarovalnice »Jugosla-vije« ob Aleksandrovi cesti včeraj med 17. in 18. V listnici je bil tudi račun za Radio Doberlet. Pošteni najditej naj vr-ne listnico proti nagradi tvrdki Radio Doberlet.

Iz Celja

u— Zatemnitev Celja. Krajevni odbor za zaščito pred napadi iz zraka v Celju je odredil za petek zopet vajo za zate-mnitev mesta. Točno ob 20. so zagrmeli z Mladavzevega hriba trije streli, v cerkvah so zazvonili zvonovi, v činkarni in West-novi tovarni pa so se oglasile sirene. Ta vaja je uspela še lepše nego prva vaja v soboto 30. septembra. V vsem mestu so takoj ugasnile vse luči, v prostorih, kjer je gorela luč dalje, pa so za-strili okna. Ponekod niso izvršili zate-m-nitve oken dovolj temeljito, v splošnem pa je bila zate-mnitev dobra. Motorna in druga vozila so vozila z zmanjšano bri-zo in z zastrto razsvetljavo. Ceste in uli-ce so se izpraznile in na njih je vladala popolna tema. Med zate-mnitvijo so iz-vedli gasilci nekaj gasilskih in reševalnih vaj po mestu. Zatemnitev je trajala do 23. in je bila zelo učinkovita. Med vajo se je ob viharju vila močna ploha.

u— Komemoracija, ki jo bosta priredili sokolski društvi Celje-matica in Celje I ob petletnici mučeniške smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, se bo pričela jutri, v ponedeljek, ob 18.30 v telovadnici v mestni narodni šoli. Komemo-racija naj se udeležijo vsi sokolski pri-padniki.

u— Narodno gledališče v Mariboru bo otvorilo novo gledališko sezono v Celju v sredo 11. t. m. ob 20. v Mestnem gleda-lišću z uprizoritvijo Shawove komedije »Pygmalion«. Predstava je za abonma. Neabonenti dobijo vstopnice v predproda-ji v Slomškovi knjigarni.

u— Splošen šahovski turnir. Celjski šahovski klub je razpisal svoj splošni tur-nir z lepimi nagradami. Turnir se bo pri-čel v petek 13. t. m. v klubski sobi hotela Evrope, kjer se tudi sprejemajo prija-ve do prvega igralnega dneva.

u— Gasilsko predavanje. Kapetan I. razreda g. Franjo Toš bo predaval jutri, v ponedeljek, ob 19.30 v Gasilskem domu v Celju o obrambi pred napadi iz zraka po novi metodi.

u— Združenje trgovcev v Laškem raz-glaša glede na opozorilo davkoplačeval-cem v zadnji številki »Nove dobe«, da lahko davkoplačevalci v pogledajo odmero odnosno predpis pridobnine in poslovnega davka pri davčni upravi, ne morejo pa vlagati pritožb. Rok je od 2. do 10. okto-bra.

u— Težka nesreča na cesti. Ko je šel 11-letni dvinarjev sin Albin Mlakar iz okolice Vojnika v petek v šolo, je srečal na cesti pri Vojniku voz, ki sta ga vleklj dve kravi. V tem trenutku je privozil mi-mo avtomobil. Kravi sta se splašili in sta podrlj Mlakarja na tla. Voz je šel čez de-čka ter ga hudo poškodoval po glavi in nogah. Ponesrečenec je v bolnišnici.

u— Samo še nekaj dni imate čas, da si nabavite srečke za novo kolo drž. razred-ne loterije v podružnici »Jutra« v Celju.

u— Ljudsko vseniščišče v Celju bo ime-lo redni občni zbor v ponedeljek, 9. okto-bra, ob 20. v risalnici deške meščanske šole po običajnem dnevnem redu. Odbor vabi člane k obilni udeležbi.

u— Danes vsi k plesnim vajam Sokola I. v Gaberje-Sokolski dom! Pričetek ob 16. uri.

Iz Maribora

u— Komemoracijo za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem priredijo marib. sokolska društva in sokolska župa jutri ob 20. uri v veliki dvorani Sokolskega doma. Udeležba stro-go obvezna za vse članstvo in naraštaj. Obлека temna, znak z žalnim trakom. Vabljeni tudi ostale narodne organizacije in vse narodno občinstvo.

u— Cenjenemu občinstvu naznanjamo, da smo I. efektno loterijo društva »Rejec ma-ljih živali« v Mariboru preložili od 8. okto-bra t. l. neodloženo na 3. decembra 1939. Prodajalci srečk naj se javijo v pisarni: Kopaliska 17. med 18. in 19. uro zvečer, v svrhu nadaljnjega razpečevanja srečk!

u— Zgraditev tržnice in regulacije oko-lice tržnice. Končno bodo mestni očetje vendarle razpravljali o novi mestni trž-nici in sicer na seji 12. t. m. Razprava bo v okviru poročila III. oz. IV. odseka.

u— Mestna občina bo najela posojilo 4.800.000 din. V četrtkovni seji mestnega sveta bodo sklepali tudi o najetju posoji-la v znesku 4.800.000 din, ki pojde v breme kaldrminskega fonda za zgradbo carinarice in ureditev tamošnje okolice.

u— Prisrčno oddnoso so priredili šte-vilni prijatelji in znanci orožniškemu ka-petanu D. Mavriču, ki je premeščen iz Maribora v Zagreb k štabu orožniške bri-gade. Iskrene, tople besede so mu spre-govorili v slovo višji obmejni komisar S. Krajnovič, sodnik okr. sodišča dr. Turato in obmejni komisar Anič, Kapetanu Ma-vriču želimo na novem službenem mestu čim lepših uspehov. Na njegovo mesto je prišel kapetan g. S. Sosič.

u— Zdravniško dežurno službo za nujne pomoč članom OUZD in njihovim upravi-čenim svojem članu danes zdravnik dr. Stanko Pogrujc, Tyrševa ulica št. 14.

u— Vsi dijaki, rojeni 1. 1919. do 1913., ki želijo letos na odslužitev roka, naj se ja-vijo pri mestnem voj. uradu Slomškovi trg 11, soba št. 3. Dijaki, ki želijo odslužiti le-tos svoj rok pri zrakoplovstvu (tudi oni s razredni srednje šole) dobijo istotam po-jasnila. Skrajni rok prijave 25. t. m.

u— Starokatoliška cerkev. Sv. maša za-dušnica za blagopokojnim kraljem Alek-sandrom Zediniteljem bo jutri v ponedel-jek 9. t. m. ob 9. uri v Narodnem domu.

u— Cene naraščajo. Slanini je poskočila cena na 18 din za kg, rižu najslabše vrste pa na 9.50 din.

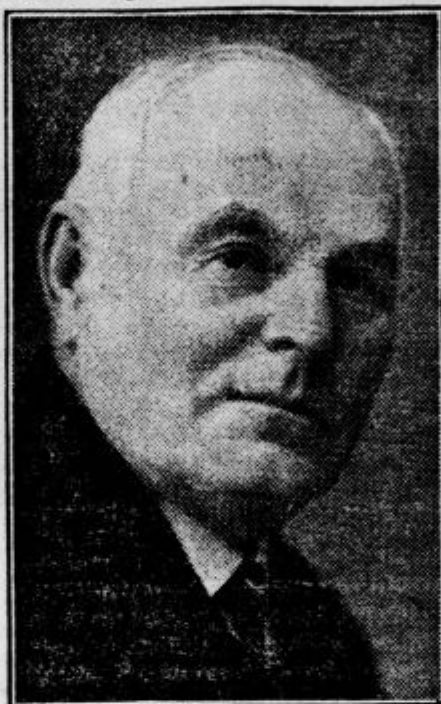
u— Upokojeni dr. železnice, vdove, si-rove in njih rodbinski člani naj oddajo do 20. novembra svoje legitimacije v svrhu podaljšanja za 1940 na žel. postaji Maribor, oziroma Maribor-Studenci in sicer dop. od 8. do 12.

u— Padel je z drevesa in umrl. Pri Sv. Trojici v Slov. gor. je pomagal ugledni posestnik in gostilničar Ernest Mlinarič tresti jabolka. Po nesrečnem naključju je omahnil z jabolane in oblašal v nezavesti. Sledile so tudi notranje krvavitve in je nesrečni Mlinarič podlegel poškodbam ter umrl. Mlinarič je bil član Sokola in drug. gih nacionalnih organizacij. Vsi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v trajnem spo-minu. Žalujemo svojem globoko soža-lje!

u— Smrtonosne opeklane je dobil leto in pol stari posestnikov sinček Josip Du-šič iz Hoč, ki se je v odsotnosti staršev polil z vrelim mlečnim zdrobom. Otroč-čka so prepejali v bolnišnico, kjer pa je podlegel opeklinam in umrl.

Vinko Kukovec na zadnji poti

Celje, 7. oktobra
Danes ob 15.30 se je zbrala na Lavi pred hišo stavbenika in tesarskega mojstra, me-stnega svetnika in bivšega okoliškega žu-pana g. Vinka Kukovca ogromna množica pogrebcev. Po pogrebnih obredih je moški zbor Celjskega pevskega društva zapel »Narodno nagrobnico«, nakar se je razvil

dolg žalni sprevod skozi mesto na okoliško pokopališče. Za križem je stopala šte-vilna deputacija gasilske čete iz Gaberja s praporom in pokojnikovi nameščenci, za vozoma z venci in krsto so stopali svojci in sorodniki, nadalje deputacija sreske in krajevne organizacije JNS, člani mestnega sveta, številno uradništvo mestne občine, zastopniki šol in uradov, vodstvo in urad-ništvo Celjske posojilnice, odborniki in člani Slovenskega obrtniškega društva, zastop-stvo Zveze obrtniških društev dravske ba-novine, mnogi obrtniki iz raznih krajev, tr-go-vci in pokojnikovi prijatelji.

Na okoliškem pokopališču se je po mo-

Nikar se ne bojte...

Kožo Vam varujem jaz!
Zato se Vam ni treba
bati tudi najslabšega
vremena, če ste si po-
prej namazali kožo z
Niveo. Zakaj samo
Nivea vsebuje Eucerit,
edino okrepečevalno
sredstvo za kožo.

litvah v imenu mestne občine poslovil po-kojnikov ožji rojak celjski župan dr. Vor-šič, ki je poudarjal pokojnikov kremeniti značaj in častne zasluge za Celje in oko-lico. V imenu obrtnikov se je poslovil pod-predsednik Slovenskega obrtniškega društva iz Celja g. Anton Lečnik, ki je poudaril, da je krona pokojnikovih prizadevanj za obrt-niški stan ponosni Obrtni dom v Celju. V imenu Celjske posojilnice in vse narodne javnosti se je poslovil odvetnik dr. Juro Hrašovec. Z globoko občutenimi besedami je opisal delo pokojnikovo za Celje in za vso našo narodno stvar. Poudarjal je po-kojnikovo neomajno narodno zavest od rane mladosti do groba. Moški zbor »Ojčke« se je poslovil s nagrobnico »V tihli noči, nakar so padle grude na krsto v svečem gro-bu.

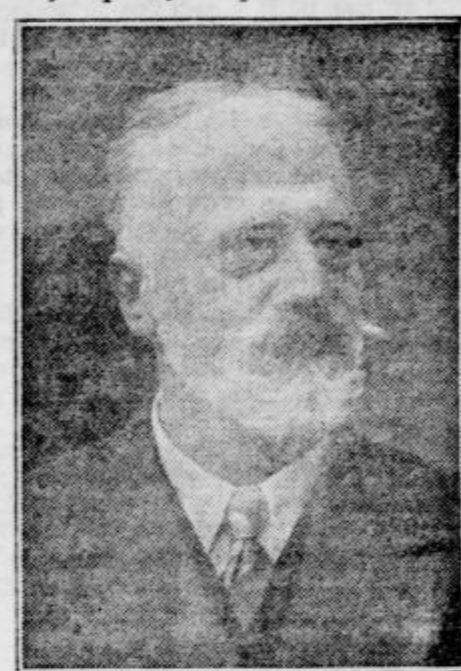
Karol Maršič — 75 letnik

V Braslovčah v Savinjski dolini obhaja danes 75-letnico svojega življenja daleč na okrog znani in spoštovani vzgojitelj našo mladine g. Karol Maršič. Doma je bil iz št. Pavla pri Preboldu, kjer je bil rojen 8. oktobra 1864. Ko je končal mariborsko učiteljsko, je dobil prvo službo učitelja v No-vi cerkvi. Bil je potem še učitelj v Braslovčah in pri št. Pavlu, dokler ni postal šolski upravitelj pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. L. 1897 je prišel kot upravitelj na novo šolo v Letušu pri Braslovčah in je tam ostal do svoje upokojitve tik pred izbruhom svetovne vojne. Naselil se je po-tem stalno v Braslovčah, ki so mu postale drugi dom.

Današnji jubilej je bil, kakor toliko nje-govih stanovskih tovarišev iz prejšnjih in sedanjih generacij, učitelj z dušo in tele-som. Ves je živel za šolo in za kraj, kjer je služboval, povsod je skrbel za to, da s zbirkami za učila in obleko omogoči reden šolski pouk tudi najsiromašnejšim otro-kom. Na njegovo pobudo in z njegovim pri-zadevanjem sta obe šoli, ki ju je vodil kot nadučitelj, ona pri Sv. Lovrencu in ona v Letušu, dobili novi šolski poslopji. Izven šole je bil in je še danes izkušen svetova-lec in veder pomočnik odraslim. V vsakem kraju je ostalo za njim kako društvo, bral-

no, gasilsko, sadjarsko ali pevsko, in po-vsod ga imajo še danes v hvalečnem spo-minu.

Največ se je udeleževal v javnem ži-vljenju v svojem zadnjem službenem kraju, v Letušu in v bližnjih Braslovčah. Tu se je po svoji upokojitvi posvetil zlasti sokol-

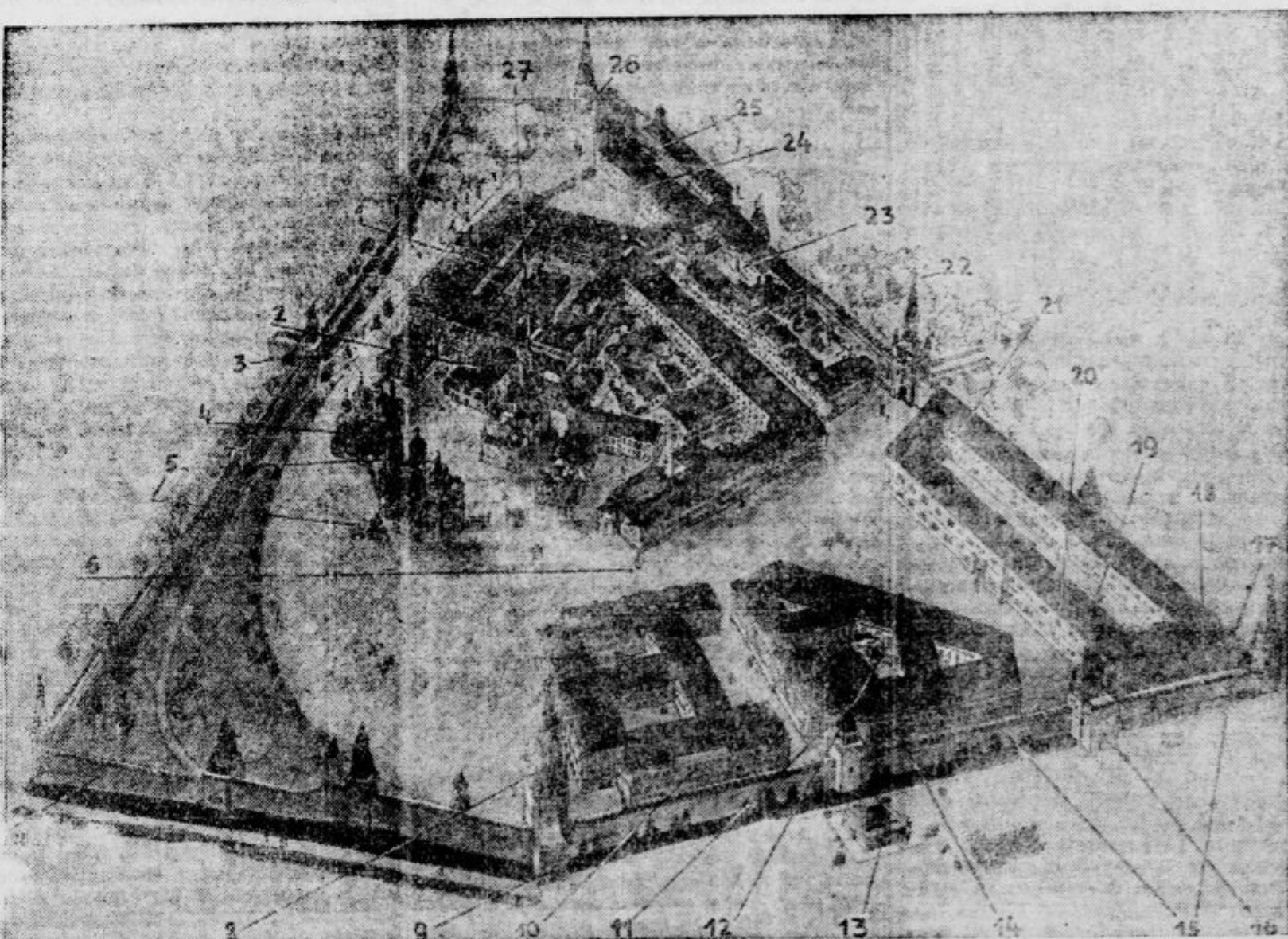

skemu društvu, ki ga je pomagal ustanovi-ti; v veliki meri je tudi njegova zasluga, da ima danes društvo ponosen dom, ki je da-leč na okrog eden najlepših. Tudi Hranilni-ca in posojilnica ter gasilska četa v Bra-slovčah ga štejeta med svoje ustanovitelje, velika braslovška občina, v katere odboru je bil dolgo vrsto let, pa mu je bila izrazi-la svoje priznanje in zahvalo z izvolitvijo za častnega občana.

Ko se pridružujemo današnjim čestitkam sorodnikov in prijateljev, g. Maršiču tudi mi iskreno želimo, da bi zdrav in čvrst, ka-kršen je še sedaj, učal še dolgo vrsto let.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Kremelj v Moskvi — središče svetovne politike

Kremelj ob reki Moskvi je zadnje me-sece postal važno središče diplomatskih dogodkov. Staro jedro Moskve je tako spet pridobilo svetovni sloves. Kremelj ima za se-boj burno zgodovino. To je stari carski grad, ki je bil v letih 1685 do 1695 obdan z 2 km dolgim obzidjem, ki je visoko 15 do 20 m in ima 19 stolpov. Do 18. stoletja je bil Kremelj prestolnica carjev in patriarhov. To je ogromna skupina palač, cerkva, sa-nostanov, uradnih palač in vojašnic. Pri-občujemo sliko, ki nam nazorno kaže da-našnjo ureditev Kremlja.

1. Nekdanja carska prestolna dvorana, kjer se zdaj vršijo seje vrhovnega sveta SSSR. — 2. Tu stanujeta Stalin in Molotov. — 3. Skrivna vrata, skozi katera so nekdanj hodili iz Kremlja na obalo reke Moskve. Tudi danes je dostop v Kremelj mogoč le s posebno izkaznico. — 4. Arhan-gelska katedrala, ena izmed štirih katedral v Kremlju. Zvonik carja Ivana je visok 82 metrov in ima 31 zvonov. Ob vznožju je 200 stotov težki carski zvon »Kološko«, ki ga doslej ni nihče mogel spraviti v zv-onik. — 6. Carski top, ki je bil vlt v dobi vladanja carja Fjodorja Ivanoviča. Tehta

40 stotov in ga zaradi prevelike dolžine niso nikoli porabili. — 7. Zidovi iz Krem-lja so iz 15. stoletja, visoki 15 do 20 metrov in dolgi 2 km. — 8. V slovečem zvoniku, zgrajenem od nekega Angleža, bje ura v lepi harmoniji zvonov. Čujete jo lahko tudi na radiu. — 9. Vrata, skozi katera pri-hajajo v Kremelj poslaniki in ambasadorji. — 10. Sedež vrhovne komisije za petletke in državni proračun. — 11. Zasebni kabli-net ruskega komisarja za znanje zadeve, Molotova. — 12. Sedež sovjetskega komisar-jeva ruskega ministrskega sveta. — 13. Lenj-nov mavzolej na Rdečem trgu pred Krem-ljem. — 14. Velika dvorana za mednarodne konference. — 15. Tu so vzdane žare s pepelom važnih osebnosti nove Rusije. — 16. Nikolajska vrata so Napoleonovi bo-jevniki porušili leta 1812, vendar so bila leta 1820 na novo zgrajena. — 17. Biva-lišče šefa GPU, poglavarja sloveče ruske politične policije. — 18. Stan vrhovnega poveljnika ruske vojske maršala Vorosi-lova. — 19. Vsi najvišji stolpi in zvoniki Kremlja so prejšnje čase imeli križe na vrhu, zdaj pa so križi zamenjani s petoro-krakimi sovjetskimi rdečimi zvezdami, ki

so ponoči razsvetljene z reflektorji. — 20. Tu prebiva Idanov, Stalinova »desna ro-ka«. — 21. Bivališče zaupnih uradnikov Kremlja, kjer so nekoč bile vojašnice. — 22. Vsega skupaj ima Kremelj 19 stolpov in zvonikov, zgrajenih v različnih slogih. — 23. Bivališče straže, ki na vseh straneh čuva Kremelj in njega prebivalce. — 24. Skrivni uradi Kremlja (kurirji, centrale, kartoteka sodelavcev, urad za šifre in osta-lo). — 25. Nekdanja carska stanovanja, ki so ostala kakršna so bila in služijo danes za muzej. — 26. Skozi ta vrata je vko-rakal Napoleon zmagovalno v Kremlj, pri-tem pa je bil na vso moč zaskrbljen, ker se je zavedal velike strateške napake. Ve-liki požar Moskve leta 1812. Kremlja ni prizadel. — 27. Tu prebiva Stalinova tele-sna straža.

Pričujoči situacijski načrt Kremlja je bil objavljen v pariškem tedniku »Match« tik preden so bila prekinjena pogajanja vojaških odposlancev Velike Britanije, Francije in Sovjetske Rusije v Kremlju, središču vseh osrednjih ruskih oblastev v današnji dobi.

Znanost približuje rastline človeku

Jesenski pogovori o novih dosegih v rastlinstvu

Kristusove srajčke, Tavčarjevo svetilo v jeseni, ki jih je jeseni polno po Lofkem kribovju, pa tudi drugod po nižavah in visokih pobočjih Slovenije

Nekoč so nas učili v začetku prirodopisnih ur takole: Vsa narava se deli v živo in mrtvo carstvo. V zadnje spadajo rudnine in kamenine, prvo pa se deli na rastlinstvo in živalstvo. Na čelu vsega stvarstva pa je človek. Čujem, da se danes učijo po naših šolah podobna, stoletja stara naziranja, ki jih je veda že zdavnaj postavila na glavo, ni jih pa mogla spraviti iz učnih knjig celo najvišjih učilšč, kaj šele srednjih in ljudskih šol!

Danes vemo, da so razlike med gornjimi tremi carstvi le namišljene, živo življenje pa se pretaka tako v kristalu kuhinjske soli, kakor v onih možganih, ki hočejo potisniti ubogo sol med mrtve stvari.

O rastlinah ve povprečen izobraženec, da se ločijo od živalskega sveta po tem, da so navezane na stalen prostor. Večina ni še nikoli čula, da preromaže rastline leto za letom večje razdalje, kakor povprečen meščan. O pravem rastlinskem življenju naletiš med izobraženimi ljudmi na strahotne praznote. Prav malo jih je, ki vedo, da ne velja za rastline tisti, za človeka tolikokrat uporabljeni rek: Od zraka se ne da živeti. Cesar človek v vsej svoji močnatosti ne more, to mora pripraviti rastlina. Naši gozdovi, trava na travnikih, žitno zrnje, da, sladkor na mizi pred teboj, vse to je izdelala čudovita rastlinska tovarna iz zraka. To se pravi, iz tiste zračne primesi, kateri pravimo ogljikov dioksid ali ogljikova kislina. Večina kmečkih ljudi in tudi nekaj izobraženec ve, da je treba mimo tega rastlinam poleg vode in sonca še nekaj rudninskih snovi, ki jih dovajamo rastlinam v obliki gnojil. Če bi pa morali vse snovi vračati zemlji, bi imeli premalo voz.

Lani sem šel z otrokom preko polja, pa me je spravil v zadrego z nedolžnim vprašanjem:

»Čeka, ali hodijo rastline tudi na porčabo?«

Napoč od srca, napol v zadregi sem se nasmehnil in rekel:

»Kaj ti neki pride na misel?«
Otrok pa se ne da kar tako ugnati in vrta dalje:

»Saj si mi pravil, da uživajo hranke!«
Pa sem dvignil prst in otroku zaprl usta:

»Hrana, katero rastline uživajo, se vsa v njih uporabi, ko izdelujejo iz nje listje, cvetje in plodove.«

Otrok je verjel, saj sem celo jaz takrat še taval glede rastlinske preosnove v mreku starih naznanj.

Oni dan sem govoril z ljudmi, ki so šli otavo. Pogovor je nanesel na letošnje seneno letino, pa mi je gospodar potožil:

»Vzeto je letos seno, vzeto.«

Vprašujoče sem ga pogledal, zato je nadaljeval:

»Komaj bi ga z vozom vlačil v garaž Kar je živina in je, piše pa kakor kure...«

Ko sem ga pobral po vzrokih tega porjava, mi je po svoje pojasnil: »V dežju smo kosili, pa je bilo seno vse izprano.«

Komaj sva bila s sopotnikom, hudo učnim profesorjem, ki ne vé, kje ima jetra in kje slepič — tega ne ve seveda 89 odstotkov izobraženec — za dober streljal strani, pa se je moč razhudil:

»Kakšna nevednost! Ta bo še trdil, da izpira dež. Iz živih listov hranilne snovi, kakor je prepričan, da njegovim slabo krmiljenim kravam izpirajo žabe in copnice mleko.«

»Počasi, prijatelj!« sem zavril njegovo ogorčenost. »Mož ima povsem prav. Tisoletna izkušnja mu je potrdila to spoznanje. Šele sto let pa je odtelhal, ko je Saussure popotil list rastoče leske v destilirano vodo in ugotovil, da je izločil list v vodo rudninske snovi. Dobrih sto let je spet minilo od tega, da je Arnes preveril in s poskusom potrdil Saussurejevo ugotovitve. Predanskim pa je izvršil holandski biokemik van Schreven v inštitutu za sladkorno peso Suikurbietentel Bergen op Zoom obširne poskuse in je dognal presenetljive številke. S posebnimi napravami je lovil v treh poletnih mesecih vlagi s pesnih listov. Nalovil je v tem času 174 mm padavin. Ko je prenesel svoja opazovanja na 70.000 kosov pese, kolikor jih peče gre na 1 ha je dognal, da so listi v tem času izločili nič manj nego 180 kg mineralnih snovi. Od teh je odpadlo na kalij 25 kg, na natrij 20 kg, na apno 11 kg, na magnezij 1,5 kg, na fosfor 0,06 kg in na železo 0,05 kg. Za njim so potrdili ta dognanja še mnogi drugi raziskovalci.«

»Kar praviš, mi je segel v besedo učeni profesor, sje pa vendar povsem podobno našemu človeškemu izločevalnemu potu. Samo tega ne razumem, čemu se to dogaja v rastlini.«

»Prav imaš, učeni prijatelj, sem mu odgovoril. »Tudi v človeškem potu so našli podobne sestave mineralnih snovi in rastlini godi isto kar človeku. Saj kažejo vsa izkustva, da se s potjenjem izloča iz telesa marsikatera nevarna snov, ki bi znala povzročiti motnje v delovanju telesa. Pogledj samo zaprašeno sobno rastlino, ki jo je postavila gospodinja na dež, kako oživi in se osveži njena barva. Go-

spodnja pravi, da je dež rastlino opral, ti pa veš sedaj, da je dež izpral iz listov tamkaj nakopičene snovi, ki bi utegnile povzročiti hiranje rastline. Isto tako, kakor skozi listje, izločuje rastlina razne odvisne, odnosno neuporabne snovi tudi iz korenin in je treba sobne rastline presajati prav zaradi tega, ker je treba odstraniti zemljo, ki je polna rastlinskih iztrebkov. Tudi kolobarjenje pridelkov ima isti pomen.«

»Čudne stvari mi pripoveduješ, je zamisljeno povedal sopotnik glavo. »Nazadnje mi boš še hotel dokazati, da ni med menoj in med miliji na polju nobene razlike. Toda kakšne koristi imajo vsa ta spoznanja?«

»Tisto tvojo besedo o miliji bi nemara zamenjala s kakšno drugo rastlino. Resnica, ki si jo sam domel, pa ostane, sem mu pritril. »Koristi tega spoznanja, da se rastline kakor druge žive stvari tudi otrebljujejo, je velike važnosti za kmetij-

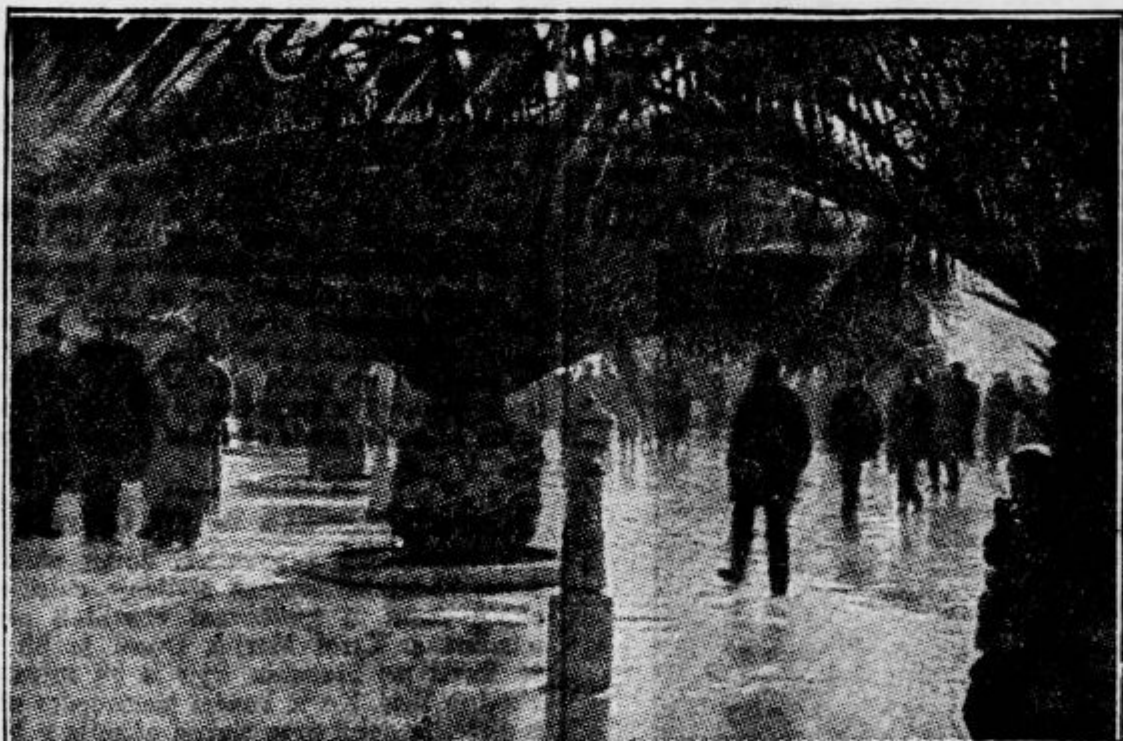
stvo. Ko bo kmet usvojil to spoznanje, bo nehal s sedanjim načinom košnje, da bo takoj po dežju kosil seno, ki je povsem prazno, saj je dež izpral s njega velike količine hranilnih snovi in je ostala le prazna posoda olesenelih sten v bilkah. Poizkusi so namreč dognali, da se še v prihodnjih 24 urah rastlina spet napolni s mineralnimi snovmi in more tako kmet sam zabraniti, da ne spravlja malopridne krme s travnikov.«

»Glej si ga no, glej si ga no!« je priklimal sopotnik s svojo učeno glavo. »Kdo bi si mislil, da je tista botanika, ki stika za plevelom po mejah, da je ta botanika toliko gospodarske važnosti.«

»Prav imaš, učeni prijatelj, sem mu pritril, ko sva stopila na obljubeno cesto. »Toda ta lepa veda ima upravičenost do obstoja le v toliki meri, kolikor bo pomagala kmetu na vrtnarju do boljših časov, kakor je učil moj veliki mojster, profesor France Jesenko.«

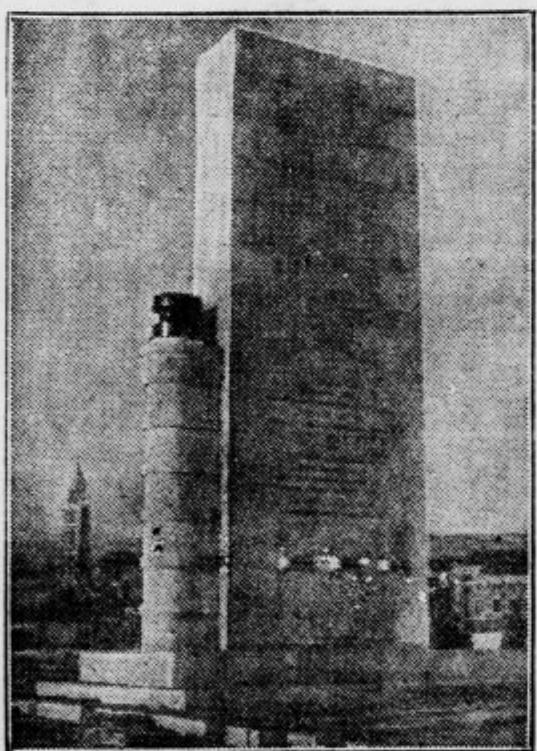
Janko Kač

Jesenski dan v Splitu

Dalmacija imamo najrajši v soncu, ki daje njenim stromahinim tlorajzom lepoto. Ob sončnih dneh je tudi morje najkrajše. Samo taktat poprima tisto čudovito barvo, zaradi katere ga imamo tako radi.

Zadnje dni septembra sem dospel v Split v dežju. In deževalo je z manjšimi presledki vse tiste ure, ki sem jih bil mogel prebiti v mestu, čigar lepota me tolikokrat zavabi iz daljave. Morda je bilo v tem vremenu nekoliko smole, če menimo, da je Split lep samo v soncu. Toda človek se mora navaditi, da odkriva lepoto tudi v skromnejših, starih, zabrisanih barvah in v zamagljenih podobah. Užitek je tudi v tem, da lahko sedi v eni izmed kavarn na splitski »rivi« in gledaš palme ob obrežju, med njimi pa sivekato morsko daljavo. Slikovitost mesta je ob takem razpoloženju nekoliko drugačna, vendar ima tudi svojo lepoto in značilnost. Dež, ki gre v Splitu, je vsaj ob tem času manj nadležen kakor v Ljubljani. Zdi se, da je obzirnejši: gre in se nato ustavi, malce počaka, ti zbudi do brohočno upanje, tako da se zaupljivo povzpneš na Marjan; no, tam te znova oblije. Tak splitski dež je hudomušen, medtem ko je ljubljanski malce hudoben; to prihaja od dveh različnih klimatičnih značajev.

Spomenik svetilniku v Splitu, kjer je bil katafalk po vrnitvi mrtvega kralja

Ob koncu septembra je bila vsaka leto v Dalmaciji jesenska sezona. Ob tem času ni več kopanje poglavna zabava: mnogim, ki so taktat prihajali na naš jug, sploh ni bilo do vode. In prav ti so bili pravi sledokusi; samo ti so skušali odkriti Dalmacijo tam, kjer je najlepša in najslejša. Sonce se več ne vsiljuje s pripeko. Njegovi žarki so kakor poljubi, ki ne prihajajo iz globoke strasti: poljubi harmonični duh in pomirjenih ust. Zrak je čist in prozoren, vse stvari se vidi jasne in navadno jasne. Zdi se, da sta zemlja in morje nekam prenovljena, umita, počesana. Jesensko rumenilo dreve je na jugu manj očitno, vse razpoloženje v naravi vedreje. V naših meglah in mrazu imaš vtis, da nekdo odhaja za dalje časa in da posledje ne bo nič več lepo v naši naravi, kakor da bi ljubljeno bitje zapustilo hišo. V Dalmaciji ne poznajo tega občutja; prehodi letnih časov so manj ostri in vznemirljivi. Tja do božiča prevladujejo lepi dnevi: sonce prihaja pogosto v obiske; zdi se, da je zima še daleč. Jesen je v Dalmaciji prepolna sadja, zlasti grozdja, vse vonja po njem, po miru in rožmarinu, po pečenih kostanjih in po mladem moštu.

Letos so dalmatinski hoteli večidel prazni; Dalmacija nima jesenske sezone. Tuji so redki in še ti zaprti vase, vznemirjeni, kakor da bi se jim mudilo. Zaman čakajo

kamenite in zelene obale svojih starih častilcev. Lepi hoteli na Bačvicah imajo ve, čidel zaprta okna, čeprav bi bili prav sedaj najprijetnejši dnevi za one, ki bi tu hoteli najti kaj miru in počitka. Težka mora je legla na svet, mračna negotovost spušta zavese nad obzorja domačega kralja. Svet se je zožil in v nekem smislu izpraznil, samo ptice selike se lahko neskrbno spuščajo na daljna pota. Kako jih prav letos zavidamo... Kaj jim bomo povedali, ko se vrnejo prav tako neskrbne in nespametne kakor so šle na pot?

Dež nagaja, morje je zamagleno, vendar je Split tudi v tej sivini, ki spominja na motive M. D. Vidovića, lep in mikaven. Prehodil sem vsa pota, ki jih običajno prehodi: vse tesne ulice na tleh Dioklecianove palače. Bil sem na Bačvicah in v novih delih mesta, povzpel sem se na Marjan in upjal vase dolgo in kakor na dušek širino in lepoto slikovitega razgleda. Mosor so zavile megle, morska plan je bila vse zamaglena, kaštelanska riviera je ležala zabrisana okraj mesta in sam Split se je zdel v tej osvetljavi, kakor bi bil pokrit z lahno tanci. Toda včasih so prav na pol zastrele reči najlepše, v odtlenkih in poltonih so dostikrat največja ugodja duhu, ki se mu ponuja svet sublimiran, stanjan, poduhovljen.

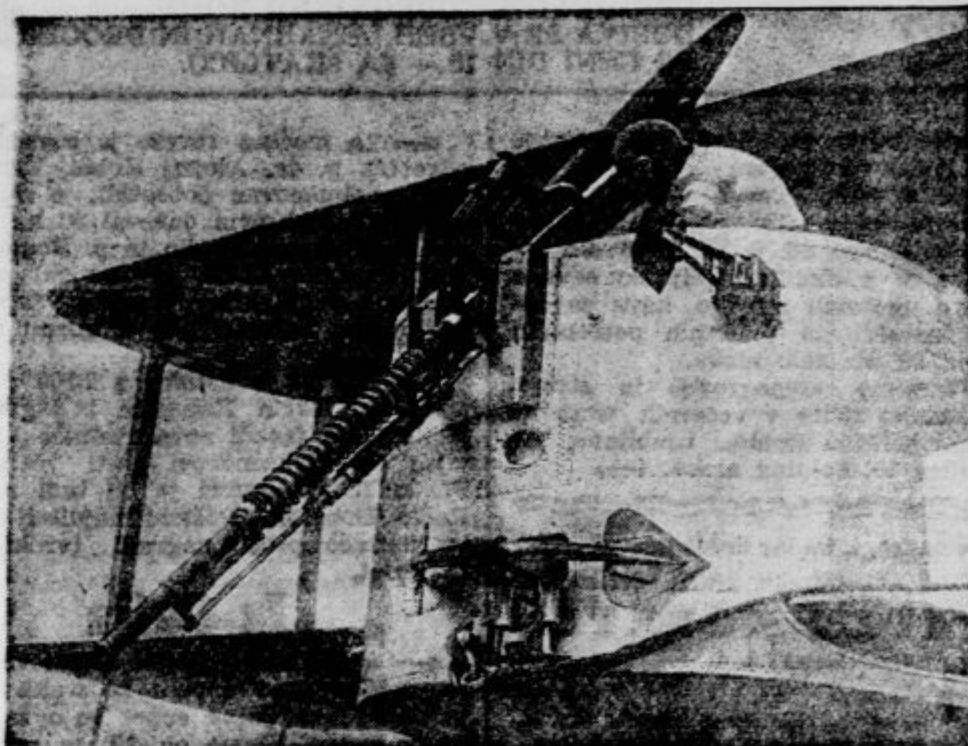
V pristanjšu je še vedno živahno življenje. Parniki obalne plovbe prihajajo in odhajajo; zdi se, da se ni tu nič spremenilo, vse jadranski bazen je miren in varen. Na evropskem severu in zapadu se prav na morskih obalah, v starih in važnih pristaniščih, najbolj čuti težka nadiha, ki se je zaradi vojne polotila morskih pljuč, skozi katere diha narod; izmenjava zaostaja in izostaja, trgovinsko »dihanje« je neredno, utrip neenak, obtok poln motenj. V Splitu in na vsem Jadranu se vlada idila mirnih časov; na zunaj nič ne kaže, da je naša celina prestopila svoj Rubikon in se spustila na nevarna pota. Toda tudi ti videz moči. V resnici je izbruh vojne izpraznil Dalmacijo in ji vzvel več ko polovico prejemkov, ki jih je druga leta dobivala od tujkega prometa. Skozi vso njeno lepoto se zopet vidi golota siromaštva. Ljudje gledajo s skrbjo v bodočnost. Tudi zmagoslavje sporazuma se je kmalu izklopelo; slehern resen človek ve, da stoji pred nami velika, usodna vprašanja, da se svet lomí in trga kakor zastav v Jeruzalemskem hramu tedaj, ko se je stresla Golgota. Po ulicah so nabiti lepaki o pripravah za vsak primer... Življenje se vedno bolj spreminja v eventualnost... da, v samo eventualnost...

Toda dež mine, razpoloženje se dvigne; zvečer je na »rivi« zopet živahno, skoraj veselo. Prikaže se luna in fanje na klopi zapoje pesem: O pridi k meni nočjo, ki je mesečina na morju; sedla bova v čoln... Stara komediantka ljubezna se hodi med ljudmi. Tam spodaj mežika z zeleno barvo morski svetilnik; čuje se udar vesel, na parkirni morju plava velik razsvetljen parnik in okrog lune se zbirajo oblaki. Večer, mehak večer ob morju, skoraj sentimentalni kakor Tijardovičeva šlagerka melodija, vabi k uživanju in sanjarjenju. In na hip se zadi, da ni nič res kar pripovedujejo na radiu in v listih; da je vse, česar si se poprej bal, še nekje daleč, daleč. Tako uganja splitski večer svoje čarovnije. A zgoraj nad planinami čaka dež... ekvivalenčni dež.

Tekmeci v zraku

Današnja lovka, borbena in bombna letala, njih orožje in bojne sposobnosti se visoko iznad tistega, kar smo poznali v svetovni vojni

Ameriški bombnik — letelca trdnjava

V svetovni vojni so gospodarstva v zraku lovka letala. Junaki zraka — med njimi zlasti Focke, Guynemer, Richthofen — so veljali za prve heroje velike vojne. Poleg lovskih letal nastopajo v sedanji vojni še borbena letala, čedalje bolj odločujoča pa bombniki. Moderni bombniki so prave zračne trdnjave, sršče od strojnih pušk in topov. Bombniki iz svetovne vojne nimajo s današnjimi letali te vrste akoraj nobene skupnosti več. Dočim so bili v svetovni vojni gospodarji zraka lovci, prevzemajo to vlogo zdaj bombniki. Mnogi letalski veščaki so trdili, da bodo lovci počasi izginili iz bojnih vrst v zraku. Izkušnje v sedanji vojni pa kažejo da so lovci še zmerom silno močno orožje, čeprav nekdanje vloge več ne igrajo in je v obrambi pred bombniki bolj učinkovito protiletalsko topništvo.

Tisoč konj na človeka

Lovska letala so majhna pa silno urna in okretna. Najhitrejša med njimi imajo motorje po 1000 konjskih sil in še čez. Brzina znaša nad 500 km na uro v vodoravnem letu, kadar se spuščajo na glavo pa doseže 800 do 900 km. Lovci so silno nagli v dviganju. V nekaj minutah se vzpne do 8000 m visoko in še čez. Orožje lovcev so streljnice — najmanj 2, včasih pa tudi 4, nameščene tako, da streljajo iz trupa ali pa iz sprednjega roba kril. Zadnji čas se kot orožje lovcev uporablja tudi brzostrelni top, ki je zmerom tako nameščen, da strelja skozi motorjevo in propelerjevo os. So tudi lovci, ki imajo po 2 topova v krilih, toda ta sistem se še ni prav upjel. Lovsko letalo napada zmerom tako, da meri pilot s celim letalom na sovražnika, ker ima streljnice ali top pač nepremično ugrajene v trupu.

Borbena letala

Borbena ali bojna letala ne smemo zamenjati s lovci. Borbena letala so v prvi vrsti letala, dostikrat opremljena s dvema motorjema in imajo dosti večji akcijski radij od lovcev. Posadka znaša najmanj 2 moža: pilota in strelca. Slednji upravlja strojno ali top, ki se da obračati v vseh smereh: navzgor, navzdol, naprej in nazaj, tako da strelce obvlada ves prostor okoli sebe. Borbena letala lahko vzamejo s seboj tudi lažje bombe. Poleg strelca upravlja tudi pilot nekaj lahkih streljnic, ki streljajo iz kril ali pa iz trupa skozi propeler. Te streljnice morajo biti sinhronizirane z vrtenjem propelerja, tako da krogel propelerja ne poškoduje. Borbena letala so sicer manj okretna od lovcev, njih brzina pa navadno ni nič manjša. Ta letala imajo namreč lovcev nekatere velike prednosti. V prvi vrsti je večja moč njih strelnega orožja in večji akcijski radij jim dopušta spremljati bombnike (to je tudi njih poglavna naloga) na vse njihovi poti. Borbena letala so nekakšni »angeli varuhi« bombnikov, po drugi strani pa tudi njih strah in trepet, kadar gre za sovražnika. Borbena letala v sedanji vojni zmerom bolj prevzemajo vlogo lovcev, dasi še niso do kraja dotirana v svojih posebnih bojnih sposobnostih. Pred lovci so borbena letala precej varna, zakaj lovec lahko strelja samo v eno smer, samo frontalno, dočim se borbena letala lahko lovca loti od katerekoli strani. Z borbenimi letali se lovci ne morejo spuščati v boj. Če se z njimi srečajo v zra-

ku, imajo lovec edini izgled, da se s svojo večjo brzo izmaknejo borbi in pobegajo.

Zračne trdnjave

Tretji dejavnik v zračnih dramah je bombnik. Moderni bombnik ni samo v hitro ponesti po nekaj tisoč kilogramov bomb nad sovražnika, ampak se prav uspešno lahko vrže tudi v boj z nasprotnikovimi letali vseh vrst in velikosti. Bombnik je zmerom zgrajen težko in v velikih dimenzijah. Za pogon ima najmanj dva, dostikrat pa tudi po štiri motorje. Posadka šteje zmerom več mož. Največji bombniki imajo po dva pilota, enega opazovalca in radiotelegrafista ter tri do štiri strelce. Ker znaša brzina modernega bombnika nad 400 km na uro, se v skrajnem primeru le-ta lahko izmota iz zračne bitke tudi z begom. Glede na število in moč svojega strelnega orožja, zlasti pa, ker z njim obvlada ves zračni prostor okoli sebe, brez slehernega mrtvega pasu, kamor njegove strojne in topovne bi mogli meriti, se bombnik lahko zelo uspešno otrese svojih napadalcev — lovcev in borbenih letal.

Vsak strelce na bombniku upravlja dve do štiri strojne, ki so s protitežmi tako obešene v trupu, da se prav zlahka da do obračati na vse strani. Navzlic temu pa kažejo izkušnje v sedanji vojni, da so bombniki s strani lovcev in borbenih avijonov precej ranljivi. Le-ti se namreč zelo hitro kretajo okrog težkega, malo okretnega bombnika, dočim strelci na bombniku orožje proti napadalcem ne morejo tako hitro menjavati. Zaradi svojih majhnih izmerov so napadali tudi mnogo težje pogodljivi kakor velike ploskve, ki jih napadalec nastavlja bombniki. Teoretično so izračunali, da bi morala v veliki zračni bitki, če le bombniki v skupinah, pasti dva izmed njih na vsakih 100 kg municije, ki jo napadalec nanje sestrelje. No, izkušnje v sedanji vojni so pokazale, da je bil ta teoretični račun mnogo preveč optimističen.

Orožje

Kakor »rečeno, so strojne in topovi edino strelno orožje, ki se uporablja v zračnih bitkah. Strojnice so zmerom tiste vrste, ki dopušta najhitrejšo nasledje strelcev. Lahke letalske strojne s 7 mm krogami dosežejo do 1800 strelcev na minuto, dočim pridejo težke strojne pri kalibru 13 mm le na 800 strelcev. Strojnice, ki streljajo iz trupa so zmerom opremljene s sinhronizatorjem, to je posebno pripravo, ki avtomatično sproži strel tedaj, ko je krilec propelerja ravno minilo puškinco čev, tako da krogel propelerja v nobenem primeru ne morejo zadeti.

Letalski topovi, ki tehtajo nekako po 50 kg streljajo majhne granate kalibra 20 do 40 mm. Število strelcev znaša 400 do 600 na minuto. Granate so tako temprane, da eksplodirajo takoj, čim zadenejo na oviro ali pa šele potem, ko prodre že do neke globine v letalo. Zadetki od takih granat so silno nevarni. Ena sama granata lahko useka v krilo ali trup do 2 m široko in globoko rano, ki v vsakem primeru zadostuje, da tudi najtežji bombnik spravi na tla. Letalski topovi so posebno učinkoviti, kadar napadalec lahko prime nasprotnika od spredaj, z vrha, ali pa od strani. V tem primeru zaleže na sam 20 mm top za 4 lahke strojne.

Jubilejne znamke Jadranske straže

Za 20-letnico svobode na našem morju je pošto ministristvo izdalo serijo 4 znamk, ki so izdelane zelo okusno ter jih lahko smatramo za dolej najbolj uspešno in najlepšo serijo naših znamk. Znamke predstavljajo:

1. šolsko ladjo »Jadranc«, darilo Jadranske straže naši vojni mornarici,
2. naš moderni potniški parobrod »Kralj Aleksander«,
3. našo trgovsko ladjo »Carica Milica«,
4. ladjo naše vojne mornarice rušilec »Dubrovnik«.

Prebitek gre v korist naše edine pomorsko-obrambene organizacije Jadranske stra-

že za zgraditev mladinskih domov ob Jadranu, ki jih ima Jadranska straža doslej že deset, ter za popolnitev pomorskega muzeja, edinega v državi. Mladinski domovi JS ob našem Jadranu so žarišča telesne in srčne kulture našega naraščanja, poslužujejo se jih v znatni meri tudi otroci in doraščajoča mladina iz slovenskih krajev.

Opozarjamo na jubilejno serijo znamk JS, ki se bo prodajala samo še ta mesec, obdržala pa bo frankaturno vrednost do konca tekočega leta. Imenovane znamke imajo veliko bodočnost, zato naj jih zbiratelji znamk ne prezro! Poslužujejo naj se jih tudi vsi prijatelji pokreta jadranskih stražarjev!

Naša ženska stran

Velecenjeni g. urednik

Ker sem mnenja, da Vaš cenj. list gotovo ni namerno, temveč le ponekodna žalil najresnejša in sveta čustva mnogih rednih čitatelj, Vas nameravam na primer opozoriti v upanju, da boste zagrešeno radevolje popravili.

Nedeljsko »Jutro« z dne 1. IX. prinaša pod naslovom »Kdo naj pomaga pri Rdečem križu« nekaj popolnoma neprimerljivih žalitev na račun mnogih onih žena, ki so se iz najidealnejših nagibov prijavile k Rdečemu križu. Po mnenju pisca (ženskega?) tega članka žene izpod 35 let iz različnih, dvomno naznačenih razlogov niso primerne za izvrševanje resne bolničarske službe...

V zadnjih tednih, ki potekajo v znamenju svetovnega vzburkanja, je slo preko tiska med ljudstvo vseh plasti in vseh slojev mnogo pozivov, naj se vsak posameznik po svojih močeh stavi na razpolago domovini za primer potrebe v katerikoli obliki. Kot zveste hčere svoje domovine, ki jo ljubimo, ki ji hočemo pomagati v sili, se nas je prijavilo veliko žena, brez razlike stanu in poklica, brez ozira na socialni položaj — vse z eno samo vročo željo — pomagati po vseh svojih močeh, kjerkoli bi nas tedaj pogostili uporabiti.

Ne mislite, da so si predstavljale one med njih, ki jih pisec članka ne prišteva med »delovni razred«, ker ne delajo manualno, le neke vrste izpremembe oziroma dobrodošle zabave. Zdi se mi, da ni baš zabavno v največjih okoliščinah, ki bi mogle nastati, prevzeti prostovoljno, iz ljubezni do svojega naroda in nesebične

ljubezni do bližnjega kot člana te skupnosti, vsakršno delo. Ako bodo tedaj naše sedaj negovane roke »s koničastimi rdečimi nohti« postale hrapave, nič za to, ne bojte se, da taka roka ne bi znala delati! Če pa bodo pri drugem delu te roke ostale vseeno take, kot so bile, jih tudi ne bo zavrnili oni, komur bodo stregle, ako bodo s konci prstov prijemale obveze, da mu ne bi povzročale bolečin.

Ne vemo tudi, čemu bi se kar skupno žalilo vse žene izpod 35 let s tem, da se v članku imenujejo one preko te starosti »redno resnično postrvovalne in nesebične«? Mar ni bila vedno in v vseh časih ravno mladina najiskrenejša nositeljica idealov? Ravno med mlajšimi bi najtežje najti takih, ki bi v priporočil gorja, ki bi ga privikrat ugledale, čistično iskale lastnega ugodja in zabave. Takšno pojmovanje je našo zdravo čuteč, narodno zavedni mladini tuje in ji ga ne sme nihče podtikati.

V težkih dneh, ko naj bi si vsakdo bil svest, da je človek človeku brat, ne bomo dima malenkostni. Pustimo bližnjemu pravico do osebnostnega okvira — ta okvir se nas ne tiče — merodajna je le človekova notranja usmerjenost do življenja, ta pa ni odvisna od njegove zunanosti. Bodimo složni, brez neupravičenih predsodkov, skušajmo razumeti vsakega in mu nuditi priliko, da se izkaže. Nikar ne zavračajmo roke, ki se dobronamerno nudi v pomoč!

Ena, kateri rdeči nohti niso bistvena lastnost in hoče pomagati, četudi še nima 35 let.

sta, ne senzacionalnih prilik, da bi pokazala svoje junaštvo — njeno »pravo mesto« je tam, kjer je bilo doslej in njeno opravilo tisto, ki ga je opravljala doslej...

Tedenski jedilni list

Kako bi kuhala, če...

PONEDELJEK. Obed: Obarna juha s cvetačo. Angleški roastbeef, garniran z gobicami. Sadne rezine iz krhkega testa. — VEČERJA: Parjen riž, garniran z nadevanimi paradizniki. Jabolčni kompot.

TOREK. Obed: Paradiznikova juha s testeninami polčkami. Telečje zarezance v smetanovi omaki. Široki rezanci. Podložen kompot iz breskev. — VEČERJA: Raznoliki garnirani s špinačo.

SREDA. Obed: Na goveji juhi masleni žličniki. Govedina garnirana z višnjevim zeljem in maslenim krompirjem. Zdravov narastek. Marelična pena. — VEČERJA: Telečji paprikaš. Krompirjeva polenta.

ČETRTEK. Obed: Na možganji juhi ocvrt bob. Mrežna pečena. Krompirjev pir. Zeljnata solata. Mešan kompot. — VEČERJA: Pečenice. Grahov pire.

PETEK. Obed: Postna juha. Špinača z posajenimi jajci in ocvrto cvetačo. Smetana.

Zima je pred vrati

Za otroke velja vedno neka posebna, otroška moda, ki v nekaterih podrobnostih skromno sledi izpremenljivi modi odraslih. V splošnem pa se tista otroška moda kdo ve kaj ne izpreminja. V letnem času primerno pride v veljavo toplejše ali bolj lahko tvorilo, kroj malih plaščev in oblek pa ostane isti. Otroški kroji so vselej široki in kratki, včasih razširjeni z gubami ali nabranimi deli in skoraj vedno zvončasto vrezani, da učinkujejo kar se da udobno in lahko. Podrobnosti pa si matere lahko izmislijo po lastnem okusu. Tu pridejo v poštev mali, cvetlično sveže učinkujoči, beli ovratniki, vezeni ali obrobljeni s čipkami, ljubko zavezane pentlje pod vratom in ob pasu, drobni, vezeni motivi na pravih oblekah, mali, okrogli gumbki, tu in tam drobno prešita guba itd. Kar se tiče delovnih in vsakdanjih oblek pa je vsaka-krat priporočljivo, da jih izdelamo kar se da enostavno, sicer ne bodo dobro zdržale stalnega čiščenja.

Ne poznamo samo odrasle gospe »redingote«, temveč tudi njihove male hčerke nosijo že nekaj let sem ljubke plaščke v obliki redingote, ki je spodaj zvončasto razširjena, ob pasu pa tesno krojena. Malim redingotam pa stoji še vedno ob strani tisti široki, ohlapno krojeni plaščki, ki so

nov zavitek. — VEČERJA: Počene ali ocvrte ribe. Krompirjeva in zelena solata. SOBOTA. Obed: Ragujeva juha. Kuhan goveji jezik s hrenom. Krompirjev pir. Palačinke. — VEČERJA: Telečja jeta na laški način. Solata.

NEDELJA. Obed: Juha v skodelicah. Rižot s perutninsko drobnjavo. Pečena jarcica, garnirana z nadevano čebulo, pražen krompir. Različne solate. Varšavska torta. — VEČERJA: Mrzli narezek. Čaj. Drobno pecivo.

Kako moram kuhati, ker...

PONEDELJEK. Obed: Goveji rižot. Jabolčni zavitek. — VEČERJA: Grebenčki, nadevani s špinačo.

TOREK. Obed: Paradiznikova juha z testeninami polčkami. Smetana. — VEČERJA: Krompirjev praženec. Solata.

SREDA. Obed: Na goveji juhi ribana kaša. Govedina obložena z ohrovtom. Krompir v kosih. — VEČERJA: Krompirjeva in fižolova solata. Trda jajca.

ČETRTEK. Obed: Na čisti juhi (od prejšnjega dne) prepečenec. Gobicice s paradiznikom v omaki. Ajdovi žganci. — VEČERJA: Sveže svinjsko hrbišče s kožo v zelenjavi.

PETEK. Obed: Grahova juha z rižem. Špehovka. — VEČERJA: Krompirjeva polenta zabeljena z parmezanom in stopljenim presnim maslom. Solata.

SOBOTA. Obed: Na goveji juhi vranični žličniki. Govedina s praženim krompirjem in vinsko omako. — VEČERJA: Goveji golaš s krompirjem.

NEDELJA. Obed: Domači zajček v obar. Krompirjevi svažiki. Buhtički. — VEČERJA: Domači lptavec. Čaj. Buhtički.

Več človečnosti v socialno skrb za uboge

Pred dnevi se je oglasila pri meni stara znanka iz Gramozne jame. Pokazala mi je odlok, kjer stoji napisano, da mora zapustiti svojo bajto, ker jo bodo podrli. Njo je to strašno prizadelo: »Lepo vas prosim, povejte mi, kaj naj storim, da se to ne bo zgodilo, da bom lahko ostala v bajti?« Odgovorila sem ji, da je skrajni čas, da vse tiste bajte podro, saj je sramotno, da biva živ človek v taki podrti, poleg tega pa trpi notri pomanjkanje vsega: za ležišče je imela deske pokrite s cunjami, nobenega stola, le kak zaboj. Iz štedilnika se je strašno kadilo, vrata se ne zapirajo. Ko sem jo prvič obiskala, me nekaj dni ni zapustila težka mora, ki mi je legla na dušo: v stoletju socialnega skrbstva gledamo brezbržnost, da naš bližnji takole živi! Zato sem se ponudila svoji stari znanci, da ji napravim prošnjo, da bi jo sprejeli v zavetišče za mestne uboge. Tedaj se je začela braniti: da ne gre, da ne more iti, da sedaj, ko si je komaj nekoliko uredila (dobila je pregrinjalo in nekoliko perila) tega ne more kar tako pustiti. Mislija sem si, da ji je pač žal pustiti tisto boro svojine, saj na tem vise zlasti stari ljudje. Toda končno se je izkazalo, da zato more iti v zavetišče, ker bi morala tam bivati ločeno od svojega moža. V bajti, čeprav je tako slaba, sta z možem skupaj, potem pa bo navezala samo na tuje ljudi. Pa njen mož tako potrebuje njene pomoči! In oba se tako bojata prepričev med tujimi ljudmi! Zato si želi vsaj eno sobico, če še tako slabo, samo da bosta skupaj z možem!

Tedaj sem razumela. Saj je več kot samo ob sebi umevno, da dva človeka, ki sta živila toliko let skupaj, ki sta delila vse dobro in zlo, ki ju je zadelo, želita ostati skupaj tudi zadnja leta svojega življenja. Takrat morda še posebno! Dokler je človek mlajši, mu ne manjka družbe, ga zapostavlja nečesto opravkov, zato ne potrebuje tako nujno mirnega kotička lastnega doma kakor pozneje, ko ga je življenje prehitelo in je on zaostal in opešal. Vsak dan lahko opazujemo v svoji okolici, kako starejši človek čedalje manj razumeva svojo okolico in kako postaja zato čedalje bolj osamljen. Tedaj je v preminjajočem primeru edino bitje, s katerim se lahko stari človek pogovori o vsem, s katerim se tudi popolnoma razume, njegov zakonski drug. Zlasti mož, ki ga je njegova žena vse življenje skrbno negovala, bi bridko občutil njeno izgubo. Saj poznamo primere, ko se mož, ki je v prejšnjih letih celo zanemarjal svojo ženo, pozneje mnogo bolj naveže nanjo in je od nje povsem odvisen. Zakonca, ki sta zvesto hodila vsak po svojih potih, vidimo v poznejših letih vedno skupaj. Neki gospod, ki je svoji ženi marsikatero zagodel, je rekel: »Danes živo ču-

tim, da je človeku najboljši prijatelj njegova žena.« Koliko ločencev je, ki se po viharjih letih svojega življenja zopet najdejo in srečno skupaj žive.

A če velja to za one ljudi, ki imajo materialno zagotovilo starost, in ki imajo sredstva, da bi si vsaj postrežbo, če ne tople besede, plačali, tedaj je taka skupnost za revne ljudi nujna potreba v vsakem oziru. Revnej ima malo prijateljev, nič pa ne takih, ki bi mu mogli pomagati. V starosti se te okolnosti še stopnjujejo in marsikdo bi bil popolnoma zapuščen brez svojega zakonskega druga. In najnaravnejša pravica, ki bi jo morali revnemu človeku priznati, je, da tudi v starosti omogočimo zakoncem skupno bivanje. Če že oskrbimo stariim revnim ljudem zavetje, tedaj storimo to bolj človeško in manj birokratsko. Morda bo marsikdo rekel: »Boga naj zahvalijo, da imajo jesti in streho nad seboj!« Da, to je današnje socialno skrbstvo: brez človečnosti, mrzlo, brez ljubezni do sočloveka. V isti sapi, ko poudarjamo neločljivost zakonske skupnosti, mirno ločujemo stare revne zakonce.

Vendar pa so marsikje že spoznali, da ima tudi star človek pravico do skupnega bivanja s svojim zakonskim drugom, tudi če je reven. Lepo so rešili to vprašanje n. pr. na Češkem, kjer imajo lepo urejene domove za stare zakonske pare, kakor tudi za ostale poedince. V tem domu je tako urejeno, da živita zakonca lahko popolnoma ločeno od drugih, ali pa sta z njimi v družbi. Tako imajo urejene domove za zakonske pare tudi v Franciji in povsod, kjer priznavajo, da ima tudi reven človek, ki je vse življenje garal za druge, pravico, da svoja stara leta vsaj kolikor toliko zadovoljno preživi.

Žena v današnjih resnih časih

»Neue Zürcher Zeitung« je naslovala na švicarske žene članek, iz katerega posnemamo:

»Naši možje čuvajo naše meje, znotraj katerih leže naša polja, živi naš narod. Narod, to smo tudi mi. In tudi me moramo izpolniti svojo domovinsko nalogo.

Kje naj bo danes ženinovo mesto? Tam, kjer je bilo doslej, sredi njenih vsakdanjih dolžnosti, v domu, službi, trgovini... Odgovornost za dobrobit moža, otrok, doma danes ni samo ženinova vsakdanja dolžnost, marveč domovinska naloga žene, ki ne izgubi živcev in glave, marveč mirno, na vse pripravljena, vrši svoje vsakdanje delo doma in v službi. Je pravi blagoslov za svojo okolico. Ni ji treba iskati nobenih novih nalog, nobenega »pravega me-

Slovenska žena v preteklosti

Ko so živeli stari Slovani še v svoji pradomovini, v današnji južni Rusiji, in še v prvih stoletjih po prihodu v kraje, kjer prebivajo danes, so žene že opravljale hišna in vsa k temu pripadajoča opravila, medtem ko so hodili možki na lov, pasli črede in kasneje obdelovali polja. Brez dvoma je spadalo med ženska opravila tudi izdelovanje lončenih posode, lončenih igračk za otroke, vrtnale so poljke, skoljke in drugi nakit; predse so volno in vlakna konopljice, brusile so koščne šivanke.

Rimski zgodovinarji so zapustili o starih Slovanih namala lepa poročila.

Žene Slovanov so čiste in svojim možem nad vsako mero zveste. Mnoge si po smrti svojih mož tudi same volijo smrt in se raje utaplajo, kakor pa da bi živele samotne.

Prva Slovenka, ki je zabeležena v zgodovini, je brezimna. Živila je okoli 1.610 in je rešila Lopichisa, pradedo zgodovinarja Pavla Diakona, ko je bežal iz sužnosti preko Slovenije v svojo furlansko domovino. Več dni je nesrečni begunec blodil po gorah in omedleval od lakote. Slovenka neznanega imena pa ga je skrila v svoji hiši in mu dajala hrane, dokler si ni opomogel. Potem mu je dala živeža še na pot in mu pokazala smer, v kateri najbolj sigurno dosepe v svojo domovino... Njeno ime pa je ostalo prav tako neznano, kakor imena tistih njenih prednic in naslednic, zakaj zgodovinarji so zapisovali le najsvetlejša imena in dela cesaric in plemkinj, ne pa kmetic in ponižnih meščank.

GROFICA KRŠKA

je druga slovenska žena, ki ji je narod zaradi njene velike dobrote in vzornega živ-

ljenja splel okoli glave legendarni in svetniški sij. Rodila se je okoli 1.983., umrla pa 29. junija 1045. leta.

Izpred 15. stoletja pa so nam znana tudi imena nekaterih slovenskih posestnic, ki so nastopile na sodišču kot priče, bile opatice, zidale cerkve, darovale samostane ali se kakor koli drugače uveljavljale v takratni javnosti. Vse te žene so nastopale samostojno, po lastni volji in odločbi.

V DOBI TURSKIH NAVALOV

Ki so bili najhujši v 15., 16. in 17. stoletju, se slovenska žena ni izkazala nič manj hrabro kakor možki. Omenimo naj le Miklovo Zalo, ki se je pogumno borila proti Turkom, in Uuško Dolinarjevo iz Davč v Selški dolini, ki je zbrala sosačene, ženske in moške ter z njimi pregnala tolpo Jusufa paše. Kolikšno pa je bilo trpljenje žene, ki so jim Turki pobili moža in sinove, hčere pa odpeljali v sužnost, o tem zgodovina molči. Prav tako tudi molči o naporih žene, ko si je znova postavljala svoje pogorele domove, orala požgane njive in po oplenjenih shrambah zmanj iskala zrna žita...

V 16. stoletju, v dobi reformacije, v tej najtemnejši dobi zgodovine, ko je na eni strani živel plemstvo in višja duhovščina in medsebojni razprtijah, nižja duhovščina in ljudstvo pa v največji bedi in praznovanju, ko je ljudstvo trpelo pred Turki in se upiralo lastni gospiki (Kmečki upori), so se tudi pri nas, kakor drugod po svetu, kjer so vladale iste razmere, pojavile tako zbrane mučenice, štifterice, zamaknjence, čarovnice. Cela truma žensk in moških je blodila okoli, se bitala in mučila, da bi s tem odvrnila pretečo

božjo kazen od sebe in svojih. Nekatero ženske, ki jih je, kakor so trdile same, razsvetlil sv. Duh, so ustanovljale prave sekte, kakor na primer Maruša Meduda, rojena Pogorlica s Planine na Notranjskem.

V tem času pa prav do pričetka 18. stoletja se je tudi močno razpasla vera v čarovnice. Najstarejša obsodba slovenskih čarovnic sega v leto 1546, ko je v Mariboru sodnik obsodil na smrt na grmadi kar šest žensk! Običajno so bile to le bolj ženske, ki jih je zloba, zavist, ljubosumnost in sovraštvo spravilo na grmado. Še 1. 1714 je bila na ta način v Krškem usmrčena Marija Colnarčič. Nemogoče je točno ugotoviti, koliko žensk, ki so jih obsodili in obsodili resni pravoslovci, je slo na ta način na oni svet! Temu sramotnemu mučenju in obsodbi, ki so jih zagrešili možki nad nesrečnimi ženskami, je napravila konec 1. 1768 ženska: cesarica Marija Terezija.

Sredi 16. stoletja je pri nas nastopila doba protireformacije, ki je s svojimi prvimi spisi v slovenski položila temelje vsej kasnejši slovenski književnosti. Pod vodstvom Primoža Trubarja se je začela pri Slovincih močno širiti in utrjevati luteranska vera. Novo vero so se skoraj fanatično oprijeli tudi ženske in jo pomagale širiti, zlasti meščanke in plemkinje, pa tudi redovnice, kakor na primer Suzana Oberburgerjeva, prednica meknjskega samostana. V Kamniku je nastopala kot pridigarica neka Stobka in razširjala luteranstvo. Toda že v pričetku 17. stoletja, v dobi protireformacije, so izgnali iz naših krajev vse protestante, njihove kapele podrli, knjige pa zažgali. Tedaj je morala v izgnanstvo tudi cela vrsta naših žena, med drugimi baronica Ugnadova, Laura Coroninjeva in Eva Marija Moškova. Seveda ni manjkalo niti vernih katoličank, ki so v dobi, ko je bilo nevarno pokazati

svoje katoliško prepričanje, trdno vztrajale pri prvi svojih prednikov.

Sredi najhujših borb med katoličani in luterani pa je izbruhnil največji kmečki upor, kar jih beleži naša zgodovina. Kmet tlačen se je upel svojemu tlačitelju grofu, ko ni mogel več prenašati njegovih grozovitosti. Krvavi upor je začela ženska. Za gosposstvo na Susedgradu, nedaleč od Zagreba, se je vnela težka borba med vdovo Uršulo Meknitzer in Fr. Tahom, poveljnikom konvice v Kanizi. V prvi polovici 1685. leta, ko se je Tahi bojeval s Turki na Ogrskem, je vdova Uršula zbrala 800 podložnih kmetov in z njihovo pomočjo pognala Tahovo družino v Susedgrad, ugrabivši ji vse premoženje. Po zgledu Uršinih kmetov se je začelo puntati tudi kmečko ljudstvo po sedni Štajerski in Kranjski proti svojim tlačiteljem, zlasti proti nasilnemu in grozovitemu Tahju. Na tisoče kmetov je padlo v tej borbi, ki se je končala zanje neugodno, kakor v vseh kasnejših punth. Tudi v teh borbah je slovenska žena doprinesla svoj delež, ki ga pa zgodovina ne omenja, ker gre pač vedno molče preko tihga trpljenja žena ob mrtvih možeh, si novih, požganih in porušeni vseh in se liših.

Konec 17. in začetek 18. stoletja sta polni vojnih grozot. Naše prababice so spremljale svoje moče in sinove na bojnih pohodih proti Turkom tja na Ogrsko, v Srbijo in Bosno, na Beneško, v Francijo, na Špansko in celo na Nizozemsko. Doma pa je svrkal valpetov bič po sklonjenih glavah tlačan. Kljub vojnam, lakoti in kužnim boleznim, ki spremljajo sleherno vojno, kljub tlaki in vedni turški nevarnosti slovenska žena ni klonila. Če je le utegnula, se je v svoji krasni narodni noši udeleževala svatovščin in botirnj, šla na semenj, na cerkvene slavnosti, pozimi pa

KRZNENE IZDELKE

OV RATNIKE
PALETOJE
PLAŠČE itd.
nudi

L. ROT,
LJUBLJANA
MESTNI TRG 5.

Posebna izložba krzna
tudi
v p a s a ž i nebotičnika

Bolj praktična, kakor navadna jopica, je neke vrste bluzasta jopica iz nepremočljivega gabardena, ki nosi fant pod njo svoje lahke, pralne srajce, pozimi pa še volnen pulover. Takšno jopico lahko otrok pozneje uporabi tudi pri smučanju (2. skica).

Mali deklici napravimo iz vzorčaste flanel prav ljubko in poceni oblečko, ki jo okrasimo z belim, ozko obrobljenim ovratnikom, prav takšnimi obročki za žepa in malimi manšeti iz tankega pikeja ali batista. Oblečka ima kratek živetec in zvončasto krilce (3. skica).

Praznično obleko za nekoliko večjo deklico si zamisljamo iz temnomodrega žameta. Živetec se tesno prilaga postavi, krilo pa je široko in zvončasto ukrojeno. Obleki izdelamo okrogel vložek pod vratom iz svetlomodrega tafta. Iz enakega tafta je tudi pas, ki se zadaj končuje v široko pentljo (4. skica).

Širok otroški plašček okrasimo z žepki in z okroglim ovratnikom iz mehkega, rjavčega krzna. Obe stranski polji sta razdeljeni v dvoje s skrbno prešitim šivom, zadaj pa je plašček zvončast. Svetlorjava blago je iz mehke velblodje dlake (5. skica).

Nasprotno pa ima mala redingota iz temnomodrega flauša dokaj visok ovratnik iz blaga ali iz žameta v podobni modri barvi. Iz žameta izdelamo tudi dokaj velike gumbe in malo ovratno rutico, ki z njo zakrijemo otroku vratni izrez (zadnja skica).

Mala krznena ogrinjala

Morda so mala krznena ogrinjala še bolj praktična, kakor cel krznen plašč, vsekakor pa učinkujejo dosti bolj mladostno. Uporabimo jih lahko k vsakemu plašču brez krznenega obročka, kostumu ali obleki, kakor vam nazorno predločuje naša skica. Tu gre za lep, poldolg kep iz dolgo-dlakega krzna in za malo, ravno jopico iz cenene, nizke kožuškovine.

je hodila na »prejoc«, kjer si je zbrala družba pripovedovala krasne in strašne pravljice o škrtih, vilah, čarovnicah, pa tudi o kralju Matjažu, ki vstane, ko pride njegov čas in reši ljudstvo trpljenja.

Meščanke te dobe v izobrazbi niso bogve kaj prednjačile kmeticam. V šole, večidel zakotne in župnijske, so deklice le redko zahajale. Prva dekliška šola je bila šola Uršulink v Ljubljani, ki ji je bil temeljni kamen postavljen že leta 1703.

ZA ŽENSKO IZOBRAZBO

se je nekoliko zavzela šela Marija Terezija, ki je poslala nunam učiteljico z Dunaja, da jih je poučila o novem načinu šolskega pouka. Leta 1776 je poslala Marija Terezija v Ljubljano tudi učiteljico za čipkarstvo.

V tej dobi so bile že prve žene zaposlene kot tovarniške delavke v tovarni za svilene nogavice, v Ruard Desselbrunnerjevi predilnici, kjer je 1. 1763 delalo 409 predic. Imeli smo pa tedaj že tudi prve postavljene javne uslužbenke in sicer so merile sol na ljubljanskem magistratu. To službo so opravljale vsaj že 1660. leta. V obrtniških slojih je prišla žena do veljave, ako je kot vdova nadaljevala obrt svojega moža. Hčere odličnih rodbin, tudi plemenitajev, pa so se pogosto rade ali nerade zatekale v samostane.

O slovenski ženi, njenem junaštvu, trpljenju, ljubezni, veri poje

NARODNA PESEM

ki je spremljala našega človeka vsekod do najnovejših dobe, ko je gospodarska revolucija, ki jo je povzročil stroj, dala tudi ženinemu življenju drug, nov, svobodnejši razmah.

M. K.

Koža, dražja od zlata

**Plašč za četr milijona dolarjev — Krzno za slavnostne obleke in-
kaških velikašev — Činčile v ujetništvu — Drzna, a nekoristna ta-
tvina tujega agenta — Do dobičkanosne činčiloreje je še daleč...**

Od leta 1928. dalje je utegnla krzna-
ska stroka dobiti komaj toliko činčil-
nih kož, kolikor jih je zadostovalo za kratek
plašč. Činčilni plašč normalne veliko-
sti bi veljal 60.000 dolarjev — če bi mo-
gli dobiti zanj dovolj kož. V Parizu so za
en sam takšen plašč iztržili četr milijon-
a dolarjev. V zadnjem desetletju prete-
nega stoletja je civilizirani svet porabil

nekoliko sto tisoč

činčilnih kož, ki so danes dražje od zla-
ta, zato ni čudno, da so kuncem podobni,
25 cm dolgi glodavci, ki dajejo te kože.
Izumili, če izvezememo nekoliko sto dvojic,
ki jih gojijo v ujetništvu.

Zgodovina činčil sega v čase, ko so
Španci zavajevali Južno Ameriko. Poleg
zlata in draguljev je zbadal konkvista-
dorje v oči posebno krzno, ki so ga upo-
rabljali

inkaški velikaši

za svoje slavnostne plašče. Takšnega kr-
zna beli ljudje prej še nikoli niso videli.
Njegova barva se je spreminjala v vsakim
nositeljem gibom od dimasto sive do bi-
serno bele in krzno je bilo tako mehko, da
je bilo mogoče z njim obrobjati kakor
dih tenko svilo. Koža dani je bila preha-
pava, da bi dotik s tem krznom sploh ob-
čutila in vendar ni bilo tvoriva, ki bi

bolje varovalo telo pred
mrazom

nego to čudežno krzno.

Lahko razumemo, da so prve činčile ko-
že, ki so prišle v Evropo, zbudile pohlep
po nadaljnjih. Vedno več je bilo mož, ki
so zavaljali njih bajne cene tvegali življe-
nje na lovu za činčilami v njihovi vele-
gorodski andski domovini. Mnogi lovci se s
teh pohodov niso več vrnili. Prehude so
bile podobne prilike v teh visokih prede-
lih Južne Amerike. Lov pa je bil še

drugače silno težak.

Činčile so za tropsko vročino andskih vi-
šin in kratkih poletnih tednih, ko je lov
sploh mogoč, vse pretoplo oblečene, da
bi prihajale podnevi iz svojih skrivališč.
Pojavljale so se šele tedaj, kadar je bilo
za človeško oko že pretemno.

Navzlic tem težavam so izvažali vsako
leto sto tisoče kož iz Južne Amerike. Ob
koncu preteklega stoletja se je začelo po-
tem kazati takšno pomanjkanje, da so se
države Čile, Peru in Bolivija odločile

za strogo prepoved izvoza.

Toda bilo je prepozno. Več angleških in-
ženjerjev, ki so bili iz svoje domovine na-
vajeni na pogone na lisice, si je dalo vr-
huta gredo poslati več lisic in so jih spustili
v svobodo. S tem se je pojavil za činčile
še hujši sovražnik nego človek. Kmalu je
bilo videti, da ne bo ničesar več rešilo teh
živali v svobodni naravi popolnega pogu-
ba. Tedaj si je neki ameriški rudniški in-
ženjer po imenu Chapman vtepel v glavo,
da mora poskusiti z

rejo činčil v ujetništvu.

Po skoraj triletnem trdočrtnem iskanju
so mu Indijanci za visoko nagrado doba-
vili pet samcev in tri samice. Te živali so
menda predniki vseh činčil, kar jih danes
še živi. Bili so sicer že prej ljudje, ki so
jih skušali udomaćiti v drugih delih sveta,
toda vedno so ulete živali, čim so jih v
kletkah prinesli v dolino, poginile. Chap-
man je bil toliko razsoden, da se je odlo-
čil za drugo taktiko. Začel jih je

polagoma privajati na nižje
višine

in je imel uspeh. Trajalo pa je celih sed-
em let, preden je tvegati, da jih je pripe-
ljal do obale.

Od tam jih je spravil z ladjo v Kalifor-
nijo, a samo na ta način, da so jih spravi-
li v prostor, kjer so neprestano delovali
ventilatorji in kjer so neprestano obnav-
ljali led, da je prevoz uspel. Po treh letih
so se Chapmanovi rejenci začeli privaja-
ti severnega zmernejšega podnebja. Dobi-
li so mladiče in ni trajalo dolgo, da je bil
Chapman srečni lastnik nad

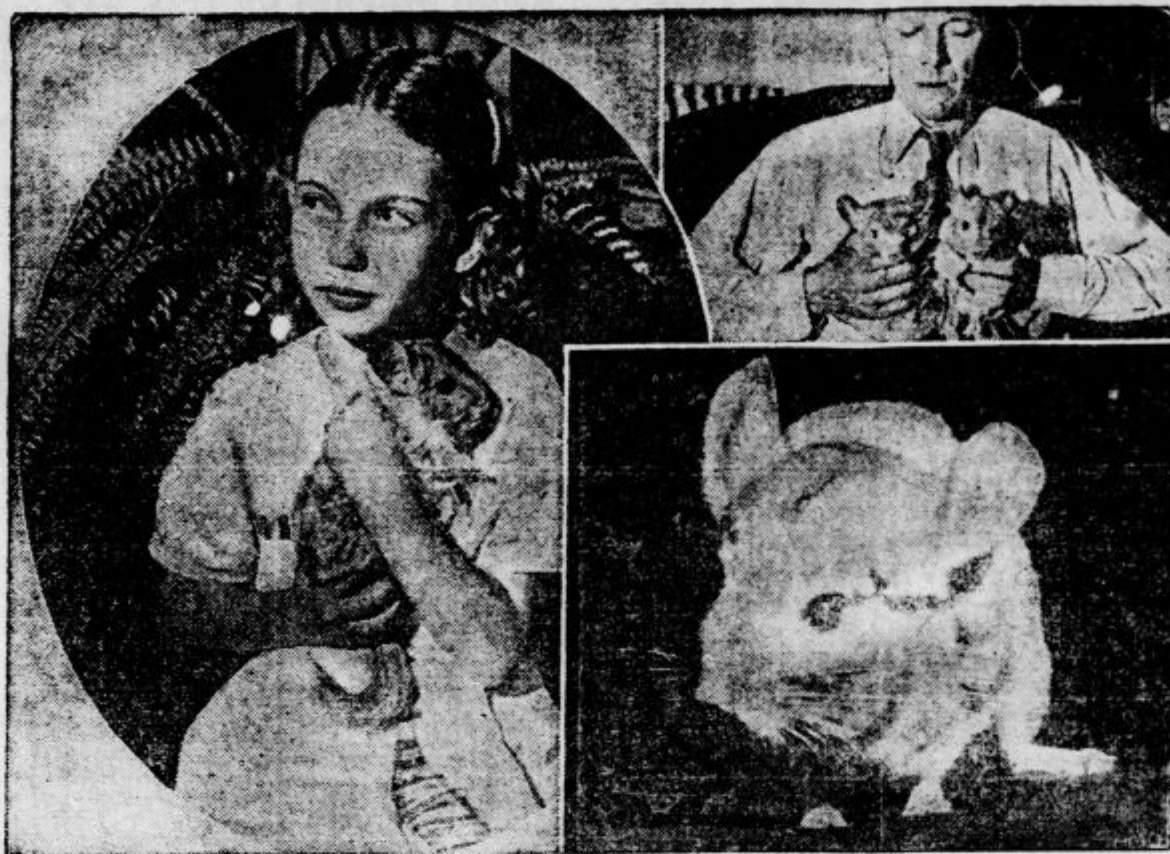
šestdeset parov živali.

Brez težav pa tudi potem ni šlo.

Nekega dne je Chapmana obiskal agent,
ki mu je ponudil za njegove živali v imenu
nekega evropskega sindikata milijon do-
larjev. Chapman je gladko odklonil. Na-
pravil pa je napako, da je agentu dovo-
lil fotografirati farmo. Agent je to prilo-
žnost z nekoliko prijatelji izkoristil in
ukradel polovico živali. Uspeh je lopova
opogumil, da je sklenil obdržati tudi de-
nar sindikata. Izginil je v Nemčijo. Mož
pa je pozabil na najvažnejšo stvar:

»Moj mož mi vsako leto za rojstni dan
lupi pristni bisere.«
»O milostiva, če je tako, sem prepr-
čan, da imate izredno bogato ogrlico!«
(»Ric et Rac«)

Trije primerki činčile, ki daje dragoceno kožuho

ukrasti tudi Chapmana.

ki je kot črni človek na svetu vedel, ka-
ko je treba male živali ohraniti zdrave in
žive. Nemška policija je na zadnje ukra-
dene činčile izsledila, bile pa so že tako
bojne, da so poginile, preden so jih mogli
poslati v Ameriko.

Iz tistih, ki so ostale Chapmanu, se je
potem razvila nova industrija činčiloreje.
Razene prvotne farme v Ingleswoodu, ki so
njene živali same

vrede 2 milijona dolarjev.

je danes še deset drugih farm v Ameriki,
kjer negujejo činčile z vsjo skrbjo. Vsaka
izmed njih je vredna 1600 dolarjev! Če po-
gledaš njih kožo pod mikroskopom, opa-
žiš, da je dlaka tanjša od svilnih niti, ki
jih predejo sviloprejkice, in celo tanjša od
pajčevine.

Ferdinand in Luiza

125 let stara nemška ženitna pogodba

Naslednja ženitna pogodba, ki sta jo
sklenila neki Ferdinand in neka Luiza pred
125 leti v Nemčiji, kaže, da so imeli ljud-
je v takšnih primerih enake skrbi in želje
kakor danes. Dandanes bi bila samo stili-
zacija teh desetih točk malo drugačna,
nemara nekoliko manj romantična in to-
pla, vsebina pa bi se dosti ne izpremenila.
Pogodba se glasi:

1. Ljubiva se iz vsega srca in se zdru-
žujeva zato za večno kot zvesta zakonska
druga.
2. Ferdinand bo posvetil vse svoje živ-
ljenje Luizi, da bi ji z neutrudno pridnost-
jo ustvaril udobno in brezskrbno življenje.
3. Luiza se bo nasprotno potrudila, da
bo s štedljivim gospodinjstvom obdržala
sebe in njega na zlati srednji poti pošte-
nega življenja.
4. Ker so v zakonu pogostoma malenkost-
ni vir velikih sporov, je obvezujeva, da
bova v nepomembnih stvareh popuščala.
5. Kar se tiče obleke, se bo vsak ravnal
po okusu drugega. Ferdinand se bo čuval
nemarnosti v obleki in Luiza se bo izog-
bala, da bi s pretiranim lišpom zbujala
pred svetom vtis, da hoče vezati druge
moške.
6. Zapovedujeta besede: hočem, vztra-
jam, zapovedujem, bova iz najinega do-
mačnega slovarja popolnoma črtala.
7. Luiza ne bo v družbah nikoli poka-
zala niti najmanjšega znaka, da bi svojega
moža prezirala, kajti žena, ki ji uhajajo
takšne izjave, da je drugim moškim neka-
kovod, da se ji približajo z upanjem na
zmago.

Kmet obiskal konja na bojišču

V neki vasi za Siegfriedovo črto so ne-
kemu kmetu vzeli konja za vojno službo.
Kmet je bil tako navezan na žival, da se
je navzile svojim 70 letom odpravil peš
na 50 km dolgo pot do Siegfriedove črte,
samo da bi pogledal, da-li za konja dobro
skrbijo. Z velikim zadovoljstvom je ugo-
vil, da konju nič ne manjka in se je po-
tem pomirjen vrnil domov.

50 okradenih trupel

Dunajska policija je prišla nekega 47-
letnega grobarja Karla R., ki so ga osu-
mili, da je neki mrtvi ženski ukradel iz
spodnje celjusti zlato zobovje. Prelskava
je ugotovila, da je bil sum upravičen, in
še več: pod premogetv v kleti grobarje-
vega stanovanja so našli v pločevinasti
skatli 20 zlatih mostov, 48 zlatih zob in
za 280 g raznih zlatih okraskov. Grobar
je priznal, da je od 1. 1936. dalje okradel
50 mrtičev.

I V E R I
Kdor odkrito govori, mora računati z
zahrbtnimi poslušalci.
Ne smeš se drugim, sam si najmanj to-
liko smešen!
Malenkosti, preko katerih ne moremo,
za nas pač niso malenkosti.
Mogoče je probleme tudi moriti, name-
sto da jih reševati.
Lenoba je smrtni greh nadarjenih.
Veselo do življenja je največje boga-
stvo.
Kdor nima nobenega cilja, je na koncu.
Prekomerno je vsakomur to, kar gre
preko njegove mere.
Vsaka beseda postane lahko geslo.
Kar je aktualno, je lahko zelo nemo-
derno.

Bicikel — vojni izum

**Mnogi izumi, ki jih je sprožila vojna, so postali koristni
tudi za mir**

Potreba po oboroženi sili ni vodila samo
do izumov vojaških napadalnih in obramb-
nih pripomočkov, temveč se je tudi splo-
šno, kakor naključje, pokazala izumitelji-
co. Nekatere najvažnejše pridobitve v pro-
metu so nastale celo samo zavoljo tega,
ker so ljudje prisiljeni, da se varujejo zo-
per vojne ukrepe.

Tako je nastalo n. pr. kolo. Ko je baden-
ski dvorni svetnik Kral von Drals 1813.
zgradil prvo dvokolo, ni mislil na to, da
bi ga uporabljali kot poceni prevozno
sredstvo za splošnost, temveč mu je le-
dela pred očmi samo možnost hitrega pre-
voznega pripomočka za vojaške namene.
Da bi dokazal uporabljivost svojega izuma
za takšne namene, je stavil, da bo šest-
najst ur hoda dolgo pot od svojega rojst-
nega mesta Karlsruhe do francoske meje
s svojim kolesom opravil v štirih urah.
Stavo je dobil in so mu nato dali patent.

Tudi pri nešteti poskusih, da bi se
zgradilo vozilo na strojni pogon, avtomo-
bil, so odločali vojaški razlogi. Ko je fran-
coski častnik Joseph Cugnot 1. 1765. s pod-
poro princa Morica Saškega zgradil prvi
avtomobil na paro, je hotel zgraditi prav
za prav samo vozilo za topove. Njegov
voz je bil precej okoren in se ni dal niti
krmariti, tako da je navzlic vsemu priz-
devanju njegovega izumitelja podrl neki
aid. Nekoliko let pozneje je poskušal svojo
srečo z novim, boljšim avtomobilom, a tu-
di tu ni izpolnil stare človeške sanje.

Misel o vodljivem zrakovlopu je šinila
grofu Zeppelinu prvič v glavo, ko se je
kot mlad častnik udeležil ameriške sece-
sijske vojne in si je zmisli, kolikšna
prednost bi imela kakšna vojska pred so-
vražno vojsko, če bi jo podpirali vodljivi
zrakoplovi. Med francosko-nemško vojno
je prednost takšne zračne ladje v primeri
s privezanim balonom dojel že tako daleč,

da je mogel v naslednjih letih delati na-
črte za velike, toge zračne ladje, ki so
bile razdeljene v celice.

Tudi moderno sporočanje vesti s pomoč-
jo elektrike izvira iz vojaških krogov. L.
1809., med francosko-avstrijsko vojno, se
je moral bavarski kralj kot francoski za-
veznik umakniti Avstrijem iz svoje pre-
stolnice. Tedaj je optični brzojav vest o
bavarskem porazu tako hitro sporočil Na-
poleonu, da je mogel ta že po šestih dneh
preprediti Avstrije iz Monakovega.

Bavarski kralj je tedaj spoznal, kakšen
pomen ima v vojni hitro prenašanje vesti
in je akademijo znanosti pozval, naj bi de-
lala za izboljšanje brzojave. Zdravnik dr.
Samuel Sommering, ki se je začel baviti
tudi s tem delom, je potem imel kot prvi
misel, da bi uporabil elektriko kot prena-
šalko poročil. Že po treh dneh mu je uspe-
lo poslati prvo sporočilo po žici na kratko
razdaljo, 8. julija 1809. je bil rojstni dan
električne telegrafije.

Doba industrije je dobila svoj izraz isto
tako po nekih vojaških izumih. Med krim-
sko vojno se je Henri Bessemer bavil s
topniškimi zadevami, uspele so mu neka-
tere izboljšave, na kar ga je Napoleon III.
pozval, naj bi s svojimi artilerističnimi
raziskavami in izumi nadaljeval. Izumitelj
je mislil pri tem predvsem na izboljšanje
kovinske proizvodnje za izdelovanje to-
pov in je izumil svojo znamenito peč za
izboljšanje v pridelavi železa in jekla,
kakor je označil njene namene prvi pa-
tent. Njegov novi topilni način za izde-
lovanje čistega železa in imel za posledico,
da ladje, mostovi in ogromne industrijske
naprave odtlej niso bile več navezane na
lito železo, temveč da so jih lahko izde-
vali iz jekla. Bil je to eden najpomemb-
nejših izumov, do katerega je prišel Bes-
semer pri vilvanju topov.

Novo merjenje padavin

Priloga švedskega vremenoslovca

Sodelavec stockholmske vremenske opa-
zovalnice je izumil novo pripravo za me-
rjenje padavin, ki se je zelo razširila. Pri-
prava je majhna in lahka ter deluje po
novem postopku, po katerem ima deset-
krat večjo občutljivost nego instrumenti
te vrste starejšega tipa. Padavine meri
lahko pred vsem v neomejenih količinah.

Padavine se zbira v premakljivi me-
rilni posodi, ki se samodejno izprazni po
določenem času in potem takoj spet de-
luje. Instrument beleži potrebne podatke
sam od sebe in obratuje vsakokrat po en
teden, tako da zahteva le malo upravlja-
nja.

Z umnim sistemom se količina dežja
zabeleži na papirni trak, s katerega lahko
razbereš natančno stanje padavin ob po-
ljubnem času v tednu. Beležke si sledijo
s presledki po eno minuto, kar je med
drugim zelo važno za proučevanje inten-
zitet dežja. Z isto natančnostjo beleži
priprava tudi sneg, ki pada v raztopino
kalcijevega klorida, tako da ostane tekoč
celo v najhujšem mrazu. Sneg povečava
prostornino kalcijevega klorida in prese-
žek se pretaka k merilni pripravi, kjer
se samodejno zabeleži.

Med drugim se je novi način merjenja
padavin izkazal uporabnega tudi za za-
varovalno stroko, kajti na podlagi zabe-
ležb je mogoče ugotoviti, da-li je v nekem
času padla zadostna količina dežja, ki bi
upravičevala izplačilo zavarovalnine zo-
per dež.

Racionirano življenje

Po novih odredbah dobiva nemški dr-
žavljan strogo določene količine živil s
posebnimi kartami. Samo krompir, zele-
njava, sadje in ribe se lahko dobe brez
karte — sveda v kolikor so ta živila
sploh na prodaj. Prebivalstvo je razdelje-
no v razne kategorije, ki dobivajo dolo-
cene količine živil v skladu z delom in
zdravjem. Normalna količina obeha te-
densko:

2,4 kg kruha, 500 g mesa, 80 g masla,
120 g margarine ali drugih maščobnih
nadomestkov, 65 g svinjine, 62 g sira, 100
g mezge, 250 g sladkorja. Prodaja mleka
je uklinjena razen za otroke pod 6. letom
(3 četrt litra na dan) in za otroke od 6.
do 14. leta (1 četrt litra na dan). Matere
z dojenčki smejo dobiti ½ litra mleka
na dan.

Petkratna površina Pariza

Francoški listi razmatirajo bilanco
enomesečnega vojevanja na zapadnem bo-
jišču in podčrtavajo, da so francoske čete
doslej zasledile 40 tisoč ha nemškega ozem-
lja, to je petkrat toliko, kolikor znaša
celokupna površina Pariza. V novih po-
stojankah so se Francozi povsod dobro
utrdili.

A NEK DOTE

Slovita pevka Jenny Lind je bila v neki
družbi. Nje sosed ob mizi je bil zelo raz-
tresen starejši gospod. Po večerji je pevka
malo zapela. Sedla je nato spet k mizi
in je prosila strežaja za kozareček konja-
ka. Strežaj se je kmalu vrnil s konjakom,
toda po pomoči ga je postavil pred pev-
kinoga sosed, ki je v svoji raztresenosti
kozareček prijel in izpil. Lindova je zaka-
ljala. »Kaj pa vam je, milostiva?« jo je
vprašal sosed. »Ali ste se morda preha-
dili?« — »O ne,« je odgovorila pevka ma-
lo nevoljno, »samo konjak mi je začel v
napačno grlo.«

Skidatelj Carl Maria v. Weber je bil
nekod v družbi, ki se v nji ni dobro po-
čutil, kajti neki blebatac je neprestano
imel glavno besedo. Skidatelj je zato
kmalu odšel.

Konaj je zapustil sobo, je blebatac me-
nil: »Gospoda Weberja so mi oplovavali
kot duhovita človeka, ki zna družbo do-
bro zabavati — a ni ves čas ust niti od-
pri!«

»Saj jih je odpri,« je odvrnil neka da-
ma. »Med tem ko ste vi govorili, je naj-
manj kakšnih desetkrat zazehal.«

VS AK DAN ENA

Petdeset let sem delal za enega in isto-
ga čefal.
»Da, da, tudi z menoj je tako! V krat-
kem bom praznoval zlato poroko.«
»New York«

Pariške midnočke s plinskimi maskami čez zama

SPORT

Točke in spet točke

Živahen razvoj nogometnega prvenstva v LNP

Sporod prvenstvenih tekem LNP za današnje nedeljo je razdeljen takole:

I. RAZRED:

v LJUBLJANI: Svoboda—Reka ob 10.30 na igr. Ljubljane in Jadran—Mars ob 15.30 na igr. Jadrana,

v KRANJU: Kranj—Bratstvo ob 15.30 na igr. Kranja,

v DOMZLAH: Disk—Hermes ob 15.30 na igr. Diska,

v TRBOVLJAH: Amater—Olimp ob 15.30 na igr. Amaterja in

v MARIBORU: Maribor—CSK ob 15. na igr. Rapida.

II. RAZRED:

v LJUBLJANI: Slavija—Moste ob 10.15 na igr. Jadrana, Mladika—Grafika ob 10.30 na igr. Adria—Korotan ob 14. na igr. Mladike in v CELJU: Store—Laško ob 15.15 na igr. Olimpa.

PODEZLSKE IN JUNIORSKE TEKME:

v LJUBLJANI: Slavija—Hermes jun. ob 9.15 in Reka—Jadran jun. ob 14.20 na igr. Jadrana, Ljubljana—Svoboda jun. ob 15. na igr. Ljubljane in Moste—Mars jun. ob 15. na igr. Ilirije, v Celju: Olimp—Jugoslavija jun. ob 13. in Celje—Atletik jun. ob 14.10 na igr. Olimpa ter v Mariboru: Maribor—Rapid jun. ob 14. na igr. Rapida, v Zagorju: Svoboda—Dask ob 15.30.

Dasi doma ni ligaških tekem, bo imela naša nogometna publika kljub temu še dovolj izbire in užitka!

Devet ligaških tekem

Ljubljana gostuje v Zagrebu proti Concordiji

Glavna pozornost vseh prijateljev nogometa pa bo poleg domačega prvenstva veljala tudi danes ligaškim borbam, ki jih je v obeh ligah nič manj kakor devet.

V hrvaško-slovenski ligi, kjer bje svoj boj za obstoj naša Ljubljana, bo danes odigrano še sedmo kolo, tako da ji manjkata do konca jesenskega prvenstva samo še dva termina, kar pomeni, da je vsaka tekma odsej še posebnega pomena za dokončni plasman v jesenskem prvenstvu. Današnji spored je spet popoln in obsega pet tekem.

Dvojni spored v Zagrebu

V Zagrebu gostujeta danes naša Ljubljana in osištka Slavija, kar se prvič z drugimi besedami in po vseh računih na papirju, da bosta Concordia in Hašk spet pridobila vsak po dve točki. Toda naši osištčani tudi niso začetniki v nogometu, in čisto se je že zgodilo, da so tako zvali favoriti gledali za točkami, ki so jih smatrali že za popolnoma sigurne. S Concordijo Ljubljana letos baš ni imela velike sreče, toda takrat je šlo le za prijateljsko srečanje in nazadnje ni bilo važno vprašanje zmagovalca. Danes pa gre Ljubljani za mnogo več in prepričani smo, da bo zastavila vse sile, da ostane vsaj v formi, kakor je bila proti Bački in si po možnosti ne poslabša pozicije, ki jo je po več neuspelih pokuših vendarle zasedla v prvenstveni tabeli. Enako bi se moglo trditi tudi o osištki Slaviji, ki ima v svojih vrstah nekatere odlične igralce, s katerimi je pred nedavnim baš iz Zagreba odnesla eno prvenstveno točko.

'Purgerski' izlet v Varaždin

tako pravi v Zagrebu današnjemu gostovanju, ki ga mora Gradjanski opraviti

Na Večni poti bodo že trenirali

Priprave za nedeljsko dirko motosekcije Avtokluba so v polnem teku

Med motociklisti se že kaže živahna napetost, ker nas samo še teden dni loči od odločilne hitrostne dirke v Ljubljani. Vi-deti je sicer, ko da se je Pluvius zarotil in sklenil izliti svoje zadnje vode na naše mesto, zaradi česar se ni bilo slišati ropotanja motorjev na Večni poti, vendar to ne pomeni, da se ne vrše nobene priprave. V mehaniki delavnic opravljajo strokovnjaki poslednje preizkušnje in priprave strojev, tako da bodo že danes ob ugodnem vremenu dirkači na svojih železnih konjih premerjali progo.

Večna pot je brez dvoma naša najzanimivejša dirkalna proga, ker vsebuje vse elemente ceste kot leve, desne, položne in ostre ovinkve, vzpon in padec ter je prav zaradi tega trd oreh tudi za rutiniranega dirkača. Zlasti ker je treba pogosto prevoziti v obe strani. Brzinski rekord s hitrostjo

96,4 km na uro, ki ga je dosegel Šiška, je dal priznanje ne le dirkaču, marveč tudi progi, ker je dokazano, da se je s tem uvrstila v mednarodno vrsto. Ta rekord pa se letos bržkone ne bo obdržal, ker se med motociklisti kaže odločna volja, da bi ga zrušili; težko pa je reči, kdo bo novi rekorder, ker bo konkurenca tokrat neprimer-no hujša. Tudi mestna občina je zavedajoč se pomembnosti te prireditve, izboljšala in priredila cesto v nekaterih nevarnih mestih, kar bo tudi vplivalo na doseg večje maksimalne brzine pri letošnji dirki.

Zaradi velikega zanimanja, ki vlada med občinstvom za dirko in zlasti za posamezne dirkalne motorje, bodo trgovci z motorni-mi vozili na splošno željo razstavili v iz-loženih oknih specialne stroje naših re-nomiranih dirkačev, kar bo občinstvu olaj-šalo presojo konkurenca na dirki.

Rudolfa Harbiga na 400 m v natančno 46 sekundah in na 800 m v času 1:46.6 kakor tudi novo svetovno znanjko v skoku na daljino, ki jo je dosegla nemška prvakinja Schulz s 6:12 m. Nad polovico vseh novih rekordov beleži seveda Finska, med katerimi jih ima pet sam Taisto Mäki, čudežni tekač in naslednik Nurmija.

Novi svetovni rekordi letošnjega leta so naslednji: moški: 400 m Harbig (Nemčija) 46 sek., 800 m Harbig (Nemčija) 1:46.6, 5000 m Mäki (Finska) 14:08.8, 10.000 m Mäki 29:52.6, 25.000 m Tamilla (Finska) 1:21.27, 2 milji: Mäki 8:53.2, 3 milje: Mäki 13:42.4, 6 milji: Mäki 28:55, 4X800 yardov: Amerika: 7:35.2, 4X1500 m: Madžarska 15:55.5, Finska 15:54.8.

Ženske: 80 m zapreke: Testoni (Italija) 11.3, skok v daljino: Schulz (Nemčija) 6:12 m.

Na sportni prireditvi v Viipuriju na Finskem je slavni metalec kopja in svetovni rekorder Matti Järvinen zalučal kopje do 76.54 m ter s to znanjko dosegel najboljši uspeh letošnjega leta.

Punčec in njegovi v Kaliforniji. Iz Forest Hilla, kjer se naši beli mušketirji na ameriškem teniškem prvenstvu niso ovenčali s posebno slavo, so Punčec in ostali trije odstopali v Kalifornijo, kjer sodelujejo v teh dnevih na velikem turnirju za prvenstvo Kalifornije. Kakor piše Franjo Punčec »Politika«, je v prvem kolu šlo vsem trem razen Mitliča dobro, le on je izgubil že pri prvem nastopu proti popolnoma neznaniemu partnerju. Izven dvoma je, da forma naših igralcev ni najbolj zanesljiva že zaradi tega, ker vlada zdaj v Kaliforniji izredna vročina, kakršne Evropa v tem letnem času niso vajeni. — Po večerašnji brzojavki iz San Franciska se je Punčec plasiral v finale za teniško prvenstvo Kalifornije, kar je vsekakor spet eden lepših uspehov našega najboljšega srednje-evropeca.

Blago po štiri dinarje meter!

Kako sta krošnjarja potegnila lahkovarne deželane

»Negi za Ormožane«, 6. oktobra

Se ni dolgo tega, ko se je pred postajo v Ormožu nekega jutra nabralo nenavadno mnogo ljudi iz vse ormoške okolice. Prišli so viničarji, kočarji in kmetje tam od Sv. Bolfenka in Sv. Miklavža, pa z »brega« okoli Sv. Tomaža in z ravnic do »prta Srjancon«. Ves prostor pred Grivčovo restavracijo jih je bil poln, na drugi strani tam prek tirov okoli skladišča pa so »lukaše« bratje Hrvatje od Vinice, Petrijanca in drugih vesnici. Železničarji so debelo gledali, saj ni bil nikjer pripravljen noben tabor ali shod, tudi nobeno romanje ni bilo na dnevnem redu. Najbolj čudno pa je bilo, da si nobeden izmed množičnih čakalcev ni kupil vozovnice. Očitno je bilo, da samo nekaj ali nekoga pričakujejo in da ne nameravajo dati železnice nobenega zasluga. Morda pride v Ormož sam ministrski pred-sednik ali pa celo dr. Maček! — tako so domnevali železničarji in resnični potniki.

Naposled se je uganka razvozla. Ljudje so bili navreli na ormoško postajo, da bi si nakupili raznega manufakturnega blaga po neverjetno nizki ceni. Tistega dne bi bila morala priti na postajo Ormož dva vagona češkega blaga vseh vrst. Neki židje so baje bili dobili dovoljenje, da izvozijo iz Češkomoravskega protektorata blago, ki ga hočejo prodati po vsaki ceni, samo da se ga znebijo. Tako sta pripovedovala nekaj dni poprej dva krošnjarja z manufak-turo po vsej lepi ormoški okolici na obeh straneh Drave. Trdila sta tudi, da bo lahko vsak kupec njunega blaga smel tega za-nienjati, če mu ne ugaia, samo v Ormož mora priti. Za štiri dinarje bo človek lahko dobil celo blago za moške obleke. Ni ču-dež, da je šla vest o tako ugodnih cenah kakor vihar po vseh bregačah in grabah. Kdor je imel količkar časa, se je odtrgal od doma in jo mahal »prta Ormoži«, da ne zamudi prilike. Pa koše in košare so imeli s seboj, da bi blago v njih ponesli domov.

Celo trgovci so verjeli govorici in neki so z vozovi in avtomobili pribrželi pred Griv-čovo restavracijo. Slednje dejstvo je pod-žgalo še neke nevernike, da so se tudi od-ložili za pohod, ki je obetal toliko profita. Kogar pa je delo zadržalo doma, temu je bilo hudo žal ali pa je naprosil srečnejšega sosedo, naj kupi za božjo voljo tudi zani nekaj tega »fal« blaga.

Pričakovanje odločnih kupcev je bilo ve-liko, še večje pa njihovo razočaranje, ko je pripisal mariborski vlak brez tistih dveh blagoslovljenih vagonov in ko so ga kakor vsak dan »razčesnoli na dva falata« — ene-ga za Čakovce, drugega za Lotmerk in je bil tir zopet prazen. Z dolgimi nosovi in bogatejša za lepo izkušnjo se je množica razšla na vse strani. Lahko si mislimo, da niso bile misli naših »manufakture« bog ve kako pobožne: pol dneva je bilo zgub-ljenega, marsikdo je kresval po dve uri da-leč, da si oskrbi za zimo, zdaj pa je moral lačen, žejen in s praznim košem domov. Še preden je ta ali oni dospel v domačo grabo, so bili tam že zvedeli, po čem je bilo v Or-možu »češko blago«. Vsak sosed, ki je ostal doma, je že poprej bil prepričan, da je vse skupaj samo farbarija, zato mu kajpada ni-ta na misel ni prišlo, da bi tudi letel na ormoško postajo. Pač pa je »spitavale« vsa-kega jezega »manufakture«, kdaj bo no-sil prvič hlače iz tistega »fal« cajga ali šofa. Na svoj račun so torej prišli samo bolj pametni ali — če hočemo — bolj počasni. Niti ormoški Grivec ni imel od »vekega še-rega« pred gostilno poštenega haska, saj so si samo neki »stacunarji« privoščili kak brizganeč. Dobitček sta imela krošnjarja, sa-mo da sta ga že poprej pobrala. Zdjaj bi bilo že prepozno in tudi malo prenevarno. Še dolgo si ne bo noben krošnjar upal tja na Kog ali Gomilo, na Vinski vrh ali v Kr-žanjščak, ker ve, da bi mu tam pošteno po-merili suknjo.

80 let Mihe Bajžlja

Korenjaka Mihe Bajžlja smo se spom-nili lani, ko je s svojo zvesto življenjsko družico Franjo slavil zlato poroko. Zdjaj mu z veseljem čestitamo k 80letnici. Miha

Bajželj se je rodil v Stražišču in se je iz-učil v sitarski obrti. Ko je bil star 29 let, se je poročil s Franjo Fabjanovo, s katero sta skrbno vzgojila 6 sinov in 4 hčera. Najstarejši sin je postal žrtev svetovne vojne, namajša hčerka pa je umrla pred tremi leti. Ostali otroci so ugledni napred-ni možje in žene ter sta roditelja na nje upravičeno ponosna. Miha Bajželj je vse svoje življenje posvetil delu in vzgledni skrbi za družino. V visoki starosti je ostal čil in krepak in želimo, da bi tak ostal še dolga leta.

Iz Škofje Loke

Dr. KOCJANČIČ zopet redno ordinira ŠKOFJA LOKA

Iz Hrastnika

h— Umrla je v Hrastniku 25letna ru-darjeva hčerka Julijana Babičeva Poko-pali so jo v petek na dolskem pokopališču. Naj v miru počiva! Prizadetim naše so-žalje!

h— Zvočni kino Sokol predvaja danes film »Medeni teden«.

Z Jesenice

Dr. Marčič, Jesenice zopet redno ordinira

h— Krajevni odbor za zaščito prebival-stva pred napadi iz zraka bo priredil več predavanj o vprašanju zračno-zaščitnega zavarovanja. Prvo predavanje bo v pone-deljek 9. t. m. ob 20. v risalnici osnovne šole na Jesenicah. Predavanje je nane-njeno predvsem hišnim lastnikom, ki so od odbora prejeli nalog, da izvrše zaščit-ne naprave v svojih hišah. Na tem pre-davanju se bo hišnim lastnikom razloži-lo, kako naj s uredbe zakonitost.

h— Zvočni kino Radlo predvaja danes ob 3. uri pop. in ob 8. zvečer prvi poljski velifilm »Po poti usode« (Znachor). Film je krasna umetnina. Med dodatki je kulturni film ter Paramountov zvočni tehnik.

Iz Kranja

h— Napad pod Sv. Joštom — fingiran

»Jutro« je v petek pričelo med dnevnimi vestmi, da je neznan ropar napadel pod Sv. Joštom 25-letnega mizarskega pomočnika Rotarja Josipa iz Zgornje Besnice. Rotar je izpovedal, da ga je napadel neki ropar in ga z revolverjem ustrelil. Zadeva pa je naslednja: V četrti opoldne je prišel k zdravniku dr. Pančetu tovarniški delavec Jože Rotar in ga prosil za zdravniško po-moč, češ da je ustreljen v glavo. Zdravnik je pregledal in ugotovil, da ima na sen-čih oglebino, osmojeno od smodnika. Čel-ne kosti pa sploh ni imel ranjene. Ker je zdravnik domneval, da ima Rotar kake no-tranje poškodbe od padca, je odredil pre-voz v bolnišnico. V istem času pa je ob-vestil Rotarjev brat kranjske orožnike, da je njegovega brata prejšnji večer napadel neznan razbojnik in ga ustrelil. Rotarja so nato zasliali toda še isti dan je žandar-merija ugotovila, da je njegova izpoved do-cela izmišljena.

h— Spominjska žalna svečanost ob peti obletnici smrti Viteškega kralja bo v po-nedeljek ob 20.30 v Narodnem domu. Pri-dite vsil

v Narodnem domu, Uprava Škole Ljubljana VIš.

Naše gledališče

D R A M A

Nedelja, 8.: Številka 72. Izven.
Ponedeljek, 9.: Kacijanar. Red B.
Torek, 10.: zaprto.
Sreda, 11.: Številka 72. Red Sreda.

O P E R A

Nedelja, 8.: Prodana nevesta. Izven. Zni-žane cene.
Ponedeljek, 9.: zaprto.
Torek, 10.: zaprto (generalka).
Sreda, 11.: Kjer škranček žvrgoli, opere-ta. Premiera. Premierski abonma.

Danes bodo vprizorili po znižanih cenah priljubljeno Smetanovo komično opero »Prodana nevesta«, ki, kljub temu, da je že nešteto krat šla čez naš oder, še vedno napolni gledališče. G. Franc kot Janko, ga. Heybalova kot Marinka, g. Betetto kot izvrstni Kecal in g. Banovec kot Vašek so nam porok, da bo nocojšnja pred-stava na izredni višini. Poleg omenjenih sodelujejo še Kogejeva, Španova, Ramša-kova, Janko, Dolničar, Simončič, Sekula, Dirigent Neffat.

★

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 11.: Pygmalion. Gostovanje mari-borskega gledališča.

Diplomatski slovar

Da še bolj ponazorim kočljivost medna-rodnih vprašanj, ki so v zvezi z izvajal-njem blokade kot izjemnega sredstva v pomorski vojni, ki še vedno pogreša svo-jo obvezno pravno ureditev, hočem vsaj na kratko prikazati pomen londonske po-morske konference iz leta 1909, katere za-ključna deklaracija (izjava) naj bi služila za osnovo vseh blokadnih pravil. Pravila, o katerih sem govoril v prejšnjem sestav-ku, so bila namreč brez izjeme sprejeta v londonsko deklaracijo, vendar niso obvel-jala kot obvezna. Ves razvoj po london-ski konferenci pomeni celo postopno od-daljšitev od njih.

LONDONSKA KONFERENCA L. 1909.

Povod za sklicanje pomorske konfe-ren-ce v Londonu, ki naj bi razpravljala o blokadi in njeni pravni ureditvi, je dala določba 12. haške konvencije, ki se je izrekla za ustanovitev posebnega »Med-narodnega sodišča morskega plena«. Naloga tega sodišča naj bi bila, da bi kot zadnja in nepristranska instan-ca vršilo revizijo sodb, ki jih izdajajo po-samezna sodišča morskega plena vojsku-jočih se strank. S tem se je skušalo uve-sti mednarodno nadzorstvo nad sobami nekontroliranih sodišč morskega plena vojnih strank in jim s tem dati objektivno vrednost. A ker je bil postopek sodišč morskega plena pri posameznih vojskujo-čih se strankah preveč različen, se je zde-la ustanovitev mednarodnega sodišča morskega plena nemogoča brez poprej-šnje poenotenja določb o morskem plenu. Zato je bila po haški konferenci iz leta 1907 sklicana za na-slednje leto konferenca v Lon-don, ki naj bi posebej razčistila ta vpra-sanja. Londonska konferenca je začela svoje delo v novembru leta 1908 in ga za-ključila z že večkrat omenjeno dekla-racijo v februarju naslednjega leta. Namen londonske konference v pogledu blokade je bil, da dopolni določbe pariške deklaracije iz leta 1856.

PARIŠKA DEKLARACIJA

Pariška deklaracija, o kateri sem delo-ma že pisal, je proglasila naslednja glav-na pravila pomorske vojne:

1. Ukinitve in prepoved piratske vojne.
2. Prepoved zaplembe nevtralnega to-vo-ra na sovražni ladji, v kolikor ne gre za blago vojnega tihotapstva, katerega prevoz ni dovoljen.
3. Prepoved zaplembe sovražnega tovo-ra na nevtralnem trgovski ladji, v kolikor spet ne gre za blago vojnega tihotapstva.
4. Dopusitev samo dejanske (efektivne) blokade, ki mora biti »izvedena z zadost-nimi silami, da se zares lahko prepreči do-stop do sovražne obale«.

LONDONSKE »UGOTOVITVE«

Poslednje tri točke pariške deklaracije so bile predmet novega proučevanja na že navedeni londonski konferenci leta 1908-1909. Sklepi te konference, izdani v obliki »deklaracije«, ki tvorijo zelo važen vir pozitivnega mednarodnega prava, v kolikor se v uvodnem protokolu k tej deklaraciji izrecno poudarja, da ne gre za pravila, ki bi jih udeležene države na novo sprejele kot prostovoljno skupno pravo, temveč zgolj za »ugotovitve« na konferenci udeleženi polnomočni za-stopniki držav v mednarodnem običajnem pravu že veljavni norm (pravil). Pomen uvodne izjave je predvsem v tem, da smemo smatrati vse kasnejše kršitve pravil, sprejetih v londonsko deklaracijo, kot prave svojevredne pravne kršitve, četudi deklaracije niso ratificirale vse udeležene države. Vsekakor se ne more reči, da bi zaradi te kršitve že tudi pravila deklaracije nehala veljati, kakor bi smeli to trditi v primeru spo-razumevanja določitve pravil v mednarodnih dogovorih, ki bi se kasneje krši-li. O formalni obveznosti londonskih pravil pa vsaj glede onih držav ne mo-remo govoriti, ki londonske deklaracije niso nikdar ratificirale in nikdar dejansko priznavale (n. dr. Anglija). — Scrutator.

Atletski miting Hermesa

Ljubljana, 8. oktobra.

Na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno je atletska sekcija ZSK Hermesa danes po-poldne izvedla svoj miting po dolžnosti, ki ga je po močno pokvaril dež. Razen Her-mežanov, ki so v teku tekmovalja zaradi dežja večinoma odstopili, in enega člana Primorja so konkurenco sestavljali v glav-nem Ilirijani, ki so tudi zasedli vsa prva mesta. Rezultati so glede na slabo vreme in slab teren prav dobri.

Podrobno so se plasirali:

100 m: 1. Čičar 11, 2. Vilar 11.3, 3. Sod-nik (vsi Ilirija) 11.6.

Stafeta 4X100 m: Ilirija (Čičar, Ober-šek, Vilar, Sodnik) 45.4.

1500 m: 1. Podlipce 4:34, 2. Megušar (oba I) 4:36.

800 m: 1. Oberšek 2:00.9, 2. Glonar (oba I) 2:04.8.

10.000 m: 1. Glavnik (I) 38:04.

200 m: Kolenc (I) 24.3.

Skok v daljino: 1. Čičar 6.28, 2. Vilar (oba I) 5.74 m.

Met krogle (7.25 kg): 1. Stadler (II) 11.50 m, 2. Košer (II) 11.27 m.

Pri stafeti velja opomba, da so bile pre-daje izvrstne!

1939 : 12 novih svetovnih rekordov

Lahkoatletsko leto 1939., ki se mora smatrati za zaključeno, je kljub nemirnim časom prineslo celo vrsto odličnih uspe-hov. Izmed vseh 12 novih svetovnih rekor-dov so jih 10 zabeležili moški, ostala dva pa gresta v dobro ženskam. Z eno izjemo so bili vsi ti novi rekordi doseženi v disci-plinah tekov, med katerimi pa je nekaj ta-kih, ki so jih še pred nekaj leti smatrali za zadnjo mejo, kar bi nje moge doseči člo-veške sposobnosti. Med te je treba pred-vse pristeti nov svetovni rekord Nemca

Dotrpel je danes

MARTIN HUDALES

policijski stražnik I. razr. v pokoj

Pogreb dragega pokojnika bo objavljen v dnevnem časopisju.

LJUBLJANA, dne 7. oktobra 1939.

Žalujoci:

FRANJA roj. KORBAR, žena; SLAVKO, kapet. I. kl., FRANC, policijski nadzornik, sinova; MINKA poroč. BERTONCELJ, ANKA poroč. REPE, BETA, prof., MALCI poroč. ŠVENT, hčere — in ostalo sorodstvo.

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

»Zagreb«. — Šele Vaše tretje pismo nam daje dovoljno osnovo za dokončno pojasnilo. Vaša hiša je nova ter uživa v smislu čl. 37. II. zak. o neposred. davkih davčno olajšavo, ker je zgrajena v okolinski črti kraja, ki je proglašena za letovišče, skrozi dobo 20 let. Odstavek III. navedenega člena, ki predvideva za zgradbe na kmetih zunaj letoviških okolišev posebno razporeditveno, v Vašem primeru torej ne pride v poštev, čeprav se baviš izključno samo s poljedelstvom. Kot odmero podlago za zgradarino je torej vzeti najmanjša vrednost Vaše hiše, od katere plačujete 12% osnovni davek brez dopolnilnega davka in samoupravnih doklad. Ker ste bili v svoji prijavi navedli razmeroma nizko najemno vrednost, jo je davčna uprava v smislu zakona sama zvišala. S katero drugo zgradbo jo je primerjala, tega seveda ne moremo ugotoviti, pač pa je morala biti za davčno upravo merodajna kakovost in lega zgradbe, ki je služila Vaši hiši kot primer. Davčna uprava je morala torej upoštevati vse okoliščine in dejstva, od katerih je bila zavista ugotovitev višine najemne vrednosti ter je morala v davčni prijavi sami razložiti, kako je postopala. Objekt, s katerim je opravila primerjavo, je morala popisati, ter navesti vse podobne momente med objektom, ki se je primerjal, in objektom, s katerim se je primerjal. Nadejamo se, da se po Vašem končnem pismu z dne 1. t. m. popolnoma razumemo.

K. B. — Lj. — V svojem pismu nas sprašujete, kdaj zastara pravica do izterjave takse. — Takšna pravica zastara v smislu čl. 33. taks. zak. v petih letih. Zastaranje se začne in sicer: a) pri listinah z dnem, ko se spis, zavezan taksi, prvič uporabi pred oblištvom, ali če oblištvo brez tega zve za tak spis; b) za vse ostale posle, ki so obremenjeni s takso, z dnem, ko oblištvo zve, da taksa ni plačana. Če se prisodi taksa z razsodbo ali kakršnokoli odločbo, zastara pravica, izterjati takso, v 24 letih. Vsako opravilo oblištva glede izterjave takse pa zastaranje prekine in teče to iznova od poslednjega opravila oblištva za odmero in izterjavo.

F. T. — M. — Doslej se niste imeli služkinje. Vaša žena je je najela še s 1. septembrom t. l. Ali si morate nabaviti davčno karto za ta hišni posel že letos, ali še le s 1. I. 1940? Mnenja ste, da davčna karta za letošnje leto izostane, ker služkinja ni bila zaposlena vse leto. — Davčna karta za služkinjo ste si morali nabaviti v smislu določbe čl. 95. zak. v 15 dneh po sprejemu v službo, torej najkasneje do 15. IX. t. l. Karto za leto 1940 pa si boste morali nabaviti do konca meseca januarja 1940. Poslodavec, ki davčne karte vočbe ne nabavi, ali je ne nabavi pravočasno, plača za kazensko petkratno vrednost davčne karte.

M. T. — J. — Radi davčnih zastankov Vam je davčna uprava zarubila več pohištva, ki bo prišlo že v doglednem času na javno dražbo. Ali bi mogli to pohištvo na javni dražbi odkupiti ter si na ta način zagotoviti, da pride za razmeroma nizko odkupnino zopet v Vašo posest? — Po čl. 68. izvršilne uredbe davčni dolжник ne sme podajati ponudkov ne zase ne v tujem imenu; prav to velja za izvršilnega organa in za njegove sorodnike. Tudi dolžnikovi zastopniki ne smejo za dolžnika podajati ponudkov. Zato Vam svetujemo, da se sporazumete z davčno upravo še pred razpisom javne dražbe ter plačate vsaj nekaj na račun davčnega zaostanka. Po našem mnenju ni izključeno, da boste s tem dosegli preložitve dražbe, seveda, ako bo davčna uprava uvidela, da so za preložitve dražbe dani vsi pogoji in da izterjava ostalega davka ne bo ogrožena.

»Družba«. — Na Vaše vprašanje Vam odgovorjamo z določbo čl. 74. zak. o neposred. davkih, ki veli, da so družbenemu davku med drugimi zavezane delniške družbe, komanditne družbe na delnice, zavarovalne družbe in hranilnice, kolikor so vse te osebe zavezane javnemu polaganju računov ter imajo svoj sedež na ozemlju naše kraljevine. Važen pogoj za zavezanost podjetij družbenemu davku je obsežen v zakonskem postulat, da so podjetja zavezana javnemu polaganju računov. Ta dolžnost pa se ne smatra za obstoječo samo tedaj, če mora podjetnik javno oglašati svoje poslovne račune ter jih predlagati upravnemu organu, ki je pristojen za zaščito dotičnih javnih koristi, marveč obveznost, javno polagati račune, se smatra za obstoječo tudi, če mora pokazati podjetnik poslovne račune tudi izven kroga deležnikov v podjetju organu, ki je pozvan štiti javne koristi. Iz povedanega boste mogli že kolikor toliko posneti, ali bo zavezano Vaše podjetje družbenemu davku, ali pridobini.

I. S. — C. — Od Vašega novega obrata je davčna uprava odmerila za enkrat pridobitno samo začasno. Kdaj se bo izvršila definitivna odmera? — Od novih podjetij, obratov in poklicev plačujejo davčni zavezanci, dokler se ne ugotovi prvi čisti letni dohodek, davek začasno in sorazmerno s podobnimi, po tej obliki že obremenjenimi podjetji, obrati in poklicji; po ugotovitvi čistega letnega dohodka pa se izvrši končna odmera tako za prihodnje davčno dobo kakor tudi sorazmerno s časom, minulim od začetka davčne obveznosti do konca prvega poslovnega leta. (čl. 58. zak.)

Isti. — Na Vaše vprašanje, katero pridobitno poslovanje se sme označiti za zavezano davku, Vam sporočamo, da mora pri vsakem pridobitnem poslovanju konkretno obstajati namera, dosežati dohodek. Kjer take namere ni, ali je ni mogoče konkretno nadzirati, tudi ni davčne obveznosti (Točka 4. pravilnika k čl. 42. zak. o neposred. davkih.)

Pravna

J. T. C. Soloobvezni otroci Vašega sina in njegove žene so ostali brez sredstev, ker je odšel začasno k vojakom. Kmetstva občina, kamor so pristojni, nima sredstev, da bi jim pomagala. — Medtem je bila pred dnevi izdana uredba ministrskega sveta, s katero se bo dajala podpora družinam dotičnih oseb, ki so bile poklicane v vojaško službo. Tako ženi, kot tudi otrokom pripade podpora v vašem kraju po čl. 5. — dnevno, za vsakega otroka pa po čl. 3. — Prizadeta žena naj se čimprej zgleda na občini, v kateri sedaj biva, kjer bodo njeno prošnjo sestavili na zapisnik. Občina mora nadalje uradoma in nujno ukreniti vse, kar je predpisano po uredbi, da zamore odbor za podporo, ki bo postavil pri dotičnem sodišču, izdati odločbo o podpori in tako olajšati bedo.

A. K. 52. Že pred svetovno vojno je zapustil vaš oče posestvo starejšemu sinu, druge pa odpravil z malenkostno doto. Sin je v svoji oporoki zapustil celo premoženje ženi, ki je izročila posestvo svoji sorodnici. Vprašujete, ali bi mogli doseči še kako plačilo iz očetove zapuščine. — Tekom treh let po očetovi smrti bi mogli se poskusiti ovreči njegovo poslednjo voljo. Po treh letih je pa taka pravica zastarana in bi v morebitni tožbi, če bi jo skušali vložiti, gotovo propadli, ako bi nasprotnik v pravdi postavil tak odgovor. Ker nimate v zapuščini po Vašem bratu pravice nujnega deleža, je tudi misel na uveljavljenje kakih namišljenih pravic do njegove zapuščine proti njegovi ženi — popolnoma odveč. Zapuščina po drugem bratu, ki je menda padel v vojni, a se ni bil proglašal mrtvim, bo zapuščinsko oblastno obravnavano pri sodišču šele takrat, kadar bo izrečena od pristojnega okrožnega sodišča njegova pritožba za mrtvega.

P. Z. M. Ste trgovci, ki vlaga radi pri vrednosti spornega predmeta za tožbo za drugo- za odloč- skupaj za dopri- nos

vrednosti spornega predmeta	za tožbo	za drugo-	za odloč-	skupaj	za dopri-
do 300 din	1.50 din	0.75 din	7.50 din	9.75 din	1. — din
do 500 din	1.50 din	0.75 din	15. — din	17.25 din	2. — din
do 1000 din	3. — din	1.50 din	22.50 din	27. — din	3. — din
do 3000 din	9. — din	4.50 din	30. — din	43.50 din	4.50 din
do 4000 din	15. — din	7.50 din	50. — din	72.50 din	7.50 din
do 5000 din	15. — din	7.50 din	50. — din	72.50 din	7.50 din
do 6000 din	15. — din	7.50 din	60. — din	82.50 din	8.50 din
do 6250 din	21. — din	10.50 din	60. — din	91.50 din	9.50 din

Tabela velja za primer, da je tožena le ena oseba. Ako je toženih več oseb, je potrebno taksiirati po toliko več drugopisov, poleg tega pa plačati za vsakega nadaljnje- ga tožena, razen prvega še posebno takso za duplikat sodne odločbe, ki znaša ob vrednosti spornega predmeta do 500 din po 3 din, nad din 500 pa po din 15. V istem znesku kot tožbo (prvopis tožbe), je taksiirati tudi upor zoper plačilno povelje, če ga hoče prizadeti toženec vložiti. Seveda

Zdravniška

Hermes: Mere, ki ste jih navedli, so še normalne. Ste pa ne navadno krepko razviti, vendar se ni treba zaradi tega delati skrb.

B. M.: Ključ, do rešitve problema v vašem primeru leži v zdravljenju nervoznosti prizadete osebe. Možno pa je, da gre tudi za kakšno organsko napako. Večinoma je to živčnega izvora. Svetujem zdravniški pregled ali zdravljenje. Lahko se zgo- di namreč, da pridete v skrajno neugoden položaj.

A. D. Srečni: Zdravljenje padavice je zelo različno in se razna po vzroku iste. Predaleč bi šel, ako bi se hotel spuščati v podrobnosti. V glavnem se priporoča neslana dijeta in brom. Uživanje alkohola je prepovedano. Glede recepta se obrnite na vašega zdravnika.

Slavica: Zajedalce morate mehanično odstraniti. Nadalje pripravite parno kopel in umivanje obreze z milnim špiritom. A. B. Krupljin: Deformacije nog v tem smislu, kot jih opisujete vi, opažamo predvsem pri rahitisu. Priporočam torej, da dajete otroku ribje olje, mnogo sočiva in da ga vodite mnogo na sonce. Pozimi pride v poštev obsevanje s kremensko lučjo. Iz vašega pisma si ne morem ustvariti jasne slike, koliko so noge deformirane. Ako je deformacija težka, je potrebno nositi posebne ortopedске aparate. Najbolje bo, da se posvetujete s kakim ortopedom, ki bo po pregledu odredil potrebne mere.

J. Z. Kamnik: Brez pregleda je težko reči daleč gre samo za vnetje nožnice, ali pa za vnetje maternice. Verjetnejša je zadnja domneva. Priporočam tople sedeče kopeli, odnosno tople obkladke ter čim več počitka. Ako se bo stanje poslabšalo, bo treba k zdravniku.

J. A. Markovec: Preberite odgovor pod J. D. Srečni.

Larin 2: Brez preiskave je težko go- tovostno reči, odkod izvira sluz pri hrkanju. V vašem primeru se mi zdi verjetnejše, da gre za katar grla, kot za katar bronhov. Priporočam inhalacije nad toplo vodo, ki ste ji primešali par kapljic mentolovega olja. Opustite kajenje in skrbite sploh, da boste mnogo na svežem, čistem zraku. Mislim, da se vam bo stanje na ta način kmalu popravilo.

E. J. Ljubljana: V takih primerih kot je vaš, je vsako razlajanje popolnoma odveč, odnosno celo škodljivo. Potreben je namreč točen klinični in mikroskopski pregled ždi se mi sicer, da gre za katar in ne za redkev. Mnenja sem pa, da more edino preiskava polnisti celotno stanje.

C. A. Hrastnik: Priporočam, da izpirate usta s kameličnim čajem in da mnogo žvečite n. pr. posušeno sadje ali pa žvečilni gumi.

Kmetijska

Sadni kis

M. A. Lj.: Vprašujete, kako se napravi sadni kis za domačo uporabo. — Sadni kis je prav dobro začimba, veliko bolj zdrav kot pa kis, napravljen iz ocetne esence. Dobiva se s pretvorbo alkohola v ocetno kislino. To pretvorbo opravijo bakterije, ki zahtevajo za svoje delo določene pogoje. Ti pogoji so: 1. Alkoholina tekočina naj ima do 10% alkohola. 2. V času vrenja mora priti do alkoholne tekočine dovolj zraka. 3. Najprimernejša temperatura za vrenje je 30—35° C. 4. Iz boljše sadija dobite boljše kis.

Jabolčni kis napravite na ta način: Jabolčne tropine, ki ostanejo od stiskanja, kakor tudi jabolka, ki niso za drugo rabo in jih zdobite, se dobro zmešajo, zložijo v kad in dobro zbijajo. To polijete z nekaj tople vode in prepusite vrenju. Pri primerni toploti prevre za 10—15 dni. Iz sadnega sladkorja se je napravil alkohol. Zdjaj trop zrahljajte, dajte v kad na 100 l 2—3 litre dobrega vinskega octa (s tem dodate ocetne bakterije) in pustite, da se vkisa. Zdjaj mora biti kad na temperaturi od 30 do 35° C. Čez kak mesec dni bo kisanje gotovo. Nato lahko kis točite kar iz kadi. Še boljše pa je, da vse sprešate in kis shranite v tistih posodah. Tudi slab sadje- vje lahko predatele v kis. Daste mu na 100 l 2—3 l dobrega vinskega kisa, pri temperatura 30° C boste imeli čez dober mesec iz sadjeva kis. Iz bolnega sadjeva pa bo seveda dober sadni kis težko napraviti.

Jabolčna marmelada

Ista: Za jabolčno marmelado napravite

hranilne stroškov sam opominske tožbe zoper svoje dolžnike. Čuli ste, da je sedaj plačevati še neki posebni doprinos za gradbeni fond. — Da ustrežemo vam in vsi drugim zainteresiranim, objavljamo ponovno tabelo, iz katere razvidite, kakšne takse in kolikšen doprinos je plačevati za tožbe v opominskem postopanju. Tožbo oz. vlogo je taksiirati s sodno takso in z posebno markico za sodni doprinos. Predvsem Vas opozarjamo, da velja zakon o opominske- nem postopku le v območju apelacijskih sodišč v Ljubljani in Splitu, ne pa v ostalih krajih države. Z opominsko tožbo je mogoče uveljavljati le denarne in zahteve na izročitev zamenljivih stvari do vrednosti din 6250. — Tožbo je vložiti v primeru, da je eden toženec v dveh enako se glase- čih izvodih, v primeru, da je več tožencev, pa v tolikih, da dobi po en izvod vsak izmed njih en izvod pa ostane za sodišče. Sodišča dopuščajo, da se taksa v celotnem znesku nalepi na prvi izvod. Taksa oziroma sodni doprinos znaša ob

je treba tudi na upor plačevati sodni doprinos, ki znaša najmanj din 0.50, največ pa din 25. Plačevati je po 1/10 od zneska sodne takse. Sodni doprinos je obvezno plačevati na vse vloge, ki so došle na so- dišče po 16. IX. 1933. Doprinos gre v fond za zgraditev popravila in opremo sodnih zgradb in za urejanje zemljiških knjig. Izšle so posebne markice v to svrhu po din 0.50, 1. —, 2. —, 5. —, 25. —

tako-le: Popolnoma zrela jabolka dobro umijete in zrežete. Zrezani kosi se nekaj vode kuhajo tako dolgo, da se razkuhajo. Seveda morate mešati, da se vam ne pri- smode. Razkuhana kaša se nato preparira in med stalnim mešanjem kuha v plitvih posodah, da se zgosti. Proti koncu kuha- nja dodate na vsak kg 20—30 dkg sladkorja. Marmelada je tem trajnejša, čim go- stejša je.

Priprava češpljeve marmelade gre na isti način. Zdrave zrele češplje razkuha- te, pripravite in vkuhavate do zgoščenja. Za slajenje je treba manj sladkorja, od- visno pa je to od okusa. — O pripravi brezalkoholnega sadnega soka smo že od- govorili v eni izmed zadnjih nedeljskih števil.

Hranjenje čebule

F. M. Trb. Imamo precej čebule, ki bi jo radi ohranili, do druge letine. Kako in kje naj se hrani čebula, da se ne pokvari?

Čebulo za shranjenje na daljši čas morate najprej dobro posušiti, dalje odstraniti vse nagnito listje in vse ranjene gomolje. Hraniti jo lahko na visečih lesah ali obesoeno v kith, glavno je, da ni pre- gosto naložena. Prostor, kjer se čebula ohrani, naj bo zračen, suh in hladen. V vlažni in topli shrambi čebula pre- hitro odganja in gnije. Zopet na pazite, da ne bi pozimi čelu zmrazil ali da se preve ne izsuši. Do zime je lahko v podstrešju, dalje pa naj se hrani v suhi shrambi v prtilju.

ŠAH

S turnirja za prvenstvo Zedinjenih držav ameriških je še naslednja odlična pozicijska partija novega prvaka.

Beli: Seidman Crni: Fine

Damski gambit.

1. c2—c4 Sg8—f6
2. Sb1—c3 c7—c5
3. Sg1—f3 d7—d5
4. c4 : d5 Sf6 : d5
5. d2—d4 e7—e6
Z izpremenjenim vrstnim redom potez je tako nastala varianta damskega gambita, ki jo navadno dosežemo s potezami 1. d4, d5, 2. c4, e6, 3. Sc3, Sf6, 4. Sf3, c5, 5. cd5, Sc5.

6. e2—e3 Običajnejše nadaljevanje je 6. e4. Sc3, 7. bc3, cd4, 8. cd4 : Lb4 9. Ld2 Ld2, 10. Dd2 : itd. Toda ta varianta vodi ob naj- boljši igri po znanih vzorih do remis- pozicije Zato so ruski mojstri zadnje čase začeli forsirati potezo v partiji, ki morda bolj ohrani napetost v poziciji. Poslužil se je tudi Botvinnik v znani partiji z dr. Aljechinom lani v Avro-turnirju.

6. . . . Lf8—e7
To je morda boljše nego Sc6, kar je v omenjeni partiji igral dr. Aljechin.

7. Lf1—e2? Prepisavng. Najbolje je gotovo 6. Lc4, nakar mora črni nekaj ukreniti proti grožnji 7. Ld5 : in nato dc5.

7. . . . 0—0
8. 0—0 b7—b6
9. Dd1—b3

Beli zamuja ugodno priliko, da bi za- igral s Sd5, Dd5, 10. dc5 : na izenačenje.

9. . . . Lc8—b7
10. Tf1—d1 Sb8—d7

Crni ima sedaj vse svoje lahke figure, zlasti damskega lovca, lepo razvite, med- tem ko bo belemu Lc1 očitno delal pre- glavice.

11. Sf3—e5? Nova napaka. tokrat morda že odločil- na Crni sedaj izvrstno izrablji priliko, da forsira ugodno končnico. Pravilno je bilo 11. Ld2, in nato Tac1, čeravno ima črni vsakakor že boljše pozicijo.

11. . . . Sd7 : e5

12. d4 : e5 Crni si je zagotovil majoriteto kmetov na damskem krilu, kar je običajno zelo važno v končnici; beli pa ima še tudi dvo- jnega kmeta. Za napad na kraljevem krilu bi mu ta eventual. lahko prišel prav, toda za to svrhu zopet bele figure ne stoji do- bro.

12. . . . Dd8—c7
13. Sc3 : d5 Lb7 : d5
14. Db3—c3 Tf8—d8
15. b2—b3 Td8—d7
16. Lc1—b2 Ta8—d8

Beli ni dovolj razvit, pa črni to izrablji, da si zagotovi premoč na d-liniji. Ne gre namreč sedaj 17. Lb5, Lc6, 18. Td7, 19. Lc6, Dc6; in črni končnoveljavno zavlada nad d-linijo.

17. Dc3—c2 Dc7—b7

18. f2—f3? Tu pa je bilo vsekakor Lb5 že neob- hodno potrebno. Po Lc6, 19. Td7, Dd7, 20. Lc6, Dc6, 21. Td1 bi imel sicer beli tudi slabo končnico, toda mnogo bolj zno- snogo nego v partiji.

18. . . . b6—b5! S tem je preprečena možnost razbre- menitve, pa še začenja črni obnem upo- rabljati svoje glavno orožje, premoč na damskem krilu.

19. Ta1—c1 Db7—b6
20. e3—e4 Ld5—c6
21. Td1 : d7 Td8 : d7
22. Tc1—d1 c5—c4!

Če Kh1, potem cb3, 24. ab3, Df2 in be- lemu mora zmanjkati potez.

23. . . . c4 : b3
24. a2 : b3 Td8 : d1
25. Dc2 : d1 Lf8—c5!

Čeprav so trdnjave menjane, nima beli nobenih izgledov na rešitve. Sedaj stoji še tudi njegov kralj nesigurno, lovčema pa zapirajo lastni kmetje poti. Črna lovca sta mnogo aktivnejša ter dajeta celo nekaj možnosti za napad. Pri vsem tem pa črni lahko v miru začne prodirati s kmetom več na damskem krilu, ne da bi imel beli možnost kakršnekolik protiakcije. Fine v naslednjem svojo prednost na klasični na- čin uveljavlji.

26. Lb2—c3 a7—a5
27. Dd1—d3 h7—h6

Črni mora najprej svojo damo odve- zati varovanja točke d8.

28. Kf1—e1

Dobrih potez ni.

28. . . . b5—b4
29. Lc3—b2 Lc5—g1
30. h2—h3 a5—a4
31. b3 : a4 Lc6 : a4

Prosti kmet si je odprl pot.

32. Ke1—d2 Kg8—h7

33. g2—g4

Ne gre več niti 33. Kc1, Lh2, z grožnja- mi Lf4+ in Dg1+.

33. . . . Db6—f2

34. Lb2—a1

Beli je v »nujnicu«. Na Kc1 dobi De1+.

34. . . . Df2—h2

Na Dd6 ali Lb2 bi dobilo Df4+.

35. . . . Lg1 : d4

36. Dd3 : d4 La4—b5

37. Dd4—e3 b4—b3

Beli se vda.

Po zamenjavi gre seveda b-kmet v da- mo.

Vasja Pire

Novi orehi

Posetnica

Ivan Lot

Travnik — Jarše

Iz črk posetnice je treba ugotoviti po- klit tega gospoda

Skrivalnica

ŠIVANKA — BANOVIKA — NOGAVICA — VODOVOD — MAZILLO — SOPRONJ — POSTAJA — JEZERO

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih pregovor!

Premikalnica

KAPLJICA

KORMORAN

KRALJEVIČ

ZVESTOMA

STATIV

LAJANJE

FERDINAND

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah sloven- sko pokrajino, azijski polotok in holand- ski otok v Zapadni Indiji.

Izpremenilnica

SKLON — VISLA — BARON — SVOD — BRED — KRAVA — MRAK — BE- RAC — PESKA — KLIKA — POROD

Iz vsake besede vzemi po eno črko, da ti ostanejo nove besede. Izločene črke dajo ime in prilike slovenskega pisatelja.

Rešitve je treba poslati do petka na uredništvo »Jutra«, oddetek za uganke Napisane naj bodo na dopisnici. Med re- ševalce bo stric Matic razdelil nekaj le- pih knjižnih nagrad.

Strti orehi

Premikalnica: Alabama, Maribor, Ita- lija.

Skrit pesnik: Dragotin Kette.

Skrivalnica: Kakor si boš postal, tako boš spal.

Dopolnilnica: Dosti psov je zajčeva smrt.

Med reševalce je stric Matic razdelil osem knjižnih nagrad, ki jih dobe po žre- bu naslednji:

Albin Leban, Sveta Marieta niže Ptuj, Mirko Humar, Podmelec, Božena Jelenc, Boh. Srednja vas in Pavel Glaser, Ljub- ljana, Poljanska c. 15-III, dobe po en ro- man iz »Jutrove knjižnice«.

Ana Bole, Trst, Rojan, Via Moreri 81, Franjo Ferjan, Jesenice na Gcr., Lojze Murovec, Ljubljana, Jenkova 9-1 in Iva- na Perko, Ljubljana, pa dobe po eno knji- go revije »Življenje in svet«.

Nedelja, 8. oktobra

Ljubljana 8: Solistični koncert na flav- to — (g. St. Korčec, pri klavirju prof. M. Lipovšek). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor. — 10: Naše pevke (plošče). — 10.30: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 11: Prenos otvoritve razsta- ve neodvisnih likovnih umetnikov. — 12: Klavirski koncert g. Sergeja Bortkiewi- cza. — 13: Napovedi. — 13.30:

Jutro kamgarn voleno svila platno flanel barhent tkanine

V NATNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIZJŠIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI! VZORCI IN CENIK ZASTONJ

STALNO *Siernecki* CELJE 20

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni izdatki za enkratno objavo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajate znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.— v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana števil. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—

Vsa naročila in vprašanja, tičočna se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelak »Jutra«, Ljubljana.

Kam po kon?

Fine, domače

kravice

in pečenice se dobijo v gostilni pri Panju v Ve govi 10. Toči se prizna mo izborni dolenski cvetec in fina štajerska vina, danes in vsak večer igranje klavirja pe- tje itd. zato pridite še danes in zahajate vedno in ob vsaki priliki samo v gostilno k Pan- ju kjer se boste naj- boljše in najceneje za- bavali. Se vjudno pri- poroča in vas vabi go- stinikar. 27446-18

Gostilna Martine

Zg. Šiška

Danes koncert iVsko so- bota in nedeljo kolina! Sladki moki! Plesna dvor- na! Sobe za manjše druž- be. 27310-18

Naznanjam

slavnemu občinstvu in mojim stari- gostom, da sem prevzela vinotoč- točila bom dolenska, štajerska in dalmatin- ska vina. Istotam specijal- sko trgovino. Polize vs- vinotoč Roška Hofer, — Korunova 7, vinotoč na- trnovsko cerkvijo. 27312-18

HALO!

Vesko nedeljo veselica s plesom. Pristne doma- če kravice in pečenice ter izborna vina, kakor- crček, štajerska, bela v- gostilni »Lloyd«, na Sv. Petra cesta 7 vsak dan isto četrpikot in razni- čili, gostilna pri »Univer- si, Zidovska steza 4. Se priporoča Rezi Velka, vrh. 27432-18

Gostilna pri »Racii«

vsako nedeljo kravice in pečenice ter sladka portu- galica. 27357-18

Gostilna Putrich

pridej danes koncert s ple- som. Mrla in gorla jedla. Vjudno vabljeno. 27336-18

Službo dobi

Praktikantko

za pisarno, dobro stenogra- fijo, sprejemno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba«. 27237-1

Mesarskega

pomočnika

prekajevalca, dobro va- rjenje, sprejemno. Ponud- ba na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba«. 27051-1

Frizerko

dobro moč, iščem. Prijadi- čilo, frizer, Zirovnica. 27011-1

Fino kuharico

prvo vrsto v kuhinji in pri- pravilnosti, z dolgotrajni- spretnostjo, iščem. Ponud- ba: Frau von Hunkar, Turniš, pošta Ptuj. 27222-1

Frizer

zmožen tudi železne in vodne ondulacije, dobi ta- koj službo. Plača po do- govoru. Naslov v vseh po- slovalnicah Jutra. 27155-1

Uradnika

iščemo. Ponudbe z naved- bo usposobljenosti in dose- danih služb pod »Točen 81039« na ogl. odd. Jutra 27240-1

Pletilja

dobi takoj službo v svo- o kuhinji ali k otro- kom. Naslov v vseh po- slovalnicah Jutra. 27234-1

Natakarica

mlada, vestna in poštena, dobi službo v prometni go- stilni na deželni. Lovšin. Šo- dražica. 27193-1

Zensko

pisarniško moč sprejemno z 2 raz. trg- šole imajo prednost. Po- nudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra računar- ka«. 27091-1

41 letni gospod

sam iščem gospodnjo primerne starosti z ma- lo gotovine. Možnost mo- žitve. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Preprosta«. 27140-1

Ključavničarski

pomočniki

mladi vsaj s 3letno po- mošniško dobo dobe ta- koj mesto in sicer več- stavbene stroške in eden- strojno. Ponudbe brez dokumentov z navedbo zaposlenosti v pom. dobi- telj navedbo učnega me- sta pod »Friden in spre- ten ključavničar na ogl. odd. Jutra do 12. okto- bra 1939. 27173-1

Frizerka

dobra moč dobi stalno službo s 15. oktobrom. Plača po dogovoru. Sa- račevic Slavko, Jesenice. Obrtniška 14. 27170-1

Plačilni natakar

z večjo kaveljo dobi ta- koj službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Šif- ro »15.000«. 27015-1

Inteligentno

vzgojiteljico z znanjem nemščine iš- čemo. Pogoji: biti mora- znanstvena ljubiteljica otrok. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vzgojam z ljube- nizjo«. 27282-1

Krojaškega

pomočnika

za fino, veliko delo, ta- koj sprejemno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gledališka 14. 27474-1

Natakarico

kot družabnico z nekaj- to gotovine iščem v dobro- doščo gostilno. Ponudbe pod »Sigurno« na ogl. odd. Jutra. 27480-1

Brivski pomočnik

samo dobi in hitre do- lazev dobi takoj službo. Nastop takoj. Plača po do- govoru. Božar Franc, Je- senice. 27270-1

Mizarske pomočnike

dobro izveščane in fanta- za učene sprejemne tako- jo. Jof. Vengar, mizar, Sl. Ja- vornik. 27279-1

Brivski pomočnik

dobro delavec dobi službo. Nastop takoj. Plača po do- govoru. Božar Franc, Je- senice. 27275-1

Dekle

vele kuharica in vseh go- spodinjskih del se išče k- dem osebam za 1. novem- ber. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba«. 27280-1

Knjigovodjo

sprejme takoj v službo. Nastop takoj. Plača po do- govoru. Božar Franc, Je- senice. 27280-1

Frizerko

in frizerkega pomočnika, dobre moči sprejme 15. ok- tobra brivski salon Zohar, Lovrenč, Maribor, Tržaška- cesta 63. 27332-1

Šiviljsko

pomočnico sprejemno takoj. Gorjan- c, Nunska 3-I. 27338-1

Samostojna

kuharica

dobi stalno mesto v gosti- ni pri »Lovcu, Rimska ce- sta 24. 27300-1

Mlad kuhar

dobi stalno mesto. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Meščanska kuhinja«. 27499-1

Pletilje

in navijalke sprejme F. in M. Rozman, Ljubljana, Gosposka 4-I. 27460-1

Uradnica

mlajša, poštena in zanes- ljiva, dobra natakarica dobi takoj mesto. Lp- ne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra ra- čunarica«. 27427-1

Krojaškega

pomočnika sprejemno. Predstavi se la- ko tudi danes. Rožna do- lina C. VIII. št. 27. 27340-1

Salon »Moda«

Pražkova 15/I. išče več- samoprivostnih pomočni- kov. 27347-1

Krojaškega

pomočnika sprejemno takoj za velike kose, prednost imajo, ki delajo uniforme. Lovšin, Slačan, krojaško, Ribnica — Dolensko. 27268-1

Dva čevljarska

pomočnika

za mešano delo sprejem- takoj z vsa okrbno. Mlad- janko, splošno čevljarstvo, Raka pri Krškem. 27258-1

Iščem žagarja

z večletno prakso za kmeč- ko in žaganje za trgovino. Sijar Pavel, mlin in žaga, Murska Sobota. 27273-1

Tri čevljarske

pomočnike sprejemno takoj. Ivan Šav- čič, Ljubljana, Cesta na loko št. 31. 27308-1

Več pleskarjev

takoj sprejme Hlebš na- Cankarjevem nabr. 21. 27444-1

Mlada natakarica

prekajevalca, skromna, ve- šča nekoliko nemščine, dobi mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gostilno Strasser, Ljuto- mer. 27178-1

Krojaškega

pomočnika

za fino, veliko delo, ta- koj sprejemno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gledališka 14. 27474-1

Natakarico

kot družabnico z nekaj- to gotovine iščem v dobro- doščo gostilno. Ponudbe pod »Sigurno« na ogl. odd. Jutra. 27480-1

Brivski pomočnik

samo dobi in hitre do- lazev dobi takoj službo. Nastop takoj. Plača po do- govoru. Božar Franc, Je- senice. 27270-1

Mizarske pomočnike

dobro izveščane in fanta- za učene sprejemne tako- jo. Jof. Vengar, mizar, Sl. Ja- vornik. 27279-1

Brivski pomočnik

dobro delavec dobi službo. Nastop takoj. Plača po do- govoru. Božar Franc, Je- senice. 27275-1

Dekle

vele kuharica in vseh go- spodinjskih del se išče k- dem osebam za 1. novem- ber. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba«. 27280-1

Knjigovodjo

sprejme takoj v službo. Nastop takoj. Plača po do- govoru. Božar Franc, Je- senice. 27280-1

Frizerko

in frizerkega pomočnika, dobre moči sprejme 15. ok- tobra brivski salon Zohar, Lovrenč, Maribor, Tržaška- cesta 63. 27332-1

Šiviljsko

pomočnico

sprejemno takoj. Gorjan- c, Nunska 3-I. 27338-1

Samostojna

kuharica

dobi stalno mesto v gosti- ni pri »Lovcu, Rimska ce- sta 24. 27300-1

Mlad kuhar

dobi stalno mesto. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Meščanska kuhinja«. 27499-1

Pletilje

in navijalke sprejme F. in M. Rozman, Ljubljana, Gosposka 4-I. 27460-1

Uradnica

mlajša, poštena in zanes- ljiva, dobra natakarica dobi takoj mesto. Lp- ne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra ra- čunarica«. 27427-1

Krojaškega

pomočnika sprejemno. Predstavi se la- ko tudi danes. Rožna do- lina C. VIII. št. 27. 27340-1

Salon »Moda«

Pražkova 15/I. išče več- samoprivostnih pomočni- kov. 27347-1

Mlinarja

za valčni mlin z dobriimi spricvali išče takoj Po- povič, Krže na Gorenj- skem. Predstaviti se ose- bo. 27327-1

Gospodično

katera ima veseli za god- bo in petje, veselo narave z dobrim sopran glasom 16 do 18 let starosti iščem za- famijarno potujočo dam- fotozafije na kapelnika ka- varna »Stritar, Ljubljana. 27363-1

Tri slikarske

pomočnike zanesljivo, sprejemno k- cerkvenem slikarstvu v Ljubljani. Naslov v vseh po- sloval. Jutra. 27390-1

Mesarski pomočnik

prekajevalca, izurjen v izdelavi raznovrstnih menih izdelkov ter uče- nos dobita takoj mesto. Frano Cevirk, mesarija, Povšetova 38, Ljubljana 27371-1

Ortopedičnega

mehanika

vestransko sposobnega — sprejme Robert Ahčin, Po- ljanska 31, Ljubljana. 27494-1

Deklico

za pomoč v gospodinjstvu čisto, pridno, iščem. — Vprati: Elektroton, Fran- čišanska 10. 27359-1

Frizerko

dobro, za samostojno delo išče za takoj Ljupš Miro, Črnača pri Ljubljani. 27356-1

Službe išče

Dve mlajši

prodajalki z večletno prakso in z do- briimi spricvali. Išča za- poslitve v špecijalni trgo- vini, event. v trgovini z meš. blagom v večjem kra- ju na Gorenjskem. Cenj- ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna 26«. 27013-2

Brivski pomočnik

dobro delavec, zmožen slo- venskega, srbohrvškega in nemškega jezika išče služ- bo. Cenjene ponudbe na podruž. Jutra v Celju pod »Privrsten«. 27235-2

Dekle

staro 18 let, perfektna ku- harica išče službo k za- kolskemu paru. Cenjene ponudbe pošljite na podr- Jutra v Celju pod »Revena 27326-2

1000 din dam

onema, ki mi preskbi ka- kriškoli stalno pisarniško službo v Ljubljani ali Kra- nju. Absolvent Christofve- ga zavoda. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Marljiva, 27198-2

Prodajalka -

natakarica tudi dobra servitka, ki zna slovensko, srbohrva- ško in nemško išče me- sto v vešji trgovini ali ho- telu. Ponudbe na po- druž. Jutra Celje pod »Zanesljiva«. 27110-2

Strojepiska

in stenografka išče pri- merne zaposlitve. Dopl- se na ogl. odd. Jutra pod »Izveščane«. 27123-2

Brezposelna šivilja

išče zaposlitve, eventuelno tudi le nekaj ur k otro- kom, večja nemškega po- ka v osnovnih pojmihi. — Honorar majhen. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27412-2

17 letno deklco

dam k boljši družini v po- moč v kuhinji ali k otro- kom. Naslov v vseh po- slovalnicah Jutra. 27419-2

Manufakturst in

izložbeni aranžer dober prodajalec, voja- ščine prost želi mesto takoj ali pozneje. Po- nudbe na ogl. odd. Jutra v Celju pod »Zane- sljiva«. 27154-2

Dekle

išče službo k otrokom od- dvih do šestih popoldne. Naslov v vseh poslovalni- cah Jutra. 27408-2

Natakarica -

začetnica stara 25 let simpatična, pridna in poštena želi takoj službo v boljši go- stilni. Naslov v vseh po- sloval. Jutra. 27156-2

Gospodična

akromna in poštena išče mesto kot pisarniška moč ali za blagajničar- ko. Naslov v vseh po- sloval. Jutra. 27186-2

Izprašan kurjač

išče službo z dobriimi spricvali. Je trezen in vreden. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kur- jač«. 27184-2

Uradnik

vešč slovenskega nem- škega in srbohrv. jezika z dvoletno prakso verzi- ran v lesni stroki išče primerno mesto. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27179-2

Dobra kuharica

išče mesto kot samostojna gospodinja pri starejšem gospodu. Ponudbe na podr- Jutra v Trbovljah pod »Varčna«. 27271-2

25letna fotografka

iščem primerne nastavitve. Sposobna sem vseh del v laboratoriju, spretna re- šerka, kakor tudi dobra pro- dajalka v trgovini s fo- topotrebščini. Govorim in pišem slovensko, srbohrva- ško, italijansko in nemško. Vprati: se iz inozem- stva. 27335-2

Absolventka

enolet. trg. tečajja kako tudi meščanske z- završnim izpitom želi zaposlitve pod »Prosim« na ogl. odd. Jutra. 27383-2

Šofer

s tovrstno koncesijo želi premeniti službo. Ponud- be na ogl. odd. Jutra

VELIKA IZBIRA BLAGA ZA

damske plašče in kostume

R. MIKLAUC

PRI „ŠKOFU“

LJUBLJANA

LINGARJEVA ULICA

Pred škofijo

Ugodne cene

Akademik

ki ima v instruiranju praksi poučuje vse predmete realne gimnazije. Sudi za hrano ali stano vaje. Ponudbe na o. odd. Jutra pod „štruktor“.

27185-4

Krojni tečaj

Jožice Kumeli se prične 17. oktobra 1939. Novi trg 1/L, Ljubljana. Po naročilu izdelujem vse kroje (šuite) po meri in žurnalu.

27355-4

Matematiko

za vse razrede realne gimnazije poučuje visokoskolska. Ponudbe na o. odd. Jutra pod: „Nizek honorar“.

27374-4

Inteligentna

in dobra pedagoginja z dolgoletno prakso, poučuje nemščino na svojem domu ali tudi gre za dom, otroke od 3 do 10 let, ki bi se med igranjem od 9. do 12. uro pri dr. Grabovcu, Pražakova 15-I.

27431-13

Dragoš

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir,

Ljubljana - Wolfova

Zlatarstvo

OKAMA

raznih držav, večjo količino skupno ali posamezno poceni prodam, Hoje, Tavčarjeva 3/III. livo.

27333-39

Platila

Znamke

raznih držav, večjo količino skupno ali posamezno poceni prodam, Hoje, Tavčarjeva 3/III. livo.

27333-39

Knjige

Kupim

knjige, kratka zgodovina slovenskega, Grafenauer 20, I. Pokovec, Ribnica na Dol.

27305-8

Glazba

Pianino črn

skoraj nov prodam ali za menjaj za briljante. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27314-26

Gramofon

bov (kovčev) in 20 najnovjših plošč prodam. Ogled od 13. do 14. ure. Stari trg 22/L.

27336-26

Klavir

zelo dobro ohranjen, se prodaja. Kirjevska 4/II.

27344-26

Radio

Najpopolnejši

radio aparati

vodilne berline znamke Seibe Super za najbolj razvitega poslušalca so dostopni, sedaj po jako znižani ceni. Pred nakupom si pustite predvajati ta aparat. Električna garancija na vse. Ludvik Heršič, Ljubljana, Rimska cesta 13 zastopstvo.

27429-9

Radioaparati

novije tipe 4 do 6 cv. ni kupi Dereani, Rožna dolina III-19.

27172-9

Salonski radio

z gramofonom in ploščami poceni prodam. Ogled od 13. do 14. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27342-9

Sadje

Jabolka

namizne zimske, kupujemo vagonke količine za izvoz. Ponudbe na o. odd. Jutra pod „Poišni predal“ i Maribora.

27256-34

Jabolka

namizna in tresena kupimo vso količino. Ponudbe na podir Jutra v Celju pod „Eksport“.

27577-34

Kislo zelje

in celo glave za sarmu, novo, prvo, dobavo po brezkonkurenčni ceni. Gustav Erklavec, Ljubljana, Povstova ul. 47. Telefon 25-91.

230-33

Kislo zelje, repo

in sarmu prvotno in vso množino po konkurenčni ceni dobavlja Roman, Ljubljana, Sv. Petra c. 81 tel. 3539.

299-33

Meško zimsko sukno

zelo dobro ohranjeno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27345-13

Poceni prodam

zimske plašče za 6 do 10 letnega otroka, 1 kos, 1 damski, 1 otroški. Vprašati od 10. do 12. ure pri dr. Grabovcu, Pražakova 15-I.

27431-13

Razno obleko

moško, žensko, krzno jopo, črna, fantovsko obleko in gojenice št. 37 in 39 prodam. Pred škofijo 21, III., livo.

27516-13

Prodam

Parkete, deske

in bukova drva ugodno prodaja Ivan Šiška, tovarna parketov, Metelkova 4, telefon 22-44.

249-6

Suhe gobe

nudite povzročeno z navadno količino tv. Artur Nachbar, Baderce.

26850-6

Technico

decimale, s pomikajočo utično, nosilnost 500 kg z razbremenjenim vodom, trd les, napredaj za 1300 din. Ogleda se pri Kmetiči družbi v Celju.

27163-6

Pisalo mizo

(barok) in Davenport porcelan (krožnik) prodaja E. Foglar, Grad Habach, Tavčarjeva 2706-6

Inventar za mesarijo

malo rabljen in motorno kolo 500 cm prodam. Poljanska cesta 51, Ljubljana.

27205-6

Wertheim

blagajno

najboljše ohranjeno 140 cm visoko 58 cm široko s svetlo svetlo, kupuje po najvišjih cenah. Ponudbe na o. odd. Jutra pod „Videma“.

27183-6

Generalno

zastopstvo

za Jugoslavijo posojnih reklamnih črk patent prodam. Potrebno 9 tisoč din za zalogo. Generalno zastopstvo za Jugoslavijo v temi se svetilnih potkovov za električne sijalke, patent, prodam. Potrebno 13 tisoč din za zalogo. Ponudbe na o. odd. Jutra pod „Moram od potovati“.

27161-6

Kovinsko

industrijo

prodam. Stalni odjemalci. Najemljiva 700 za 200 m in turbinu 22 ks. Ponudbe na o. odd. Jutra pod „181000“.

27162-6

Dalnogled in sesalno

za vojo pred Habicht, -Tabor 5, Ljubljana.

27220-6

Zapravljivek

nov, lep in lepe cene se prodajo. Poizve se v pisarni dr. Luckmann, Ljubljana.

27325-6

Sivalni stroj

eno kolo, sode za most in stenske ure prodam. Beričev 48.

27350-6

Najrazličnejše

palme, dalije, orjake jagode, lepotično grmovje, dreve, razne sobne rastline in drugo vsled opustitve vrt prodam. Kocenova 6, I. nadst.

27406-6

Zapravljivek

v dobrem stanju prodam. Franc Ovirik, -Povstova 38, Ljubljana.

27326-6

Nov voz na gumi

4 tone, za dve trugi ali diro ugodno prodaja Dober, Jeramčičeva, dvorica, Ljubljana.

27376-6

Briljant

biel, bel, 1 karatni, ugodno prodam. Priloznostni nakup. Poljska dale iz prilaznosti zlatar Fuchs, Židovska ulica.

27430-6

Radioaparati

novije tipe 4 do 6 cv. ni kupi Dereani, Rožna dolina III-19.

27172-9

Dve Zephir peči

štiričevna, dobro ohranjene, ugodno prodam. Poizve se pri blizniku v Olgajetovi ulici 5.

27380-6

Prodaj

prvovrstno novo moško in damsko kolo, gramofon, kovčev „Columbia“ 40 velikih plošč, Event, zamenjam za novejši motokol. Ponudbe na o. odd. Jutra pod št. 70 „Primac“.

27349-6

Ugoden nakup

turške oprave, sestojice iz 7 kosov, električna peč in drugo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27492-6

Ugoden nakup

cca 30 bl hrastovih malo rabljenih sodov razne velikosti napredaj v restavraciji Gorenjski kolodvor.

27564-6

Rabljenega avto-olja

prodam cca 5.000 kg. Ponudbe z navedbo cene je poslati na Jože Kovač, Tržič.

27563-6

Vinski sod

224 lit., dobro ohranjen prodam. Poizve se: Nikla bacher, Tyrseva 36.

27434-6

Prevoznitvo

dobro vpetljano, par težkih kodi, ves inventar, z prevozom takoj lahko prične, radi družinskih razmer na prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27529-6

Otroški voziček

globok, moderen poceni napredaj. Hotimirova ul. 8 Šiška, za novo cerkvijo.

27553-6

Registrirno

blagajno

znamke »Nationale« dobro ohranjeno prodaja ABC, Ljubljana, Medvedova c. 8 poleg kolodvora Šiške.

27520-6

Tricikel

mizarsko mize, omare za obleko, trg. stelažo, dobro ohranjene kupim. - Rojč, Triglavska. Telefon 2871.

27326-7

Otroški voziček

dobro ohranjen kupim. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen 77«.

27391-7

Razmnoževalni aparat

otklostil ali podobno in veliko atelejsko foto-grafo kamero kupim. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Dobro ohranjeno«.

27468-7

Železno blagajno

kupim. Ponudbe na o. odd. Jutra »Velikost in cene«.

27463-7

Zephir peč

dobro ohranjeno, 4 do 6 cv. kupim. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Zephir peč«.

27433-7

Železen štedilnik

in peč kupim. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Plačam«.

27488-7

Kupim

več vagonov bukovega ogleja za stalno mesečno dobavo. Ponudbe z navedbo najnižje cene franko nakladalne postaje na podruž. Jutra v Celju pod »Bukovo ogleje«.

27583-7

Opel Olympia

tipa 1937, limuzina, temno-modre barve, v prav dobrem stanju, ugodno napredaj. Adlar servis, I. M. KENDRA, Kersnikova ulica (za Slamičem).

27544-10

Dve limuzini

Steyer in škoda v najboljšem stanju na prodaj. Informacije na telefon št. 20-01, od 8. do 14. ure.

27207-10

Tovorni avto

in prikolico z nosilnostjo vsaj 10 ton, bencin ali diesel v brezhibnem stanju kupim za gotovino. Obširne ponudbe na Ornsteln 1 Spitzer, Zagreb, Gajeva 2.

27289-10

DKW avto

dvo sedežni kabriolet, DKW 4 sedežna limuzina, malo voženo, letoš. model. WANDERER, 4 in 6 cilindri limuzini, vsi vozovi v brezhibnem stanju, Harley Davidson, s prikol. prodaja po likvidacijskih cenah DKW zastopstvo, J. LOVSE, Tyrseva 2.

27414-10

Fiat Topolino

ali DKW, malo rabljen kupim. Nov Ardie Lukšec 200 cm in Foto. Voigtlander Avus 8x12. napredaj. Naslov v vseh posloval. Jutra.

27370-10

Avto Chevrolet

limuzina pripraven za predelavo prodam ali zamenjam za usnje, Dretnik, Novo mesto.

27378-10

Motorno kolo

kupim, model 1939 do 350 cm v svrhu zamenjave za radio, Jarkovič, Podmežakla 35, Jesenice.

27462-10

Velika razprodaja avtomobilov

1 »Morise« limuzina 4 vrata z »Schlebedach« generalno popravljeno, koža neta prevleka, 1 Kadett Limousina model 37, 1 NSU 350 cm, OHV Sport, 1 Kapitlan limousina, malo rabljen, Olympia 37 Cabriolet, 1 Hanomag Sturm, 4 vrata Vsi avtomobili so v najboljšem stanju in generalno popravljeno. Ogledajo se lahko pri t. »Avto Solman« družba z o. e. Celje, tel. 241.

27581-10

INSERIRAJ V „JUTRO“

Parni stroj

polstabilen, dobro ohranjen od 35 do 60 KS kupi ter prosi detajlni popis stroja z ceno: Mlin Paconci, Prekmurje.

27261-29

Mizarji!

Moderne stroje z vdelanimi motorji dobavlja od zaloge v Ljubljani, Dovan Ivan, Franciškanška 4.

27219-26

Poceni prodaj

pletilni stroj Papp 4 nov - Jaquard. Idealni osemkrojni Papp navilalni in Interio. Na slovi v vseh posloval. Jutra.

27037-29

Rabljene stroje

kupujem. Links Links št. 8 ali 10-90-100 cm Fiach št. 8 ali 10-90-100 cm in Overlok (3 niti) vse v dobrem stanju. Ponudbe poslati na - Vera Perizović, Zagreb, Dorenčinova 32 pr.

27291-29

Dva čevljarska stroja

prodam. Ljubljana, Jenkova ul. 9.

27353-29

Kupim stiskalnice

s pritiskom cca 300 atm. Ponudbe pod značko »Stiskalnice« na o. odd. Jutra pod »Stiskalnice«.

27410-29

Sivalni stroj

malo rabljen, v dobrem stanju se prodaja. Simonič, Moste, Tovarniška 28.

27392-29

Pisalni stroj

in druga pisarniška oprema se prodaja. Naslov v vseh posloval. Jutra.

27359-29

Tri strožnice

pisalni in sivalni stroj, 2 motorji koleti in Fiat avto zelo poceni napredaj. - Aero, Kolodvorska 18.

27495-29

Kupimo

kratk pletilni stroj 10. F. in M. Rozman, Gosposka 4-I.

27461-29

Pohišto

novi in že nabrani, ki se hitro prodajo ali amod za shranbo, sprejememo v posebni oddelki v komunistično prodajo po ceni zgodnjih pogodb. Kupci se v smu oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohišto. Vse reklamiramo preskimo sami. Sproščamo nam na dopisnic ali usno. Prevos pohišta preskimo sami. Ivan Mathias, Ljubljana, Tyrseva 12.

17-12

Spalnica

lepa, temna, iz trdega lesa in kuhinjska kredenca se radi selitve ugodno prodaja. Pogledati dnevno od 10. do 12. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27359-12

Orehovo jedilnico

in spalnico poceni prodaj. Anica Seme, Gerbičeva ul., vis. a-viz trg. Novak.

27437-12

Prodaj poceni

moderno jedilno kredenco, gramofon in damsko škornje. Naslov v vseh posloval. Jutra.

27452-12

Poceni prodaj

orehovo pisalno mizo, mehko knjižno omaro in 1 fotelj. Mizarstvo Anton Gobec, Selenburgova 4.

27423-12

POHIŠTVO

tudi na obroke za stanovanja, trgovske opreme in hotele dobite najhitreje in v največji zalogi pohišta

Spalnica

lepa, temna, iz trdega lesa in kuhinjska kredenca se radi selitve ugodno prodaja. Pogledati dnevno od 10. do 12. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27359-12

Veščak v lesni stroki

v Ljubljani s konkostitico delo kompanjona s kapitalom od 20.000 din napredaj s ali brez sodelovanja. Uspeh siurgen. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Lese«.

27366-16

SAVA

Prednamska ulica 32 in 35. - Trgovina pohišta Miklošičeva cesta (naproti šolski). 27525-12

Kdo mi posodi

3 tisoč din dobi eno leto brezplačno sobo v Vili v Kranju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27257-16

Zajam -

gotov novac

dobiju svi državni gradski nametstenci, pensioneri, učitelji, oficiri, zandari, financni in dr. Dugorokno ev. bez jam ca do 5000 din. Upuje daje ADRIA, Zagreb, Jurisiceva 8. Priloziti mar ku.

27171-16

Družabnika

lepe brezkonkurenčne parne opekarnice. Dobro zaslužen zajamčen. Potrebno 90 do 150 tisoč. Strokovno znanje ni potrebno. Sodelovanje ni pogoj. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Zelo rentabilno«.

26504-16

Izredna prilika

Uvedeno podjetje s koncesijami neprecenljive vrednosti, odstopim radi pomankanja kapitala z blagom vrednim 30 tisoč din. Velika možnost zaslužka, mesečno cca 10.000 din. Informacije daj: Biro H. Vasca, nac Bakačeva 1-I, Zagreb.

27297-16

Delniški plašč

pol milijona din nominalne, se poceni odda. Vprašati Seme, Ljubljana, I. predal 219.

27322-16

Hranilne knjižice

kupujemo

stalno po najvišjih cenah in takojšnemu plačilu

Rudolf Zore

Ljubljana, Gledališka 17.

Lokal

takoj oddam. Ponudbe na o. odd. Jutra pod kifo »Gosposka«.

27205-19

Lokal

z enosobnim stanovanjem, takoj oddam. Celovška 49.

27181-19

Dobrodošča

frizerska lokala

za dame in gospode oddam 1. I. 1940 v mestu in kopališču Laško. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Mehanika«.

27465-19

Zajtrkovalnico

z raznimi specialitami dobro vpetljano, lepo opremljeno, tudi za menzo pripravno prodam radi prevzema druge trgovine. - Visoka eksistencija v prometnem kraju na Gorenjskem zagotovljena. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27274-19

Prostor za skladišče

ali mirno obit oddam. - Jenkova ulica 7.

27252-19

Mlekarno

na prometnem kraju poceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27298-19

Bufet

stroji center, uveden obrat brez konkurence, lepi prostori, nizka režijska, garantiran zaslužek 8000 din mesečno napredaj z bogatim inventarjem in blagom za 30.000 din radi nastopa volje, ke dolžnosti. Informacije: Elro H. Vascare, Bakačeva 1-I, Zagreb.

27296-19

V Zagrebu

titk Jelabičeva trga po ceni prodam 40 let obstoječo gostilno z mesečnim prometom 45 do 50 tisoč din. Najemljiva za lokal in stanovanje 1200 din, radi odhoda na lastno poslast takojšen prevzem. Krištof, Zagreb, Gajeva 40, suterena.

27290-19

Buffet z trafiko

v centru Zagreba, z velikim inventarjem, na volgu treh ulic, obremen s stanovanjem in tremi gostinjskimi prostori za goste ugodno napredaj. Mesečni promet 40.000. Vprašati pri Agenciji »Sreča«, Zagreb, Jurisiceva ul. št. 16-II.

27507-19

Specerijska trgovina

center Maribora, s trisobnim, kompletno opremljenim stanovanjem, z 2 dobrimi zastopstvom radi selitve napredaj. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Vid predal«.

27334-19

Poslovne prostore

s stanovanjem oddamo v strogem centru, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27560-19

Briv-frizerski salon

radi bolezi poceni prodam blizu centra Ljubljane. Ponudbe na podružnico Jutra Ljubljana VII pod kifo »Dobra točka«.

27566-19

Ugodna prilika

trgovina specerije in napredaj za 9000 din na prometnem mestu. Ponudbe na Milan Sokac, Zagreb, Modruška 23.

27293-19

Lokal

na prometnem kraju za mirno in smerni obit, za delavnico in trgovino s 1. novembra. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Lokal«.

27402-19

Parna pekarna

na prometnem kraju, se radi družinskih razmer odda v najem. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Zelo ugodno«.

27228-19

Mlekarno

oddam radi odstopanja po ceni. Naslov v vseh posloval. Jutra.

27468-19

Posedstvo

ob drž. ceni, hiša, kovačnica, travnik in gozd se ugodno prodaja. Podkoren & P. Kranjska gora.

27276-29

Gostilno

izjem v našem ali na račun. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Strokovnjak«.

27348-17

Gostilno

vzajem v našem ali na račun. Ivana Likar - Rove 92 pri Lokačevu.

27188-17

Zakonskemu paru

miademu in delavnemu o s kmet, naobrazbo (vinarska sola) se odda v najem lepo zaokroženo posestvo z večjim vinogradom, matinjakom ter vsem živim in mrtvim inventarjem za do 10 let. Obratni kapital do 20.000 din. Informacije: Pilo, Strigova pri Ljutomeru.

26998-17

Parno pekarno

in slaškarstvo na zelo prometnem kraju v večjem mestu Slovenije oddam radi bolezi v našem s prodajo inventarja. Ponudbe na o. odd. Jutra pod »Promet 046«.

27059-17

Gostilna z vrtom

v Ljubljani se odda v našem ev. prod. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

27337-17

Gostil

V delavnici nove kreme

dicina oprijela kemije, pri tem pa skoraj povsem pozabila na rastline. V novejšem času se sedaj opaža nekaka sinteza obeh. Medicina se je ozirala po zeliščih in skušala dobiti iz njih njihov celotni sestav v nasprotju z dosedanjim praksom, da se skušale iz rastlin izločiti le posamezne efekte sestavine. Rastlinska terapija pridobiva dan za dnem med strokovnjaki in laiki vedno več privrženec, ker je pokazala lepe uspehe. Danes hodi kemija in rastlinska terapija roko v roki.

Prava pobuda pa je bila prav za prav drobna razprava v neki inozemski zdravstveni reviji o odličnem delovanju kamilice, kjer se pisec sprašuje, ali učinkuje kamilica kot celotna bilka ali le njeno eterično olje. Zanimivo vprašanje. Se zanimivost pa je odgovor, ki je kaj preprost: »Kamilica učinkuje kot celota. Pot od tega preprostega odgovora pa ni bila prav nič preprosta, še manj pa pot k izvedbi te zamisli. Bilo je veliko dela, veliko upanja, tveganja, včasih tudi obupavanja. Tako je pač, če je človek v svojem iskanju in eksperimentiranju v laboratoriju povsem osamljen, če od nikoder ni vzpodbude in ne — denarja...«

In uspeh? — »Priznanja zdravnikov, ki so po več mesecev v bolnišnici delali pri izkušnjah s preparati in dosegli presenetljive uspehe; zlata kolajna, ki jo je podelil kmetijski oddelek banke uprave na letošnji jesenski sejemski razstavi pri razstavi zdravilnih zelišč in preparatov iz zelišč, ter žene, ki čedalje bolj navdušeno segajo po rumenkasto modrih škaticah s novo kremo.«

In bodočnost? — Gospod lekarnar se smehljaj v njegov pogled boja strojček, iz katerega se še vedno cedi gosta rumenkasto zelena gmošta.

Ne, ni edini, ki je pričel pri nas s proizvodnjo v to smer. Tudi ni edini, čigar proizvodni si počasi, toda vztrajno utirajo pot med naše ljudi in ki odlično nadomeščajo inozemske proizvode, čisto ne le kakovostne, marveč tudi zelo drage.

Ko se poslavljamo od lekarnarja, se iz njegovega majhnega strojčka še vedno cedi baza iz kalendule in kamilice in ki so še nedavno veselo kukale izmed trav v poletno sonce.

»Na svidenje!«

Zvonček nad vrati je zapel in pred mano se v soncu blestele bele hiše in od dežja še mokri travniki...

Ljubljana, septembra

Ni še dolgo tega, kar so se v izloženih oknih drogerij pojavile lične rumeno-modre škatlice nove kreme. Ženski svet je s skopostjo, s kakršno sega po vsem, kar ni pariškega, nemškega ali sploh inozemskega, segal po tej novosti. Nova krema, ki so jo v drogerijah priporočali kot izvrstno kremo za suho kožo, kot izvrstno mazilo za britje itd., je plod dolgotrajnih napov slovenskega človeka.

Z neko radovednostjo odpiram vrata male lekarne nekeje v ljubljanski okolici. Nad mano zapoje zvonček in iz sosedne sobe stopi lekarnar. Prijazno me povabi v stranski prostor, nekakšen laboratorij, kjer v kletki ob oknu spušča zafrfota mala papiga, na veliki mizi sredi sobe pa stoji strojček, iz katerega se cedi rumenozelenkasta gmošta.

Predstavlja si drobne, belo-rumene cvetove kamilice, ki krasi polja in travnike in ki so jih od pamtikave nabirale naše babice in jih sušile za čaj... Ni kmečke hiše, ki ne bi imela nekeje v loncu ali zavitku šopa suhih kamilic. Od prijetno dišave kamilice ko kreme v ličnih rumenomodrih škatlicah pa je bila dolga pot — mnogo pibernih noči mnogo delovnih dni...

»Krema je v bistvu...« Pripoveduje mi nekaj o disperziji in emulziji maslobo v vročini preparatov. Malo razumem o vsaki teh zamotanih postopkih, po katerih se iz sveže sušenih glav kamilic in kalendule (primozka) izvežejo vse sestavine, ki jih vsebuje celotna bilka, tako da vsebuje ekstrakt celotno delujočo rastlino — in ki tvorijo tako zvano bazo za kožno kremo in za zdravilni mazil.

Krema je sestavljena tako, da deluje na krvno cirkulacijo in na notranje kožne organe, kakor so maslobo in mešički, znojnice, žile in krvne žile. Slaba koža je običajno le rezultat nepravilnega funkcioniranja kože, včasih pa tudi celotnega organizma. Preparat je napravljen v to smer. Deluje poživljajoče na kožne organe, ureja presnovni proces in ga privede do pravilnega funkcioniranja. Poleg tega dovaja kožnemu tkivu vitamine in soli, ki jih imajo rastline v najpriljubljenejši obliki za človeško kožo. Iz tega sledi naglo čiščenje in celjenje ran z zdravilnimi mazili, ki jih izdeluje ista lekarna.

Ideja?

V dobi industrijskega razvoja se je me-

so s kuhinjo, isto gospa s 5 letnim sinom ako morete brezplačno. Bi opravišala zato hišna dela, s vseh poslovalnicah Jutra. 27124-23a

Sobo
v mestu ali v bližini tramvajev, morda v šiški iše akademiki. Ponudbe s ceno pod Ločen vhod na ogl. odd. Jutra. 27386-23a

Gospodična
iše lepo separirano sobo s vseh poslovalnicah Jutra. 27395-23a

Eno ali dve sobe
s 2 posteljama, kopalnico, posebnim vzhodom, morda tudi telefonom, se išče za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ingenieur«. 27388-23a

Sobo
lepo opremljeno, s strogo separiranim vzhodom, iše za 1. november uradnik. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepe dome«. 27341-23

Gospodična
srednjih let, s svojimi stanovanjem, dobra gospodinja, šeli spoznati v svojo skupnogo gospodinjstvo stalnega boljšega uslužbenca ali upokojenca. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solidnost«. 27456-25

Gospodična
srednjih let, vsestransko izobražena, s stalnim dohodkom, želi poznanstva s državnim uradnikom ali vpo-kojencem v višjem položaju, s svojimi stanovanjem, s svojo družino, pripravljen na vsa, se išče za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kranje«. 27471-23a

Prazno sobo
iše, Ponudbe na ogl. odd. Jutra z navedbo na jemanje pod »Točno«. 27562-23a

Dijake sobe
sprejem kot sostanovalec v dobro opremljenem, s strogo separiranim vzhodom, 15. deno. Nasproti poljanke gimnazije. 27445-22

Prehrana
v Celju
sprejme dobro potrpe-življiva gospa starega gos-poda ali gospo v svo opremljeno, s strogo separiranim vzhodom, 15. deno. Nasproti poljanke gimnazije. 27445-22

Živali
Lovske pse
kratkodlake, ptičarje, 15 mesecev stare, popolnoma zrele, s prvotnega lesa, proda št. 15. deno. Nasproti poljanke gimnazije. 27445-22

Dve kosi
žitokralj, švicarji, proda po zelo ugodni ceni. Ena je imela enkrat, druga pa dvakrat mlade. Kapus Ivan, Bled, Zagorice 16. 27262-27

Informacije
Marija Hostnik
domaj pri Zmajekem mostu stanuje sedaj na Poljanah 27. Došnji bo-tan v svojih in se radi pomanjkanja prostora ne morejo razdeliti. Za to prošim vse cenj, od-jemalce za potrpljenje. 27470-31

V Celju
iše 7 letna vdova me-blovano s po možnosti s razgledom na usti-tno v svo okrobo v hi-ši. Ponudbe s navedbo cene na področju Jutra v Celju pod »Vdova«. 27582-23a

Opremljeno sobo
s uporabo kopalnice od-dam novembra v pala-či Stavilji, Bagdad na Tyrsovo cesto, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27443-23

Mirno sobo
sončno, opremljeno, s zadržkom oddam takoj v bližini Sv. Jožefa solid-nemu gospodu uradni-ku ali posilnim gostojni-gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27464-23

Lepo prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam, Menart, Copova 21. 27442-23

Sobo
opremljeno, isto sonč-no, s posebnim vzhodom oddam s 15. okt. Pie-terškova 26. 27438-23

Lepo sobo
s posebnim vzhodom od-dam, Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27451-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, tik drame oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s souporabo kopalnice v vili oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27469-23

2 opremljeni sobi
oddam s 16. oktobrom v centru mesta za 150 in 250 din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27479-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom ta-koj oddam, Polzeve se na Tyrsovi cesti 15, desno no (kavarna Evropa). 27505-23

Sostanovalec
sprejem. Janševa 13. 27512-23

Sobo
lepo, v centru, s kopal-nico, s fino hrano oddam enemu ali dvema gos-podam. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27517-23

Opremljeno sobo
prijetno, v vili blizu Ta-bora oddam solidnemu go-spodu. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27514-23

Na hrano in stanovanje
sprejem gospodično (go-spo) iz boljših hiš. Kopal-nica na razpolago. Cenj-dopise pod »Prijetno dome na ogl. odd. Jutra. 27542-23

Sostanovalec
solidnega in mirnega, ne dijak, sprejem v prepro-sto in čisto sobo. Sv. Pe-tra nasip 45, buffet. 27550-23

Oddam sobo
dijaku ali akademiku v bli-žini bežigradske gimnazije. Naslov v vseh posloval-nicah Jutra. 27554-23

Sostanovalec
sprejem z vso okrobo. Zračno, svetlo, toplo sta-novanje. Ud. žel. urad. — Florjanska. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27561-23

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27562-23

Prazno veliko sobo
oddam. Rožna dolina, Ce-sta 11, št. 14. 27409-23

Samsko stanovanje
(gospodinjstvo) oddam 1. no-vembra. Pokojniški zavod za pomočništvo v Ljubljani. Poizve se: Gajeva 5-II. 27413-23

Sobo
s posebnim vzhodom in Ma-rijem poceni takoj oddam dvema gospodoma. Ivanka Vogrič, Šoka 11. 27422-23

V Dukičevem bloku
oddam takoj prazno sobo. Naslov v vseh poslovalni-cah Jutra. 27421-23

Sobo
opremljeno ali prazno, od-dam v najem. Vprašati: Ambrožev trg 3-I. levo. 27420-23

Dve veliki sobi
primerni za pisarno, avo-katuru ali trg. agencijo. Na-koj oddam na Aleksandrovi cesti 16-I. desno. 27418-23

Opremljeno sobo
sončno, parketirano od-dam eni ali dvema ose-bama. Frankopanska. 27389-23

Sobico
opremljeno s posebnim vzhodom oddam gospodični. Hrenova 5-I. 27502-23

Sobo
prazno ali opremljeno, lepo, sončno, poseben vhod, kopalnica, oddam s 1. novembrom. Komenskega ul., najrajše boljema upo-kojenca. Vprašajte: Pred Skofje 15, III. desno. 27505-23

Lepo prazno sobo
s uporabo kopalnice od-dam novembra v pala-či Stavilji, Bagdad na Tyrsovo cesto, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27443-23

Mirno sobo
sončno, opremljeno, s zadržkom oddam takoj v bližini Sv. Jožefa solid-nemu gospodu uradni-ku ali posilnim gostojni-gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27464-23

Lepo prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam, Menart, Copova 21. 27442-23

Sobo
opremljeno, isto sonč-no, s posebnim vzhodom oddam s 15. okt. Pie-terškova 26. 27438-23

Lepo sobo
s posebnim vzhodom od-dam, Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27451-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, tik drame oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s souporabo kopalnice v vili oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27469-23

2 opremljeni sobi
oddam s 16. oktobrom v centru mesta za 150 in 250 din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27479-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom ta-koj oddam, Polzeve se na Tyrsovi cesti 15, desno no (kavarna Evropa). 27505-23

Sostanovalec
sprejem. Janševa 13. 27512-23

Sobo
lepo, v centru, s kopal-nico, s fino hrano oddam enemu ali dvema gos-podam. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27517-23

Opremljeno sobo
prijetno, v vili blizu Ta-bora oddam solidnemu go-spodu. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27514-23

Na hrano in stanovanje
sprejem gospodično (go-spo) iz boljših hiš. Kopal-nica na razpolago. Cenj-dopise pod »Prijetno dome na ogl. odd. Jutra. 27542-23

Sostanovalec
solidnega in mirnega, ne dijak, sprejem v prepro-sto in čisto sobo. Sv. Pe-tra nasip 45, buffet. 27550-23

Oddam sobo
dijaku ali akademiku v bli-žini bežigradske gimnazije. Naslov v vseh posloval-nicah Jutra. 27554-23

Sostanovalec
sprejem z vso okrobo. Zračno, svetlo, toplo sta-novanje. Ud. žel. urad. — Florjanska. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27561-23

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27562-23

Prazno veliko sobo
oddam. Rožna dolina, Ce-sta 11, št. 14. 27409-23

Samsko stanovanje
(gospodinjstvo) oddam 1. no-vembra. Pokojniški zavod za pomočništvo v Ljubljani. Poizve se: Gajeva 5-II. 27413-23

Sobo
s posebnim vzhodom in Ma-rijem poceni takoj oddam dvema gospodoma. Ivanka Vogrič, Šoka 11. 27422-23

V Dukičevem bloku
oddam takoj prazno sobo. Naslov v vseh poslovalni-cah Jutra. 27421-23

Sobo
opremljeno ali prazno, od-dam v najem. Vprašati: Ambrožev trg 3-I. levo. 27420-23

Dve veliki sobi
primerni za pisarno, avo-katuru ali trg. agencijo. Na-koj oddam na Aleksandrovi cesti 16-I. desno. 27418-23

Opremljeno sobo
sončno, parketirano od-dam eni ali dvema ose-bama. Frankopanska. 27389-23

Sobico
opremljeno s posebnim vzhodom oddam gospodični. Hrenova 5-I. 27502-23

Sobo
prazno ali opremljeno, lepo, sončno, poseben vhod, kopalnica, oddam s 1. novembrom. Komenskega ul., najrajše boljema upo-kojenca. Vprašajte: Pred Skofje 15, III. desno. 27505-23

Lepo prazno sobo
s uporabo kopalnice od-dam novembra v pala-či Stavilji, Bagdad na Tyrsovo cesto, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27443-23

Mirno sobo
sončno, opremljeno, s zadržkom oddam takoj v bližini Sv. Jožefa solid-nemu gospodu uradni-ku ali posilnim gostojni-gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27464-23

Lepo prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam, Menart, Copova 21. 27442-23

Sobo
opremljeno, isto sonč-no, s posebnim vzhodom oddam s 15. okt. Pie-terškova 26. 27438-23

Lepo sobo
s posebnim vzhodom od-dam, Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27451-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, tik drame oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s souporabo kopalnice v vili oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27469-23

2 opremljeni sobi
oddam s 16. oktobrom v centru mesta za 150 in 250 din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27479-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom ta-koj oddam, Polzeve se na Tyrsovi cesti 15, desno no (kavarna Evropa). 27505-23

Sostanovalec
sprejem. Janševa 13. 27512-23

Sobo
lepo, v centru, s kopal-nico, s fino hrano oddam enemu ali dvema gos-podam. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27517-23

Opremljeno sobo
prijetno, v vili blizu Ta-bora oddam solidnemu go-spodu. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27514-23

Na hrano in stanovanje
sprejem gospodično (go-spo) iz boljših hiš. Kopal-nica na razpolago. Cenj-dopise pod »Prijetno dome na ogl. odd. Jutra. 27542-23

Sostanovalec
solidnega in mirnega, ne dijak, sprejem v prepro-sto in čisto sobo. Sv. Pe-tra nasip 45, buffet. 27550-23

Oddam sobo
dijaku ali akademiku v bli-žini bežigradske gimnazije. Naslov v vseh posloval-nicah Jutra. 27554-23

Sostanovalec
sprejem z vso okrobo. Zračno, svetlo, toplo sta-novanje. Ud. žel. urad. — Florjanska. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27561-23

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27562-23

Prazno veliko sobo
oddam. Rožna dolina, Ce-sta 11, št. 14. 27409-23

Samsko stanovanje
(gospodinjstvo) oddam 1. no-vembra. Pokojniški zavod za pomočništvo v Ljubljani. Poizve se: Gajeva 5-II. 27413-23

Sobo
s posebnim vzhodom in Ma-rijem poceni takoj oddam dvema gospodoma. Ivanka Vogrič, Šoka 11. 27422-23

V Dukičevem bloku
oddam takoj prazno sobo. Naslov v vseh poslovalni-cah Jutra. 27421-23

Sobo
opremljeno ali prazno, od-dam v najem. Vprašati: Ambrožev trg 3-I. levo. 27420-23

Dve veliki sobi
primerni za pisarno, avo-katuru ali trg. agencijo. Na-koj oddam na Aleksandrovi cesti 16-I. desno. 27418-23

Opremljeno sobo
sončno, parketirano od-dam eni ali dvema ose-bama. Frankopanska. 27389-23

Sobico
opremljeno s posebnim vzhodom oddam gospodični. Hrenova 5-I. 27502-23

Sobo
prazno ali opremljeno, lepo, sončno, poseben vhod, kopalnica, oddam s 1. novembrom. Komenskega ul., najrajše boljema upo-kojenca. Vprašajte: Pred Skofje 15, III. desno. 27505-23

Lepo prazno sobo
s uporabo kopalnice od-dam novembra v pala-či Stavilji, Bagdad na Tyrsovo cesto, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27443-23

Mirno sobo
sončno, opremljeno, s zadržkom oddam takoj v bližini Sv. Jožefa solid-nemu gospodu uradni-ku ali posilnim gostojni-gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27464-23

Lepo prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam sredi meseca, 15. deno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, od-dam, Menart, Copova 21. 27442-23

Sobo
opremljeno, isto sonč-no, s posebnim vzhodom oddam s 15. okt. Pie-terškova 26. 27438-23

Lepo sobo
s posebnim vzhodom od-dam, Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27451-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, tik drame oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27504-23

Prazno sobo
s souporabo kopalnice v vili oddam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27469-23

2 opremljeni sobi
oddam s 16. oktobrom v centru mesta za 150 in 250 din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27479-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom ta-koj oddam, Polzeve se na Tyrsovi cesti 15, desno no (kavarna Evropa). 27505-23

Sostanovalec
sprejem. Janševa 13. 27512-23

Sobo
lepo, v centru, s kopal-nico, s fino hrano oddam enemu ali dvema gos-podam. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27517-23

Opremljeno sobo
prijetno, v vili blizu Ta-bora oddam solidnemu go-spodu. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra. 27514-23

Na hrano in stanovanje
sprejem gospodično (go-spo) iz boljših hiš. Kopal-nica na razpolago. Cenj-dopise pod »Prijetno dome na ogl. odd. Jutra. 27542-23

Sostanovalec
solidnega in mirnega, ne dijak, sprejem v

Šest zlatih angelov

M. BRAND

Roman

75

»Kako prelesto znajo ti Italijani lagati«, se je zasmejala grofica. »In zdaj poslušajte, Giulio! Prinesite nama špagete, veliko špagetov — pravih italijanskih, z vsem, kar je treba. — Potem pečeno kokoš ali kaj takega s solato — se strinjate, Charlie?«

»Povsem«, je odvrnil Ryder.

»K temu steklenko belega vina — morda ovietskoga, a nikar naj ne bo presladko.«

»Natanko po vašem okusu, gospa!«

Natakar se je priklonil in izginil.

»Ljubezni ljudje so«, je rekla grofica, ko je gledala za njim, »Italijani namreč. Res pa je, da znajo biti tudi zelo trinoški.«

»Ste bili kdaj s katerim omoženi, da veste to tako natanko?« je vprašal Ryder.

»Ne — pač — seveda, a le prav malo časa. — Moj takratni mož je bil zelo ljubezni — samo v denarnih rečeh se z njim ni bilo šaliti. Menda je res mislil, da mora biti vsaka Američanka milijonarka. Manire je imel pa izvrstne — in plesati je znal — in igrati tenis — sijajno!«

»Kakopak — v zakonu človek spozna človeka«, je menil Ryder.

»Tudi ne zmerom. — Ste bili večkrat v Italiji?«

»Nekajkrat — v penzijah po petnajst lir na dan. — Sicer pa človek tudi pri tem snozna ljudi — skoraj enako dobro kakor v zakonu.«

»Kaj ste bili rečni?« je začudeno vprašala.

»Zelo«, je odgovoril.

Zmajala je z glavo in se ozrla po sobi.

»Oh, glejte ga, preleste ptička«, je vzklila, poskočila in stopila h kletki, v kateri je sedel kanarček. »Daj, srček, zapoj.«

Smeje se je jela žvižgati, toliko časa, da se je kanarček mahoma našopiril in na vse grlo zažvgolet. Natakar, ki je prinesel pelinkovec in whisky, je za trenutek obstal, kakor da bi očaran poslušal petje.

Nato so prišli špageti, ki jih je znala grofica silno spretno in ljubko pospravljati vase.

»Izvrstno«, je zadovoljno dejala. »Špageti so dobri, vino je dobro, postrežba je dobra — ali ste tudi vi dobri, Charlie?«

»Mislim, da sem«, je smehoma odvrnil.

Z zapeljivim nasmehom ga je pogledala, mu pokimala in žlobudrala dalje, a mahoma je prenehala.

»Moj Bog, kaj mi prihaja na misel — na vsak način moram nekomu telefonirati!« je vzklila.

»Dovolite, da vas pustim za trenutek samega?«

»Seveda«, je odvrnil Ryder in vstal, da bi jo spustil mimo sebe.

Stekla je iz sobe — Charles je jel vleči na uho.

Ko sta prihajala, je bil opazil na hodniku telefonski avtomat, a naj je zdaj še tako napeto prisluškoval, vendar ni slišal ne padca novca ne vrte-

nja številnika.

Previdno je odprl vrata — pri telefonu grofice ni bilo. Stopil je na hodnik — nikjer je ni bilo videti. Ko je krenil proti stopnicam, ki so vodile navzdol, je začul za seboj korake — najbrže so prihajali od zgoraj ljudje. Stisnil se je k zidu in res videl, kako se je prikazal Gonelli in z njim še nekaj mož. Previdno so se splazili k vratom sobe, ki jo je bil pravkar zapustil, ter jeli prisluškovati.

Ryder je neslišno krenil po stopnicah nizdol — njegove spremljevalke ni bilo nikjer videti, toda v naslednjem trenutku se je pojavila in zavila proti stopnicam. Ko ga je zagledala, se je zdrznila, kakor da bi jo bil z bičem oplazil, in prebledela do las.

»Ali hočeva nadaljevati obed z vašim prijateljem Gonellijem in njegovimi pajdaši?« je posmehljivo vprašal.

Strah ji je spačil obraz, mahoma je bila videti vsa stara — v koticu ust ji je drgetalo, a glasu ni mogla spraviti iz sebe.

»Tukajšnji zrak se vam očitno ne prilega — in je za damo tudi res nekam gost«, je Ryder nadaljeval; »vzemiva si voz in se popeljiva kam drugam.«

Natakar je prepaden pritekel za njima — Ryder mu je dal večji znesek denarja.

»Gospa pravi, da jo je lakota minila, mu je dejal.

»Moj Bog, kakšna škoda!... Najlepšo putko sem vam bil izbral.«

Denar na dlani ga je vidno pomiril, in njegove ganljive tožbe so utihle.

V avtomobilu je Ryder zaprl šipo, ki je oddeleževala vozniki sedež od ostalega prostora, ter se naslonil vzrak na blazino.

»Kanarček je bil vsekako prav mična stvarca«, je rekel in pogledal grofice.

Ustnice so ji drhte, in srce ji je tako burno razbijalo, da je skozi lahno obleko videl, kako utripajo.

»Nikar ne bodite tako prepadeni«, je posmehljivo nadaljeval. »Kaj pa more konec koncev ubogo žensko bitje, če dobi takšno naročilo? — Umori so zdaj vsekdanja reč — najprej moj stric, za njim Brant, danes jaz, in nekega dne pridete morda tudi vi še na vrsto.«

»Rada bi — radi bi vam — pojasnila —« je zašepetala grofica.

»Izvolite«, je rekel, ko je obmolknila.

Spet je hotela izpregovoriti, a v tem se je mahoma prihulila in si pokrila obraz z rokami. Neki avtomobil je bil v brzi vožnji prehitel njun voz.

Ryder je pogledal za njim, in dasi ni mogel videti ljudi, ki so sedeli v avtomobilu, ker je bil zastor pred zadnjim oknom spuščen, je vendar uganil grofice misel.

»Gonelli utegne postati zelo neprijeten — kaj ne?« je vprašal.

»Mislim sem — da je on«, je zastokala. »Moj Bog, tedaj bi morala umreti.«

»Umrli ne boste«, je pikro odvrnil, »narobe — po tem neznatnem razburjenju vam pojde drevi življenje tem bolj v slast.«

Prepadeno je zastrmela vanj.

Dunajski mednarodni jesenski velesejem se bo vršil od 15. do 21. oziroma 22. oktobra 1939

Jugoslovenski obiskovalci dobivajo brezplačen vizum za potovanje v Nemčijo proti izkazilu sejsmske legitimacije

VELIK POPUST NA ŽELEZNICAH

PREKO ŠTIRI MILIJONE
GRITZNER šivalnih strojev
JE V UPORABI

GRITZNER ŠIVALNI STROJI
SE DOBJO V VSEH BOLJ-
SIH TRGOVINAH S ŠIVALNI-
MI STROJI

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA JUGOSLAVIJO
EM. FISCHER, ZAGREB, Palmotičeva 82
Veletrgovina dvokoles, motociklov in šivalnih strojev

POHIŠTVO

moderno in v slogu

Stalna zaloga pohištva za vsako stanovanje.

Najstarejša tovarna pohištva

ZALOKAR ANTON

ST. VID NAD LJUBLJANO

KUPIMO

rabljeno stružnico

(miza z mostičkom) za ob-

delavo kovin. Premer struganja 1200—1500 mm,

dolžina struganja 3000—3250 mm. Ponudbe z na-

vedbo znamke in časa njene uporabe kako tudi

njeno fotografijo poslati na PUBLICITAS d. d.,

Zagreb, Illica 9, pod br. 54451.

KOLESA NAJNOVEJSI OTROŠKI VOZIKI

MOTORJI
TRICIKLI
SIV. STROJI

IGRACNI VOZIKI, SKIROJI, AVTOMOBILSKI, KOLES. DELI

TRIBUNA F. B. L. LJUBLJANA

PODRUŽNICA: MARIBOR CENIKI FRANKO!

PUH - PERJE
R. MIKLAUČ LJUBLJANA

INDUSTRIJSKO PODJETJE IŠČE

URADNIKA

s trgovsko izobrazbo in primerno pisarniško prakso, v starosti ne preko 35 let, z odsluženim vojaškim rokom. Potrebno je znanje slovenske, nemške in srbo-hrvatske korespondence, stenografije in knjigovodstva. Mesto je stalno. — Obširne, lastnoročno pisane ponudbe z zahtevo plače nasloviti na oglašni oddelek »Jutra« pod »Nastop takoj«.

»JUTRO« ZAVARUJE!

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

MOŠKI

Pri spolni nesposobnosti. Pri spolni slabosti poskusite hormone pilule

„HORMO-SEKS“

Dobivajo se v vseh lekarnah. — 30 pilul din 84.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul din 560.—. Po pošti diskretno razpošilja

LEKARNA BAHOVEC
Ljubljana

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij
»VIS-VIT« — Zagreb — Langov trg 3.
Ogl. reg. S. br. 5346-39.

Bukova drva

lepa in suha ugodno kupite pri

tv. »REKA«, Ljubljana VII,
v GUBČEVI UL. 23 (poleg Jernejeve 8).

Bolni na pljučih!

Tisotč že ozdravljeni! — Zadržite takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po poapnenju sčasoma bolezen preneha.

Resni možje zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehrane, tem boljše.

Popolnoma zastoj dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi vi prištevat med one srečnejše. Zbiralnica za pošto:

Ernst Pasternack, Berlin S. O.,
Mihaelkirchplatz 13. Abt. Z. 490

Kupujemo

posušeno cvetje
arnike,
korenine preobjeda,
bezgovo cvetje,
valdrianove korenine
in sviščev
(encianove) korenine.
Ponudbe naj se poš-
ljejo na APEF, Via
Deciani 15 — Udine.

2951

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENSKA
CCTA

Od Vas
je odvisno,
da imate
obleke
vedno
kot nove

sato jo pustite redno
kemčno čistiti ali
barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Potlanski nastip 4-6
Pralica — Svetilnišnica

Hubertus
plašči à din 250.-
vse vrste dežnih
plaščev, trenško-
tov, suknj toploga
perila itd. nudi po
priznani nizkih
cenah
PRESKER,
Sv. Petra c. 14.

Vata

tablah in za odeje,
redno na zalogi.
Zahtevajte vzorce in
cenik.

Arbeiter — Maribor.

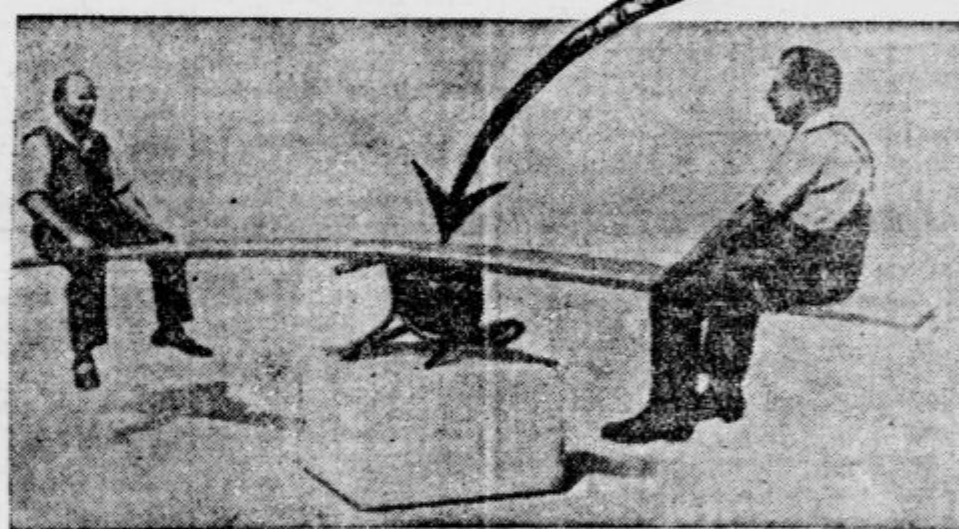
Brezplačen pouk v Igranju
od 12h
do 6h

MEINEL-HEROLD
Tovarnice
glasbi
MARIBOR

INSERIRAJ
V »JUTRO«

STOLE

izdržljive takole

In ostalo pohištvo SAMO iz specialne tovarne upognjenega pohištva

THONET-MUNDUS D.D. Varaždin

Za: kavarne, gostilne, hotele, terase,
kinematografe, pisarne, šole
in zasebna stanovanja

Zahtevajte v vseh trgovinah s pohištvom izključno

ORIGINAL »THONET« STOLICE

RAZPISUJEMO

mesto oskrbnika-ce

za Sokolski planinski dom na Pohorju. Nastop okrog 1. novembra. Pismene ponudbe je nasloviti na tajništvo »Sokolske planinske koč«, reg. zadruga z omeji. jamstvom v Mariboru pri »Putniku«, Trg Svobode.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umri nam je soprog in oče, gospod

Jakob Trček

želez. uslužbenec v pokoju

Pogreb bo v nedeljo, dne 8. t. m. ob 4. uri popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9).

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, dne 7. oktobra 1939.

Žalujejo ostali